

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2021–2027 m. programos trečiojo prioriteto „Sąlygų tvariai mėlynajai ekonomikai pakrantės rajonuose ir salų bei krašto gilumos vietovėse sudarymas ir žvejybos bei akvakultūros bendruomenių vystymosi skatinimas“ priemonių „Vietos plėtros strategijų rengimas“ ir „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašo
5 priedas

ZARASŲ IR VISAGINO ŽUVININKYSTĖS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

**ZARASŲ IR VISAGINO ŽUVININKYSTĖS REGIONO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS
2023–2027 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA**

Zarasai

2023

TURINYS		Psl.
I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI		
1.	ŽVVG vertybės, ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. ir ŽVVG misija	
2.	ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	
3.	ŽVVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (toliau – SSGG)	
4.	ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?		
5.	VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	
6.	VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJRŽAF konkrečiais tikslais	
7.	VPS sąsaja su ŽVVG teritorijos strateginiais dokumentais, Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (toliau – ESBJRS), Lietuvos akvakultūros sektoriaus plėtros 2021–2027 m. planu	
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?		
8.	LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	
9.	VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	
10.	VPS įgyvendinimo veiksmų planas	
11.	VPS finansinis planas	
12.	VPS įgyvendinimo rodikliai	
13.	VPS įgyvendinimo vidaus stebėseną ir valdymas	
IV DALIS. PRIEDAI		
1 priedas. ŽVVG teritorijos situacijos analizei naudojama naujausia statistinė informacija apie ŽVVG teritorijas		
2 priedas. ŽVVG teritorijos situacijos analizei naudojama naujausia statistinė informacija apie ŽVVG teritorijas		
<.....> priedas.		

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI

1. ŽVVG vertybės, ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. ir ŽVVG misija

1.1.

Informacija apie ŽVVG

Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė (toliau - Zarasų ir Visagino ŽRVVG arba ZVŽRVVG) – tai Zarasų rajono ir Visagino savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių žuvininkystės įmonių, asociacijų, gyventojus atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų, verslo sektoriaus organizacijų ir valdžios institucijų, fizinių asmenų bei įstaigų, teikiančių viešąsias paslaugas, savanoriškas susivienijimas, atstovaujantis Zarasų rajono ir Visagino savivaldybės gyventojų interesams ir besirūpinantis regiono plėtra.

Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė juridinių asmenų registre įregistruota 2009 m. kovo 9 d. Teisiniu pagrindu įkurti Zarasų ir Visagino ŽRVVG tapo Žuvininkystės sektoriaus 2007-2013 metų veiksmų programa, kurioje Zarasų rajono savivaldybės ir Visagino savivaldybės teritorijos buvo pripažintos tinkamomis kurti žuvininkystės regiono vietos veiklos grupę.

ZVŽRVVG steigimo protokolą pasirašė trys fiziniai asmenys - Arvydas Veikšra, Vytautas Mickevičius ir Danutė Kardelienė. Steigiamajame susirinkime renkant kandidatus į asociacijos valdymo organus, Zarasų rajono bendruomenių asociacija delegavo Arvydą Veikšrą, UAB „Diana delegavo Vytautą Mickevičių, o Visagino savivaldybės administracijos direktorius - Danutę Kardelienę.

2015 - 2023 m. laikotarpiu ZVŽRVVG vykdė tik 2007 – 2013 m. įgyvendintų vietos projektų monitoringą ir teikė ataskaitas Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos, nes 2015 -2023 m. Zarasų – Visagino regione buvo įgyvendinama dvisektorė vietos plėtros strategija, kurią rengė kitas juridinis asmuo - Zarasų – Visagino regiono vietos veiklos grupė.

2023 m. kovo 10 d. vykusiame ZVŽRVVG visuotiniame susirinkime Arvydas Veikšra paskirtas parengiamosios paraiškos bei vietos plėtros strategijos rengimo ir administravimo vadovu.

Asociacija yra registruota adresu Aukštaičių g. 4, Zarasai, o būstinė įsikūrusi adresu Sėlių a. 22, Zarasai (327 kab.) (Zarasų rajono savivaldybės administracijos pastate).

Aukščiausias asociacijos organas yra **Zarasų ir Visagino ŽRVVG visuotinis narių susirinkimas** (toliau – Visuotinis narių susirinkimas). Visuotinio narių susirinkimo sprendimai asociacijos kolegialiam valdymo organui ir pirmininkui yra privalomi.

Zarasų ir Visagino ŽRVVG taryba (toliau - Taryba) yra kolegialus valdymo organas, kurį renka Visuotinis narių susirinkimas. Tarybą sudaro 11 narių. Pilietinei visuomenei atstovauja 5 nariai (45,45%), žuvininkystės verslui atstovauja 4 nariai (36,36%), vietos valdžiai – 2 nariai (18,18%). Po vieną asmenį visuose trijuose atstovaujamuose sektoriuose yra Visagino savivaldybės atstovai: pilietinės visuomenės – Alvydas Vytas, verslo – Jelena Vorobjova, valdžios – Danutė Kardelienė (**sąrašas – 3 Priedas**).

Asociacijos pirmininkas yra vienasmenis asociacijos valdymo organas, kurį 3 metų laikotarpiui atviru balsavimu renka Visuotinis narių susirinkimas.

Šiuo metu Zarasų ir Visagino ŽRVVG vienija 20 narių. **Žuvininkystės verslo sektorių atstovauja 6 subjektai (30 %):** UAB „Vasaknos“, individuali Mickevičiaus įmonė „Diana“, ūkininkai E. Čypas, D. Galvonas, S. Miasnikovas bei J. Vorobjova, dirbanti pagal individualios veiklos pažymą. **Pilietinės visuomenės sektorių atstovauja 5 skėtinės žuvininkystės bendruomenės atstovaujančios**

	<p>organizacijos (25%) (Vilniaus medžiotojų klubas „Drūkšiai“, Zarasų verslininkų ir vadybininkų asociacija, VšĮ „Akvariumų salonas“, Zarasų medžiotojų ir žvejų draugija, Zarasų rajono bendruomenių asociacija) ir 7 kitos nevyriausybines organizacijos (35%). Vietos valdžios sektorių atstovauja 2 nariai (10 %) (narių sąrašas – 4 Priedas).</p> <p>Administracijos darbuotojų sąrašas ir pareigybių pavadinimai pateikti vietos plėtros strategijos 5 priede.</p>
1.2.	<p>ŽVVG vertybės</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Atsakingumas - atsakome už savo veikimą ir priimtus sprendimus; ✓ Geranoriškumas – atvirai dalinamės turima informacija, sukaupta patirtimi, geranoriškai konsultuojame asociacijos narius ir suinteresuotus asmenis; ✓ Objektyvumas – veikiamo nešališkai, nesivadovaudami subjektyviais kriterijais, vadovaujamės teisės aktais; ✓ Darbštumas – pasiskirstome darbus pagal kompetencijas, dirbdami komandoje siekiame geriausių rezultatų; ✓ Nuoseklumas – veikiamo sistemingai, dalykiškai ir nuosekliai; ✓ Efektyvumas – priimdami ir įgyvendindami sprendimus, skirtus išteklius naudojame ekonomiškai, rezultatų siekiame kuo mažesnėmis sąnaudomis; ✓ Naujovių ir atvirumo permainingoms principas – ieškome naujų ir veiksmingų metodų, kaip spręsti problemas, nuolat mokomės iš gerosios praktikos pavyzdžių, juos pritaikome savo atstovaujamoje teritorijoje; ✓ Lygiateisiškumas – priimdami sprendimus atsižvelgiame į tai, kad visi asmenys lygūs, negali būti varžomos jų teisės ar teikiamos jiems privilegijos dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių; ✓ Pareigingumas – laiku atliekame paskirtas užduotis, siekdami geriausių strategijos įgyvendinimo rezultatų. Jaučiame atsakomybę už organizaciją, jos narius, pareiškėjus ir projektų vykdytojus (<i>įvertinus patirtį, esame atsakingi ne tik už organizaciją, bet ir už pareiškėjus, projektų vykdytojus. Būtent jie yra vieni iš nuomonės apie VVG formuotojai</i>); ✓ Partnerystė – savo veiklą grindžiame nevyriausybiniu, verslo ir valdžios sektorių bendradarbiavimu, gebėjimu veikti kartu siekiant bendro tikslo ir permainingo kaimo vietovėse, nuoširdus bendravimas ir teisingų sprendimų priėmimas (<i>esame atsakingi už sektorių partnerystę dviejų savivaldybių teritorijoje</i>); ✓ Skaidrumas ir viešumas – nepainiojame viešų ir privačių interesų, o pateikiama ir platinama aktuali informacija yra prieinama visuomenei, užtikrinamas nuveiktų darbų viešinimas, gerosios patirties sklaida, atvirumas pasiūlymams, idėjoms ir kritika.
1.3.	<p>ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m.</p> <p>Sumanus ir ekonomiškai gyvybingas regionas, pasižymintis aktyviai veikiančia bendruomene, gyvybingu ir atspariu verslo bei nevyriausybiniu sektoriumi, išvystyta infrastruktūra, įdiegtomis inovacijomis, orientuotas į klimato kaitos švelninimą, gyvenimo kokybės rodiklių gerinimą ir vietos išteklių tausojimą.</p>
1.4.	<p>ŽVVG misija</p>

ŽRVVG misija - organizuoti pilietinės visuomenės, vietos valdžios ir verslo atstovų partnerystę VVG teritorijos problemoms spręsti, atstovauti vietos gyventojų interesams ir padėti įgyvendinti jų kūrybiškus, novatoriškus sumanymus.

Aktyvindama gyventojus, skatindama jų verslumą, norą darniai dirbti ir siekti pilnavertiškesnės gyvenimo kokybės, ŽRVVG siekia didinti verslo gyvybingumą, išsaugant gyvenamosios aplinkos savitumą, patrauklumą ir tvarų vartojimą.

2. ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė

2.1.	Pagrindiniai ŽVVG teritorijos duomenys, teritorijos išskirtinumas, identitetas ir gamtos išteklių analizė
2.1.1.	<p>ŽRVVG geografinė padėtis. Zarasų ir Visagino regiono žuvininkystės vietos veiklos grupės atstovaujama teritorija įsikūrusi šiaurės rytinėje Lietuvos dalyje. Šiaurinė teritorijos dalis ribojasi su Latvijos Respublika, rytinė – su Baltarusijos Respublika. Artimiausi kaimynai Lietuvoje – Ignalinos, Rokiškio ir Utenos rajonai. Zarasų ir Visagino ŽRVVG teritorijos ribos sutampa su administracinėmis Zarasų rajono ir Visagino savivaldybės ribomis ir sudaro vientisą 1392 km² teritoriją. ŽRVVG teritorija užima 19,36 proc. Utenos apskrities ploto (7191 km²) ir 2,14 proc. Lietuvos Respublikos ploto (65 300 km²). Abi savivaldybės priklauso Utenos apskričiai. Geografinis vientisumas sąlygoja šios teritorijos kultūrinius, socialinius bei ekonominius panašumus.</p> <p>Zarasų rajonas įsikūręs pačiame Lietuvos pakraštyje, jos šiaurės rytų dalyje. Šiaurinė rajono dalis ribojasi su Latvijos Respublika, rytinė - su Baltarusijos. Rajonas užima 1334 km² teritoriją, tai sudaro 95,84 proc. visos ŽRVVG teritorijos, Zarasų rajono savivaldybės centras – Zarasų miestas, turintis kurortinio miesto statusą. Nuo Zarasų miesto iki valstybinės sienos su Latvijos Respublika – 3 km. Nuo svarbiausių Lietuvos miestų Zarasų rajonas nutolęs daugiau nei 100 km – 143 km iki Vilniaus, 180 km iki Kauno. Iki antro pagal dydį Latvijos miesto Daugpilio, turinčio apie 100 000 gyventojų, yra 23 km.</p> <p>Visagino savivaldybės plotas - 58 km² teritoriją, tai sudaro 4,16 proc. visos ŽRVVG teritorijos. Visagino savivaldybė ribojasi su Latvijos ir Baltarusijos sienomis. Visagino savivaldybės centras – Visagino miestas, labiausiai į rytus nutolęs Lietuvos miestas. Visagino savivaldybę iš šiaurės vakarų riboja Gražutės regioninis parkas (Zarasų raj.), pietuose – Ignalinos rajono žemės, kur įsikūręs Aukštaitijos nacionalinis parkas, šiaurėje – didžiausias Lietuvoje ežeras – Drūkšiai (Zarasų raj.), rytuose už Drūkšių ežero – Baltarusijos Respublikos Vitebsko sritis. Savivaldybės pietuose telkšo Visagino ežeras, pietvakariuose – Kukuižės ežeras. Visagino ežeras yra didžiausias savivaldybės teritorijoje, užimantis 220,4 ha plotą. Aplink Visaginą yra 110 įvairaus dydžio ežerų ir ežerėlių. Nuo svarbiausių Lietuvos miestų Visagino savivaldybė nutolusi daugiau nei 150 km iki Vilniaus, 205 km iki Kauno ir 8 km nuo Ignalinos atominės elektrinės.</p> <p>ŽRVVG teritorija yra patogioje padėtyje susisiekimo atžvilgiu - pietrytinėje Zarasų rajono dalyje teritoriją kerta geležinkelis Vilnius–Daugpilis. Zarasų rajone yra Turmanto geležinkelio stotis. Zarasų rajono teritoriją kerta magistralinis kelias A6, tarptautinis kelias E262 (Kaunas–Zarasai–Daugpilis–Sankt Peterburgas), eina keturių krašto kelių 102, 117, 178 ir 179 atkarpos. Visagino savivaldybės teritorijoje nutiesti du krašto keliai 113 ir 177. Visagino savivaldybės Pasmalvių kaime yra geležinkelio stotis.</p>

ŽRVVG žemės fondo sudėtis. 2023 m. sausio 1 d, bendras ŽRVVG teritorijos žemės fondas sudarė 138 939,53 ha, iš jų Zarasų rajono savivaldybė - 133131,72 ha arba 95,82 proc. viso ŽRVVG žemės fondo, Visagino savivaldybė 5807,83 ha. arba 4,18 proc. viso žemės ŽRVVG žemės fondo.

2023 m. sausio 1 d. Zarasų rajono savivaldybėje žemės ūkio naudmenos (46737,77 ha) sudarė 35,11 % visos rajono savivaldybės teritorijos, miškai (51060,52 ha) – 38,35 %, keliai (1880,47 ha) m – 1,42 %, užstatyta teritorija (2815,26 ha) – 2,12 %, vandenys (16504,89 ha) – 12,39 %, kita žemė (14132,81) – 10,61 %.¹

2023 m. sausio 1 d. Visagino savivaldybėje žemės ūkio naudmenos sudarė (206,55 ha) 3,56 % visos rajono savivaldybės teritorijos, miškai (3104,88 ha) – 53,46 %, keliai (183,23 ha) – 3,16 %, užstatyta teritorija 908,98 ha) – 15,65 %, vandenys (379,72 ha) – 6,54 %, kita žemė (1024,47 ha) – 17,63 %.²

ŽVVG teritorijos administracinis suskirstymas. Į Zarasų ir Visagino savivaldybės ŽRVVG struktūrą patenka Zarasų rajono savivaldybė ir Visagino savivaldybė. Zarasų ir Visagino ŽRVVG teritorijos ribos sutampa su administracinėmis Zarasų rajono ir Visagino savivaldybės ribomis.

Zarasų rajonas suskirstytas į 10 administracinių vienetų – seniūnijų: Antalieptės, Antazavės, Degučių, Dusetų, Imbrado, Salako, Suvieko, Turmanto, Zarasų miesto ir Zarasų rajono. Zarasų rajono savivaldybėje yra 2 miestai (Dusetos ir Zarasai) ir 3 miesteliai (Antalieptė, Salakas ir Turmantas), 651 kaimiška vietovė ir 104 vienkiemiai³. Vyrauja gyvenvietės, kuriose gyvena nuo 1 iki 9 gyventojų, tokių vietovių yra Zarasų rajone yra 346. Savivaldybė yra viena iš rečiausiai apgyvendintų teritorijų Lietuvoje. Gyventojų tankis 2022 m. pradžioje sudarė 11,0 gyventojų 1 kv. km, rečiau apgyvendinta tik Varėnos rajono (9,3 gyventojų 1 kv. km) ir Ignalinos rajono savivaldybių (9,8 gyventojų 1 kv. km) teritorijos. kai tuo tarpu Lietuvos Respublikoje vidurkis siekė 43 gyventojus 1 kv. km.⁴

Visagino savivaldybė yra unikali tuo, kad jos teritorijoje nėra suformuotų teritorinių administracinių vienetų - seniūnijų. Visagino savivaldybę sudaro vienas miestas – Visaginas ir 21 kaimas, iš kurių 4-iose gyvena nuo 1 iki 9 gyventojų, 4-iose gyventojų skaičius svyravo nuo 10 iki 49, o viename kaime gyventojų skaičius siekė nuo 50 iki 99 gyventojų. 2022 m. pradžioje gyventojų tankis 1 kv. m. Visagino savivaldybė siekė 334,6 gyventojų 1 kv. km, Gyventojų tankis Visagino savivaldybėje atitinka didmiesčiuose gyvenančių gyventojų tankį ir gyventojų skaičiumi lenkia daugelį šalies savivaldybių.

Kraštovaizdis, įskaitant vandens telkinius ir miškus, jų tinkamumas verslinei žvejybai, akvakultūrai ir rekreacijai. Vienas iš didžiausių Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės teritorijos išskirtinumų yra nepaprastai turtinga gamta: miškai, daugiausia pušynai, užima 40,69 proc. VVG teritorijos (54 165,40 ha). Čia ošia ir Zarasų apylinkių įžymybė - garsusis Stelmužės ažuolas.

Net 12,69 proc. ŽRVVG teritorijos ploto užima vandens telkiniai 16 884,61 ha), jų priskaičiuojama virš 300, teka 8 upės, yra 19 dirbtinių vandens telkinių - tvenkinių ir viena vandens talpykla - Antalieptės marios. Bendras vandens telkinių plotas siekia apie 16 884 ha.

¹ <https://www.nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas>

² <https://www.nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas>

³ https://www.zarasai.lt/vietoviu-registras_171

⁴ <https://osp.stat.gov.lt/lietuvis-gyventojai-2022/salies-gyventojai-gyventoju-skaicius-ir-sudetis>

Vandens telkiniai apima Šventosios bei Dysnos ir mažųjų Dauguvos intakų baseinus. Per šiuos ežerus praeina dviejų didelių upių - Nemuno (Šventoji) ir Dauguvos (Laucė) baseinų takoskyra. Vertinant hidrografinio tinklo būklę, kaip teigiamą bruožą, reikia pažymėti, kad didesnę dalį nei kituose Lietuvos rajonuose, sudaro natūralios upių ir upelių atkarpos. ŽRVVG teritorijoje vyrauja nedideli, iki 10 ha ploto ežerai, tačiau ŽRVVG teritorijoje yra didžiausias šalyje 4479 ha užimantis Drūkšių ežeras (apie 1000 ha priklauso Baltarusijai), Lietuvoje didžiausių ežerų dešimtuose esantys net trys vandens telkiniai: 1320 ha dydžio Luodžio ežeras, 1350 ha užimantis Sartų ežeras ir 1258 ha dydžio Avilio ežeras. Didesnių kaip 500 ha ežerų tarpe paminėtini Čičirys ir Samavas. Apie 100 vandens telkinių yra saugomose teritorijose. Per ŽRVVG teritoriją teka 8 upės, iš kurių didžiausia – Šventoji, kuri Zarasu rajonu vingiuojanti 44,7 km. Didžiausi jos intakai Zarasų krašte – Šavaša, Stromelė ir Indrāja. Kita krašto upių grupė jau priklauso kaimyninės Latvijos Dauguvos upės baseinui. Tai Nikaja – Laukesa ir kiek mažesnės Rauda, Vaisinė ir Kumpotė. Visos mažos rajono upės - Indrāja, Kumpulė, Šavaša ir t.t. yra įdomios ir svarbios žvejams – mėgėjams.

Beveik visi vandens telkiniai vienaip ar kitaip naudojami rekreacijai. Regionas ypatingai patrauklus vandens turizmui. Zarasų rajono savivaldybėje, Zaraso ežero Didžiojoje saloje įrengta didžiausia Baltijos šalyse 600 metrų ilgio vandenlenčių trasa, aktyviam poilsiui pritaikytas salos paplūdimys. Vandens batutų parkas pritraukia tiek adrenalino mėgėjus, tiek mėgstančiam iššūkius vandenyje. Saloje išvystyta vandens transporto infrastruktūra, vasarą čia būna daug poilsiautojų plaukiojančių valtimis, irklentėmis bei baidarėmis, teikiamos pasiplaukiojimo katamaranu, plaustu paslaugos. Zarasaičio ežero pakrantėje įrengtas paplūdimys su atviru plaukimo baseinu, čia įrengtas vienintelis Lietuvoje dešimties metrų šuolių į vandenį tramplynas. Sartų ežero pakrantėje, Dusetose sukurta patraukli erdvė poilsiui ir gražiam kraštovaizdžiui pažinti: įrengtos pavėsinės, takai, sūpuoklės, informatyvus stendas, tiltelis, prieplauka, Skulptūrų parkas. Žvejus mėgėjus vilioja Luodžio ežeras. Luodis – vienas didžiausių ir žuvingiausių Lietuvos ežerų.⁵ Rajone prie vandens telkinių gausu įrengtų paplūdimių, poilsiaviečių, pažintinių takų. Rajone teikiamos baidarių, valčių, vandens dviražių nuomos paslaugas, organizuojami žygiai baidarėmis. Poilsiautojus pritraukia Antalieptės marios, Sartai, Luodis, Čičirys, Aviliai, Drūkščiai.

Visagino savivaldybėje, Drukšių ežero pakrantėje sukurta rekreacinė žvejybos ir poilsio vieša erdvė. Įrengti žvejybos liepteliai, pavėsinės, įranga skirta žuvies rūkymui bei kepimui, įrengtas paplūdimys, persirengimo kabinos, rengtas čiuožimo kalniukas vaikams, suoliukai.⁶

Šiuo metu yra ŽRVVG teritorijoje mėgėjiškai žūklei išnuomoti per 39 vandens telkiniai, iš jų 37 Zarasų rajono savivaldybėje, 2 Visagino savivaldybėje.⁷

Biologinė įvairovė (kiek tai aktualu VPS įgyvendinimui) ir saugomos teritorijos.

Rajono teritorijoje du regioniniai parkai – Gražutės ir Sartų.

Gražutės regioninis parkas priskiriamas miškingų ežeringų regioninių parkų grupei, Parkas užima 31932 ha plotą, iš jų: Gražutės giria ir kiti miškų masyvai užima apie 55 proc. teritorijos, apie penktadalį parko teritorijos sudaro vandens telkiniai ir nedidelės pelkės.

⁵ <https://www.visitzarasai.lt/lt/poilsis-ir-pramogos/vandens-turizmas>

⁶ Zarasų – Visagino VVG informacija.

⁷ <https://alisas.lt/permits/L05.2>

Regioniniame parke tyvuliuoja per 70 vandens telkinių: nuo pačių mažiausių iki šešto pagal dydį Lietuvos ežero - Luodžio, teka Šventosios upės intakas - Šavaša, Parke saugomas miškingas ir ežeringas Šventosios aukštupio ežeryno kraštovaizdis. 16 km tęsiasi sudėtingiausia konfigūracija Lietuvoje turintis vandens telkinys – Antalieptės marios (užtvindžiusios 26 ežerus, kurie susiliejo Šventosios vandeniui užpildytame duburyje) su daugybe salų, pusiasalių ir įlankų. Gražutės regioniniame parke skaičiuojama 17 draustinių (8 kraštovaizdžio, 4 hidrografiniai, 5 telmologiniai). Kraštovaizdžio draustiniuose saugoma: augalų rūšių – 884, iš jų 7 saugomos Europos Bendrijos, 48 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Saugomų gyvūnų rūšių skaičius – 1102, iš jų: žinduolių – 46, iš jų 17 saugomos Europos Bendrijos, 7 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Paukščių – 205, iš jų: 54 saugomos Europos Bendrijos, 51 įrašyta į Lietuvos raudonąją knygą. Varliagyvių ir roplių – 17, iš jų: 10 saugoma Europos Bendrijos, 5 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Bestuburių - 807, iš jų 12 saugomos Europos Bendrijos, 25 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Bendras grybų ir kerpių rūšių skaičius - 412, iš jų 10 įrašyta į Lietuvos raudonąją knygą. Švento ežero atabrade yra vienintelė Lietuvoje pražangiažiedės plunksnalapės radavietė.⁸

Sartų regioniniame parko plotas - 12107 ha, buferinės apsaugos zona - 580 ha, parką sudaro - 1 gamtinis rezervatas, 10 draustinių (1 geomorfologinis, 1 urbanistinis, 2 botaniniai - zoologiniai, 3 kraštovaizdžio, 3 hidrografiniai). Regioninio parko ašis - labiausiai šakotas Lietuvos dubakloninis (rininis) ežeras - Sartai, ketvirtas pagal dydį ežeras Lietuvoje. Ties Dusetomis į Sartų ežerą įteka ir savo šiauriausią kilpą išlenkia - Šventosios upė. Parke yra 118 į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų rūšių (25 augalų, 25 grybų ir kerpių, 17 bestuburių, 3 varliagyvių ir roplių, 46 paukščių, 2 žinduolių), 2 į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos augalų bendrijos (liekninis beržynas ir didysis plukenynas). 91% regioninio parko ploto užima Natūra 2000 teritorijos, t. y. paukščių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos. Jose saugoma 19 Europos Bendrijos svarbos buveinių tipų, bei 11 augalų ir gyvūnų rūšių. Regioniniame parke saugomos bene didžiausios Lietuvoje raibųjų, siauralapių ir gelsvųjų gegūnių, pelkinės uolaskėlės augalų populiacijos. Čia pirmąkart Lietuvoje aptiktas grybas - apskritasporis bobausis.⁹

ŽRVVG teritorijos giriose, miškuose, miškeliuose gyvena nemažai retųjų gyvūnų, auga retieji augalai. Daug gamtos gėrybių – uogų bei grybų. Peri jūriniai ereliai žuvininkai, gervės, teterviniai, žalvarniai ir kiti reti paukščiai. Miškuose prieglobstį randa briedžiai, elniai, vilkai, lapės, šernai.

ŽRVVG teritorijos vandens telkiniuose veisiasi 28 rūšių žuvis, įskaitant ir introduktuotas žuvų rūšis. Atskirų rūšių paplitimas nevienodas: gausiausiai ir labiausiai paplitę ešeriai, kuojos, lydekos, lynai, aukšlės, paprastieji karosai. Viena iš vertingiausių verslinių žuvų - karšis, gyvenantis 2/3 rajono ežerų, regiono ežeruose veisiasi tokios retos žuvis kaip vijūnas, meknė, seliava, kartuolė.

Vandens kokybė. Geriamojo vandens kokybė vertinama. Paviršinių vandens telkinių ekologinė būklė vertinama pagal fizikinių-cheminių, hidromorfologinių ir biologinių kokybės elementų rodiklius. Ekologinė būklė skirstoma į penkias klases – labai gerą, gerą, vidutinę, blogą ir labai blogą. Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos 2022 metais atliko ŽRVVG regione esančių vandens telkinių – Zaraso, Smalvo, Veprio, Avilio, Auslo, Ilgio, Ilgio2, Šiurpio, Švento ežerų bei Antalieptės HE tvenkinio monitoringą. Atlikto monitoringo duomenimis pagal vandens skaidrumą vandens telkinių ekologinė būklė - 7 vandens telkiniuose buvo labai gera, 3

⁸ <https://saugoma.lt/territories/grazute-regional-park>

⁹ http://sartai.info/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=190

vandens telkiniuose gera. Pagal azoto kiekį vandenyje - visų vandens telkinių ekologinė vandens būklė buvo gera, ekologinė ežerų būklė pagal BDS7 – 7 vandens telkiniuose buvo labai gera, 3 vandens telkiniuose gera, ekologinė vandens telkinių būklė pagal P, visuose vandens telkiniuose buvo labai gera.¹⁰

Zarasų rajono savivaldybės VVG teritorijoje įrengtas vandenvietes aptarnauja UAB „Zarasų vandenys“. UAB „Zarasų vandenys“ aprūpina geriamu vandeniu Zarasų ir Dusetų miestus, bei 31 rajono gyvenvietę. Bendrovė vartotojams geriamąjį vandenį tiekia iš 32 vandenviečių, kuriuose yra 45 giluminiai gręžiniai. UAB „Zarasų vandenys“ eksploatuoja 27 bokštus, 142,0 km vandentiekio tinklą. Centralizuota vandens tiekimo sistema naudojasi 7881 rajono gyventojas ir 199 įmonės. Per parą patiekama vidutiniškai 770 m³ vandens. Apie 99% tiekiamo geriamojo vandens yra labai geros kokybės ir atitinka visus Lietuvos ir Europos Sąjungos reikalavimus. Siekiant, kad vartotojus pasiektų labai geros kokybės geriamasis vanduo, Zarasų rajone įrengti 29 vandens gerinimo įrenginiai.¹¹

Visagino savivaldybė yra vienintelė šalies savivaldybė, kuri 100 proc. vartoja viešai tiekiamu geriamuoju vandeniu. Visagino vandenvietę eksploatuoja VĮ „Visagino energija“. Įmonė eksploatuoja 82,8 km vandentiekio tinklą; 68 km kanalizacijos tinklą; 111 km šilumos tinklą (55,5 km dvigubų vamzdinių), nutiestų požeminiu būdu pereinamajame ir nepereinamuosiuose kanaluose; 11,9 km ilgio užmiesčio lietaus nuotekų tinklą. Šiuo metu iš esamų 18 artezinių gręžinių 8 yra užkonservuoti. Padidėjus vandens poreikiui juos galima eksploatuoti. Geriamasis vanduo išgaunamas iš Šventosios - Upninkų 80-100 m gylio vandeningo sluoksnio. Požeminis vanduo, kuriame yra iki 3 mg/l bendros geležies, yra gerinamas nugeležinimo įrenginiuose. Įrenginių pajėgumas yra 13,44 tūkst. m³ per parą. Šiuo metu apkrova yra nuo 3 iki 6 tūkst. m³ per parą. Geležiai šalinti nenaudojamos jokios cheminės medžiagos.¹²

Energijos gamybai naudotini atsinaujinantys ištekliai (pvz., saulės, vėjo energija) ir jos gamyba. Zarasų rajone, netoli Antalieptės miestelio yra pastatyta 2620 kilovatų galingumo pirmoji ir didžiausia Pabaltyje kalnų tipo hidroelektrinė. Vanduo joje slėgimine derivacija ant turbinų ratų krinta iš didžiausio Lietuvos sąlygomis 35 metrų aukščio. Hidroelektrinės rezervai dideli: jos vandens saugyklos - tvenkinio plotas yra 1000 hektarų, tvenkinio naudingas tūris net 23,5 milijonų kubinių metrų vandens. Vandens paviršiaus lygis pakilęs net 34 m. Hidroelektrinei yra panaudotas Šventosios upės vingio vagos pažemėjimas. Be to, patvenkta Šventoji kartu su 26 ežerais, sudaro antrą pagal dydį tvenkinį Lietuvoje, vadinamą Antalieptės mariomis.¹³

Į ŽRVVG teritorija patenka ir vienas strateginis Lietuvos Respublikos objektas – Ignalinos atominė elektrinė, kuri yra Drūkšių kaime, Visagino savivaldybės teritorijoje. Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė, galutinai sustabdžius 2004 m. pirmąjį reaktorių ir 2009 m. - antrąjį, vykdo Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo darbus, apimančius IAE būtinų sistemų, užtikrinančių branduolinę, radiacinę, priešgaisrinę, fizinę saugą, eksploatavimą, panaudoto branduolinio kuro iškrovimą iš energetinių blokų ir pervežimą saugojimui į laikinąją

¹⁰ <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vanduo/upes-ezerai-ir-tvenkiniai/valstybinis-upiu-ezeru-ir-tvenkiniu-monitoringas/ezeru-ir-tvenkiniu-monitoringo-rezultatai>

¹¹ <https://www.zarasuvandenys.lt/vandentiekis.html>

¹² <https://www.visaginoenergija.lt/paslaugos/>

¹³ <http://antaliepte.lt/desert-road/>

panaudoto branduolinio kuro saugyklą, įrangos ir pastatų dezaktyvavimą ir išmontavimą, radioaktyviųjų atliekų apdorojimą ir saugojimą. Pabaigti IAE eksploatavimo nutraukimo darbus planuojama 2038 m.¹⁴

Saulės, vėjo, geoterminė energija ir jos gamybą.

2021 m. Zarasų rajone buvo išduoti 5 leidimai gaminti elektros energiją saulės šviesos elektrinėse, kurių bendra galia siekia 0,2179 MW. Fotovoltinės geografinės informacinės sistemos (PVGIS) duomenimis, Lietuvos geografinėje teritorijoje įrengta 1 kW galingumo saulės fotovoltinė elektrinė gamina 935 kWh per metus. Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje įrengtos saulės šviesos elektrinės per metus pagamina apie 203,74 MWh (17,52 tne) elektros energijos. Didžiausias saulės šviesos elektrinės yra įsirengusi įmonė UAB „RE-notas“ (0,1596 MW)¹⁵ Zarasų rajono savivaldybėje, VVG teritorijoje nuo 2021 m. veikia vėjo jėgainių parkas, kurio bendras galingumas 1,5 Kw¹⁶

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2021–06–04 duomenimis, Visagino savivaldybėje buvo išduoti 6 leidimai gaminti saulės šviesos energiją. Taigi, Visagino savivaldybės teritorijoje įrengtos saulės šviesos elektrinės per metus pagamina apie 251,4 MWh (21,6 tne) elektros energijos. 2020 m. spalio mėn. duomenimis nustatyta, kad Visagino savivaldybėje elektros energiją gaminančių vartotojų įrenginių galia, tenkanti 1000-iai gyventojų, siekė 7,25 kW, ir tarp šešiasdešimties Lietuvos savivaldybių Visagino savivaldybė užėmė 58 vietą. Lyginant su 2019 metais, pokytis buvo +7,25 kW (2019 m. energiją gaminančių vartotojų įrenginių galia, tenkanti 1000-iai gyventojų siekė vos 0,01 kW).¹⁷

Remiantis Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos (LVEA) pateiktu 2022 m. vėjo jėgainių parko žemėlapiu duomenimis Zarasų rajono bei Visagino savivaldybės teritorijoje vėjo jėgainių įrengta nebuvo.

Gamtos išteklių situacijos analizės dalies rezultatai visiškai atitinka siekį kurti sumanų ir gyvybingą regioną su išvystytais paslaugomis, teritoriją, patrauklią verslui. Pasinaudojant turtingais gamtos ir kultūros ištekliais plėtoti sprendimus rekreacijos ir tvaraus turizmo srityse, rūpinantis ir tausojant vietos išteklius.

Kultūros ir (arba) žvejybos paveldas (jei yra).

ŽRVVG regionas teritorija pasižymi gausiu gamtos ir kultūrinių objektų skaičiumi.

Zarasų rajono savivaldybėje teritorijoje yra 22 saugomi gamtos paveldo objektai, iš jų: 4 geologiniai gamtos paveldo objektai, 4 hidrogeologiniai gamtos paveldo objektai, ir 16 botaninių gamtos paveldo objektų. Didžiąją dalį kultūros vertybių Zarasų rajono savivaldybėje sudaro nekilnojamąsios kultūros vertybės. Nekilnojamąjį kultūros paveldą sudaro archeologinės kultūros vertybės (piliakalniai, pilkapiai, kapinynai ir kt.), architektūros paminklai (bažnyčios, pastatai, sodybos), dailės ir istorijos paminklai (kapinės, kapai, koplytstulpiai, kryžiai ir kt.).

¹⁴ <https://www.iae.lt>

¹⁵ https://www.zarasai.lt/naujiena_zarasu-rajono-savivaldybes-atsinaujinanciu-istekliu-energijos-naudojimo-pletros-veiksmu-planas-iki-2030-m_14034

¹⁶ https://www.regula.lt/Docs/nutarimas_2020_O3E-488.pdf

¹⁷ [aym8eqqgpc1xbfw1swynt4rm8jehwzch \(visaginas.lt\)](http://aym8eqqgpc1xbfw1swynt4rm8jehwzch(visaginas.lt))

2023 m. pradžioje Zarasų rajono savivaldybėje Nekilnojamo turto kultūros vertybių registre įrašyti 463 nekilnojamieji kultūros paveldo objektai, iš jų net 153 nekilnojamo turto paveldo objektai turi valstybės saugomo objekto statusą.¹⁸ Zarasų rajono savivaldybėje dominuoja sakralinis paveldas, išsiskiriantis medinio sakralinio gausa, kuris sudaro daugiau nei pusę visų sakralinių kultūros paveldo objektų – tai koplyčios, koplytstulpiai bei medinės bažnyčios. Didžioji dalis sakralinio paveldo objektų yra laisvai prieinami lankytojams, nes koplyčios, koplytėlės ir koplytstulpiai stovi atvirose erdvėse. Maldos namai taip pat yra atviri visuomenei, tačiau jų lankymas yra ribotas, ypač kaimuose esančių maldos namų, kurie dažniausiai būna atrakinti tik mišių metu savaitgaliais. Tačiau daug kultūros paveldo objektų priklauso privatiems asmenims, todėl juos apžiūrėti lankytojams yra sudėtinga.

Zarasų rajone, VVG teritorijoje veiklą vykdo du amatų centrai: Zarasų krašto muziejaus padalinys - Antazavės amatų centras. Amatų centras Antazavės dvare pradėjo veikti 2015 m. Vystomi dailidystės, drožybos, audimo, vilnos vėlimo, kepimo, karpymo, kubilininkystės, malimo, margučių marginimo ir skutinėjimo, pynimo, puodininkystės, stalystės, žaislininkystės, šaukščiaus amatai. Amatų centras vienija 9 tradicinius amatininkus, iš kurių 2 yra atestuoti tradicinių amatų meistrai.¹⁹ Dusetose veikia privatus Eriko Čypo amatų centras, kuriame organizuojamos edukacinės programos norintiems išmokti drožti²⁰. Vajasiškio bendruomenė yra sukūrusi ir veda edukacijas tema „Senolių kaimas“. Senolių kaimas Vajasiškis – autentiškas, lietuvių liaudies papročius išlaikęs kaimas, kuriame įvairaus amžiaus žmonių grupėms vykdoma kultūrinė-pažintinė-edukacinė programa „XIX amžiaus kaimas“²¹

ŽRVVG teritorijoje Salako miestelyje, Gražutės regioninio parko direkcijos patalpose yra įsikūręs ir veikia ir V. Žilinskienės „Jūrų muziejus“. Jūrų muziejus“ yra bene labiausiai nuo vandenyno nutolęs jūrų muziejus. Tai unikali per 50 metų kaupta jūros gyvūnų, spalvingųjų koralų, kriauklių, suvenyrų ir fosilijų kolekcija, kurią sudaro daugiau 4 tūkstančiai eksponatų²².

Visagino savivaldybės VVG teritorijoje registruota 10 nekilnojamo turto kultūros paveldo vertybių, iš jų visi kultūros paveldo objektai yra archeologinės kultūros vertybės (piliakalniai, gyvenvietės, kapinės).²³

Visagino mieste veikia Akvariumų salonas - muziejus Tai pirmoji tokio dydžio privati akvariumų ekspozicija Lietuvoje. 140 kv. m plote eksponuojama vienuolika 600 litrų, trys 700 litrų, dvylika 80-180 litrų talpos akvariumų. Muziejuje galėsite pamatyti daugiau kaip 100 įvairiausių žuvų, laisvai plaukiojančių tarp tropinių augalų. Muziejuje taip pat galėsite susipažinti su smulkiausiomis ir didžiausiomis žuvų rūšimis. Tarp kurių rasite ir piranijų, vėžlių.²⁴

¹⁸ http://www.zarasai.lt/kulturos-paveldas_288

¹⁹ <https://www.tautinispaveldas.lt/katalogas/tradiciniu-amatu-centras-antazaves-dvare/>

²⁰ <https://www.visitzarasai.lt/lt/lankyimos-vietos/kitos-vietos/medzio-drozejas-erikas-cypas>

²¹ <https://www.visitzarasai.lt/lt/poilsis-ir-pramogos/edukacines-programos/vajasiškio-kaimo-bendromenes-teminis-senoliu-kaimas>

²² <https://www.privatusmuziejai.lt/objektai/55>

²³ <https://visaginas.lt/teritoriju-planavimas-ir-statyba/kulturos-paveldo-objektai/327>

²⁴ <https://www.privatusmuziejai.lt/objektai/106>

Organizuojami tradiciniai su žuvininkystės veikla susiję renginiai. ŽRVVG regionas yra populiarus tarp turistų, atvykstančių ne tik pailsėti, pamatyti gražias apylinkes, bet ir papramogauti. Ežerų gausa galinčiame pasigirti Zarasų rajone viena populiariausių pramogų yra žvejyba. Zarasų rajono Dusetų sporto klubas „Ainiai“ kiekvienais metais Sartų ežero pakrantėje, Dusetose organizuoja Aukštaitijos regiono poledinės žūklės varžybas, kuriose dalyvauja žvejai ne tik iš Lietuvos, bet ir aplinkinių šalių. Šios varžybos sukviečia daugiau kaip 100 dalyvių kasmet. Vasara rengiamos populiarumu nenusileidžiančios žvejybos iš valtys varžybos. 2022 metais klubas prie Vasaknų tvenkinių, Vasaknų kaime, Zarasų rajone organizavo Lietuvos sportinės upėtakių žūklės tvenkiniuose čempionatą. AREA Fishing arba upėtakių gaudymas tvenkiniuose – pakankamai naujas žūklės būdas Lietuvoje, tačiau kasmet ši sportinės žūklės atšaka pritraukia vis daugiau meškeriojų.

Apibendrinimas. Zarasų ir Visagino ŽRVVG atstovauja vientisą teritoriją fizine (geografinė) prasme. Zarasų ir Visagino ŽRVVG teritorija pasižymi išskirtine gamta, vandens telkinių gausa, gamtos ir kultūrinių turizmo objektų skaičiumi, kas sudaro sąlygas plėtoti aktyvų poilsinį turizmą, ypatingai plėtoti turistinę, rekreacinę žvejybą ir su tuo susijusias veiklas. Turizmo veikla regione yra viena iš ekonominės plėtros prioritetų tiek Zarasų rajono savivaldybėje, tiek Visagino savivaldybėje.

2.2. ŽVVG teritorijos gyventojų poreikių analizė

2.2.1. Siekiant išsiaiškinti ŽRVVG teritorijos gyventojų poreikius buvo vykdoma internetinė anketinė apklausa Apklausa.lt platformoje. Respondentams buvo pateikta 12 uždaro tipo klausimų (su galimybe įrašyti savo atsakymą), kurie leistų geriau suprasti teritorijos gyventojų poreikius, lūkesčius. Anketa buvo viešinama nuo 2023 m. birželio 23 d. iki rugpjūčio 7 d. Informacija apie anketavimą ir anketos nuoroda buvo pasidalinta Zarasų rajono ir Visagino savivaldybių interneto svetainėse, www.zarasubendruomenes.lt, www.zarasuose.lt. Elektroniniu paštu išsiųsti 173 kvietimai dalyvauti apklausoje ir apklausos anketos nuoroda. Viso apklausoje dalyvavo – 115 respondentų.

Didžioji dalis apklausoje dalyvavusių respondentų buvo iš Zarasų rajono (75,7%), o moterys apklausoje sudarė 60 %.

1. Jūsų gyvenamoji vietovė Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono VVG teritorijoje?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Zarasų rajonas	87	75.7%
- Visagino savivaldybės teritorija	25	21.7%
Kita (nurodykite), bet darbas (verslas) yra ŽRVVG teritorijoje	3	2.6%

11. Jūsų lytis?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Moteris	69	60.0%
- Vyras	46	40.0%

Didžioji dali respondentų – 40-64 metų amžiaus (51,3%), 30-39 metų – 31,3%. Jauni žmonės iki 29 metų apklausoje dalyvavo pakankamai pasyviai.

12. Jūsų amžius?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Iki 29 metų	8	7.0%
- 30-39 metai	36	31.3%
- 40-64 metai	59	51.3%
- 65 metai ir daugiau	12	10.4%

Trečdalis dalyvių (34,8%) nurodė, kad atstovauja vietos valdžios ar kitą viešąjį sektorių, 32,2% - buvo nevyriausybinio sektoriaus atstovai, 22,6 % arba 26 dalyviai buvo verslo atstovai, išskyrus žuvininkystės ir akvakultūros verslą. Tik 3,5 proc. respondentų nurodė, kad jie atstovauja žuvininkystės verslo sektorių ir didžioji dalis respondentų yra visiškai patenkinti, kad gyvena ŽRVVG teritorijoje (žr. toliau pateiktas lenteles)

2. Atstovaujamas sektorius?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Vietos valdžia ar kitas viešasis sektorius	40	34.8%
- Teritorijoje esanti bendruomenė (kaimo, miesto ir pan.) ar kitas nevyriausybinis sektorius	37	32.2%
- Žuvininkystės ar akvakultūros verslas	4	3.5%
- Kitas verslo sektorius	26	22.6%
- Kitas (ūkininkas, individuali veikla)	8	7.0%

3. Ar esate patenkintas (-a), kad gyvenate ZVŽRVVG teritorijoje?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Visiškai patenkintas (-a)	63	54.8%
- Matau trūkumų, bet kitur gyventi nenorėčiau	43	37.4%
- Nepatenkintas (-a), bet išvykti neketinu	7	6.1%
- Nepatenkintas (-a) ir, esant galimybei, išvažiuočiau gyventi kitur	2	1.7%

Pagrindinėmis tobulintinomis sritimis ŽRVVG teritorijoje respondentai nurodė poreikį tobulinti rekreacijos (poilsio) infrastruktūrą (17%) ir sudaryt i sąlygas verslo kūrimui (17%), tobulinti turizmo paslaugas (14,9%), didinti darbo pasiūlą (14,6%).

4. Ką, Jūsų nuomone, reikėtų tobulinti regione? (pažymėkite ne daugiau 3 svarbiausių atsakymų)

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Susisiekimo infrastruktūrą	40	10.8%
- Rekreacijos (poilsio) infrastruktūrą	63	17.0%
- Darbo pasiūlą	54	14.6%
- Būtinųjų paslaugų pasiūlą	34	9.2%
- Turizmo paslaugas	55	14.9%
- Sąlygas kurti verslą	63	17.0%
- Užimtumo jaunimui paslaugas	30	8.1%
- Socialinių paslaugų pasiūlą	18	4.9%
- Aplinkosaugos priemonės	9	2.4%
Kita (nurodykite)	4	1.1%

Papildomai atsakydami į atvirą klausimą „kita“, respondentai nurodė, kad šias problemas, susijusias su žuvininkyste, akvakultūra ir rekreaciniu turizmu:

- ✓ Vandens telkinių pakrančių viešam prieinamumui (privatų sodybų savininkų ribojimas prieiti prie vandens telkinių pakrančių;
- ✓ Viešai prieinamų maudyklų trūkumas;
- ✓ Vandens telkinius naudoti vandenis turizmui, taip skatinant verslumą regione (nėra išvystyta laivininkystė, vandens keliai ir t.t.;

23,3% respondentų nurodė, kad finansinės paramos, siekiant sėkmingo regiono vystymosi, šiuo metu labiausiai reikia verslui susijusiam su turizmo paslaugomis, akvakultūros verslui (16,5%), inovatyviam verslui (16,1%), jaunimo verslui (14,9%), bendruomenėms, asociacijoms, VšĮ (11,5%).

5. Jūsų nuomone, kam labiausiai reikia finansinės paramos siekiant sėkmingo regiono vystymosi? (pažymėkite ne daugiau 3 svarbiausių atsakymų)

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Verslui susijusiam su turizmo paslaugomis	75	23.3%
- Verslui susijusiam su akvakultūra	53	16.5%
- Gamintojams/ perdirbėjams	33	10.2%
- Inovatyviam verslui	52	16.1%
- Jaunimo verslumui	48	14.9%
- Žmonėms su negalia	12	3.7%
- Bedarbiams	7	2.2%
- Bendruomenėms/ asociacijoms/ VšĮ	37	11.5%
Kita (prašome nurodyti)	5	1.6%

Papildomai respondentai nurodė, kad finansinės paramos reikia šioms sritims, kurios susiję su rengiama VPS:

- ✓ Parama vietos paslaugų kūrėjams ir produktų gamintojams;
- ✓ Reikalinga įgalinti Zarasų ežerus viešai vertei ir verslumui, kad kraštas būtų tuo patrauklesnis.
- ✓ Svarbūs ekologiniai aspektai - tai leistų pritraukti aukštesnio lygio vartotojus ir formuoti vietovės įvaizdį.

Didžiausias dėmesys (prioritetas) rengiant ir įgyvendinant ŽRVVG vietos plėtros strategiją, respondentų nuomone, turėtų būti skirtas viešųjų erdvių sutvarkymui ir pritaikymui rekreacinės žuvininkystės ir/ar turizmo plėtrai (14,0%), darbo vietų kūrimui, ypač jaunimui ir/ar vietos gyventojų įsidarbinimo galimybių didinimui (14,0%), žvejybos tradicijų, paveldo išsaugojimui bei pritaikymui turizmui (10,6%), pažintinės žuvininkystės erdvių kūrimas, formuojant visuomenės (ypač jaunosios kartos) gamtosauginę pasaulėžiūrą (10,4%).

Toliau prioritetai išsidėstė sekančiai:

- Bendruomeninį verslumą skatinančios iniciatyvos (socialinis, bendruomeninis verslas)	37	7.4%
- Paramos verslo vystymui ir/ar veiklos įvairinimui, pasitelkiant inovacijas, mėlynąsias biotechnologijas, atsinaujinančią energiją	37	7.4%
- Bendruomeniškumo skatinimui per sveikatingumo, fizinio aktyvumo ir laisvalaikio praleidimo galimybių didinimą	35	7.0%

- Akvakultūros produktų gamintojų gebėjimų kurti didelės vertės produktus stiprinimas (atsekamumas, ekologija, tautinis paveldas, nacionalinės kokybės sistemos ir pan.)	32		6.4%
--	----	--	------

Respondentų nuomone, didžiausia ŽRVVG teritorijos stiprybė - teritorija pasižymi turtinga gamta, vandens telkinių gausumu, čia didelis plėtros potencialas rekreacinio turizmo, žuvininkystės ir akvakultūros plėtrai (31,0%), čia geros sąlygos plėtoti akvakultūrą (15,8%), o teritorija išsiskiria kaimo turizmo paslaugų gausa, išplėtotą tautinio ir kulinarinio paveldo produktų gamyba (18,2%)

7. Jūsų manymu, kokios yra ZVŽRVVG teritorijos stiprybės? (Pažymėkite ne daugiau 5 svarbiausių atsakymų)

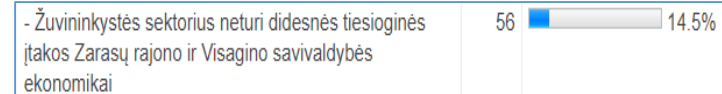
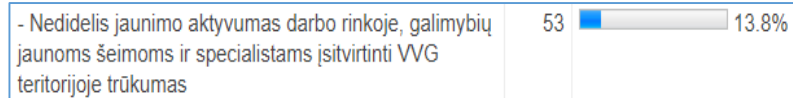
Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis	
- teritorija pasižymi turtinga gamta, vandens telkinių gausumu, čia didelis plėtros potencialas rekreacinio turizmo, žuvininkystės ir akvakultūros plėtrai	104		31.0%
- geros sąlygos plėtoti akvakultūrą	62		18.5%
- teritorija išsiskiria kaimo turizmo paslaugų gausa, išplėtotą tautinio ir kulinarinio paveldo produktų gamyba	61		18.2%
- regione stiprus kaimo bendruomenių sektorius, kuris turi įvairių projektų vykdymo patirties	38		11.3%
- teritorijoje yra daug viešųjų erdvių, sutvarkyta ežerų pakrančių infrastruktūra	45		13.4%
- teritorijoje yra akvakultūra užsiimančių ūkininkų ir pavienių asmenų bei veikia viena didžiausių akvakultūros įmonių Lietuvoje	21		6.3%
Kita (prašome nurodyti)	4		1.2%

Respondentai papildomai nurodė šias stiprybes:

- ✓ tai ežeringiausia Lietuvos vieta. Žemės ūkio ir pramonės nėra, todėl galima diegti klimato kaitos mažinimo aspektus, tvarumą, bioįvairovės apsaugas ir taip orientuotis į sąmoningus investuotojus, turistus, pritraukti naujakurių;
- ✓ palanki geografinė padėtis;

✓ geri, paslaugūs žmonės.

Didžiausia ZVŽRVVG teritorijos silpnybė respondentai nurodė mažą teikiamų paslaugų turistams viešinimą, nepakankamai išvystytas žuvininkystės įrankių, valčių nuomos, mėgėjiškos žūklės gidų paslaugas (19,0%). Viena iš silpnybių - spartus VVG teritorijos gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas (16,1%), kvalifikuotų asmenų, kurie organizuotų žvejybos paslaugas, trūkumas (14,3%).

Papildomai buvo paminėtos šios silpnybės, susijusios su rengiama VPS:

- ✓ Nesukurtos sąlygos ir nėra paramos galimybių valčių nuomos, žvejybos ir mėgėjiškos žūklės gidų paslaugoms, kt. žuvininkystės įrankiams teikti;
- ✓ Trūksta įteisintų valčių nuleidimo vietų prie Zarasų r. ežerų;
- ✓ Potencialo vystyti naujus projektus turima, tačiau projektų gairės dažniausiai būna nukreiptos ne ta linkme, todėl jomis sudėtinga pasinaudoti, kad kurti vertę savo kraštui.

Didžiausiomis ZVRŽVVG grėsmėmis respondentai įvardino:

- ✓ senstančią visuomenę, vaikų ir jaunimo, kaip būsimos darbo jėgos, mažėjimą, jaunimo migraciją į kitus miestus, šalis (23,1%).
- ✓ gyventojų pasyvumą (nesidomėjimą sudaromomis galimybėmis, nenorą įsitraukti sprendžiant vietos problemas ir kt.);
- ✓ bedarbystės lygio didėjimą.

9. Kokias grėsmes matote tolimesniam regiono vystymuisi? (Pažymėkite ne daugiau 5 svarbiausių atsakymų)

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- Bedarbystės lygio didėjimas	75	18.4%
- Nepakankamas žmonių ekologinio sąmoningumo laipsnis	33	8.1%
- Gyventojų pasyvumas (nesidomėjimas sudaromomis galimybėmis, nenoras įsitraukti sprendžiant vietos problemas ir kt.)	78	19.2%
- Senstanti visuomenė, vaikų ir jaunimo, kaip būsimos darbo jėgos, mažėjimas, jaunimo migracija į kitus miestus, šalis	94	23.1%
- Dėl globalizacijos ir klimato kaitos didėjantis žemės ūkio ir žuvininkystės produkcijos bei paslaugų kainų nestabilumas didins ūkio subjektų veiklos riziką	15	3.7%
- Ekonominis nestabilumas (augančios kainos, paskolų palūkanos, mažėjanti gyventojų perkamoji galia ir kt.) dėl kelių vienas paskui kitą einančių krizinių laikotarpių (COVID-19, karas Ukrainoje, energetinės ir dujų krizės, kt.)	37	9.1%
- Psichologinės gyventojų būsenos blogėjimas ir neužtikrintumo dėl ateities didėjimas, paskatintas dėl kelių vienas paskui kitą einančių krizinių laikotarpių (COVID-19, karas Ukrainoje, energetinės ir dujų krizės ir kt.)	29	7.1%
- Verslo sektoriui nepakankamai vystantis ir/ar diegiant veikloje naujoves, esant nepakankamai darbo ir pajamų pasiūlai, vis didesnė dalis darbingo amžiaus gyventojų emigruos į ekonomiškai patrauklesnes vietas, kur užimtumo ir uždario galimybės geresnės	43	10.6%
Kita (prašome nurodyti)	3	0.7%

10. Kokias galimybes matote tolimesniam regiono vystymuisi? (Pažymėkite ne daugiau 5 svarbiausių atsakymų)

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
- ES ir kitų fondų finansavimo galimybių išnaudojimas	94	21.8%
- Didėsnis vietos valdžios aktyvumas gerinant infrastruktūrą, verslo aplinką, gyventojų laisvalaikio pasiūlą, turistinį rajono patrauklumą	84	19.5%
- Didėsnis gyventojų iniciatyvumas, aktyvumas ir verslumas	74	17.2%
- Didėjantis poreikis žvejybinio, rekreacinio turizmo paslaugoms	47	10.9%
- Didėsnis gamtinio ir kultūrinio paveldo, kraštovaizdžio patrauklumo išnaudojimas	44	10.2%
- Didėsnis verslo indėlis prisidedant prie gyventojų užimtumo didinimo	38	8.8%
- Didėsnis bendruomenės aktyvumas sprendžiant vietos problemas ir poreikius	46	10.7%
Kita (prašome nurodyti)	4	0.9%

Apklauso dalyvių nuomone, tolimesniam ŽVVG regiono vystymuisi didžiausią įtaką turėtų (duomenys grafike):

- ✓ ES ir kitų fondų finansavimo galimybių išnaudojimas;
- ✓ Didėsnis vietos valdžios aktyvumas gerinant infrastruktūrą, verslo aplinką, gyventojų laisvalaikio pasiūlą, turistinį rajono patrauklumą;
- ✓ Didėsnis gyventojų iniciatyvumas, aktyvumas ir verslumas.

2.3. ŽVVG teritorijos socialinė situacija

2.3.1 Gyventojai VVG atstovaujamoje teritorijoje. 2023 m. liepos 1 d. ŽRVVG teritorijoje pradžioje buvo 34 230 nuolatinių gyventojų, tai sudarė 1,2 proc. Lietuvos Respublikos nuolatinių gyventojų (2 687 725 gyventojai) ir 27,09 proc. Utenos apskrities nuolatinių gyventojų (126 006 gyventojai) Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2021 m. – 2023 m. laikotarpyje gyventojų skaičius

Lietuvoje padidėjo 59 506 gyventojai arba 2,07 proc., Utenos apskrityje mažėjo 677 gyventojais arba 0,53 proc. visų Utenos apskrities gyventojų, ŽRVVG atstovaujamoje teritorijoje sumažėjo 270 gyventojais arba 0,78 proc.²⁵

Pagrindinės ŽRVVG gyventojų mažėjimo priežastys neigiama natūrali gyventojų kaita. 2022 metais ŽRVVG teritorijoje gimė tik 102 naujagimiai. Palyginus su 2020 metais ŽRVVG teritorijoje gimusių naujagimių sumažėjo 48 naujagimiais arba 27,14 proc. (2020 m – 140 naujagimių)²⁶. 2022 metais ŽRVVG teritorijoje mirė 625 gyventojai, Bendras mirtingumas ŽRVVG teritorijoje 2020-2022 m. nežymiai mažėjo, 2021 m. mirė 769 gyventojai.²⁷ Nepalankias demografinės raidos prielaidas žymi ir aukštas ŽRVVG teritorijos gyventojų medianinis amžius, Zarasų rajono savivaldybės gyventojų medianinis amžius, 2023 m. pradžioje buvo - 50 metų (2021 m. – 49) Visagino savivaldybėje – 52 metai (2021 m. – 52), kai šalies vidurkis 2023 metais buvo 44 metai (2021 m. – 44). Aukšta šio rodiklio reikšmė yra būdinga visai Utenos apskričiai – 50 metų (2021 m. – 50 metų).²⁸ 2023 m. pradžioje Zarasų rajono savivaldybėje demografinis senatvės koeficientas (Šimtui vaikų (0–14 metų amžiaus) tenkančių pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių, metų) pradžioje buvo 219 (2022 m. - 213, 2021 m. - 207) Visagino savivaldybėje - 191 (2022 m. – 181, 2021 m. – 169), Utenos apskrityje - 214 (2022 m. – 214, 2021 m. - 211), Lietuvoje 134 (2022 m. – 134. 2021 m. – 134).²⁹

Svarbus demografinę situaciją apibūdinantis rodiklis yra neto migracija – imigrantų ir emigrantų skaičiaus skirtumas. 2022 metais į ŽRVG teritoriją gyventi atvyko 1738 gyventojai, išvyko 1269 gyventojai. ŽRVVG teritorijos migracijos rodiklis 2022 metai buvo +469 gyventojai. 2020 m. – 2022 m. laikotarpiu į ŽRVVG teritoriją gyventi atvyko 3844 gyventojų, išvyko 3381 gyventojų. Per ataskaitinį laikotarpį migracijos rodiklis buvo +463 gyventojų.

Zarasų rajono savivaldybėje 2023 m. liepos 1 d. buvo registruoti 14 569 nuolatiniai gyventojai, tai sudarė 42,57 proc. visų registruotų nuolatinių gyventojų ŽRVVG regione. Iš jų: 6 370 arba 43,73 proc. gyveno mieste, 8199 gyventojai arba 56,27 proc. gyveno kaimo vietovėse. Zarasų rajono savivaldybėje nuo 2021 m. liepos 1 d. iki 2023 m. liepos 1 d. sumažėjo 381 gyventojų arba 2,54 proc. visų Zarasų rajono savivaldybės nuolatinių gyventojų, iš jų: mieste gyvenančių gyventojų sumažėjo 155 gyventojais arba 2,37 proc. miesto gyventojų, kaimo vietovėje gyvenančių gyventojų sumažėjo 226 gyventojais arba savivaldybės gyventojų skaičius sumažėjo 2,38 proc. 2023 m. pradžioje Zarasų rajono savivaldybėje didžiausiu gyventojų skaičiumi pasižymėjo Zarasų seniūnija (5942 gyventojai) Dusetų seniūnija (2191 gyventojas), Zarasų kaimiškosios (2105 gyventojai) ir Turmanto (1130 gyventojų) seniūnijos. Mažiausias gyventojų skaičius fiksuojamas Antalieptės (574 gyventojai), Suvieko (559 gyventojai) seniūnijose³⁰. 2022 m. Zarasų rajono savivaldybėje gimė 39 naujagimiai (2021 m. – 39, 2020 m. – 70 naujagimių). Per ataskaitinį laikotarpį gimstamumas sumažėjo 17 naujagimių arba 32,08 proc. 2022 m. Zarasų rajone mirė 313 gyventojų (2021 m. – 395, 2020 m. – 348 gyventojai). Per ataskaitinį laikotarpį mirtingumas rajone

²⁵ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4afc61cc-bdb7-435f-9041-f8ba09de5b24#/>

²⁶ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=9bde681f-0c55-4028-9de0-85ed651ed6fa#/>

²⁷ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=11f2c084-daf7-4f24-98e2-70677031c4a5#/>

²⁸ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=1d698b14-3133-4849-9e2e-45ab257abee3#/>

²⁹ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4de25ccf-d9d0-4a9f-81bd-bec607a23712#/#n>

³⁰ Zarasų rajono savivaldybės seniūnijų duomenis

sumažėjo nežymiai arba 10,05 proc. 2022 m. natūrali gyventojų kaita savivaldybėje buvo (-120 gyventojų), (2021 m. – (-165), 2020 m. (-133 gyventojų)³¹

2023 m. liepos 1 d. *Visagino savivaldybės teritorijoje* gyveno 19 691 nuolatinis gyventojas arba 57,43 proc. visų nuolatinių ŽRVVG regiono gyventojų. Iš jų: 19 478 arba 98,92 miesto gyventojai, 213 arba 1,09 proc. kaimo vietovių gyventojai. Visagino savivaldybėje ataskaitiniu laikotarpiu gyventojų skaičius išaugo 141 gyventojų arba 0,73 proc., iš jų miesto teritorijoje nuolatinių gyventojų padaugėjo 118 gyventojų arba 0,61 proc., kaimo teritorijoje gyvenančių gyventojų Visagino savivaldybėje padaugėjo 23 gyventojais arba 12,11 proc. visų kaimo gyventojų.³² 2023 m. liepos 1 d. Visagino savivaldybės teritorijoje gyveno 19 691 nuolatinis gyventojas arba 57,43 proc. visų nuolatinių ŽRVVG regiono gyventojų. Iš jų: 19 478 arba 98,92 miesto gyventojai, 213 arba 1,09 proc. kaimo vietovių gyventojai. 2022 m. Visagino savivaldybėje gimė 53 naujagimiai (2021 m. – 38, 2020 m. – 70 naujagimių). Per ataskaitinį laikotarpį gimstamumas sumažėjo 31 naujagimių arba 44,28 proc. 2022 m. Visagino savivaldybėje mirė– 348 gyventojai (2021 m- 374, 2020 m. – 285 mirusieji gyventojai). Ataskaitiniu laikotarpiu mirtingumas savivaldybėje padidėjo 22,11 proc. 2022 m. natūrali gyventojų kaita savivaldybėje buvo (-93 gyventojų), (2021 m. – (-151), 2020 m. (-53 gyventojų).

Moterų ir vyrų skaičius ŽRVVG atstovaujamoje teritorijoje. 2023 m. pradžioje ŽRVVG teritorijoje gyveno 15910 vyrų, iš jų: Zarasų rajono savivaldybėje - 6889 gyventojai vyrai, Visagino savivaldybėje - 9021 gyventojai vyrai. Vyrai sudarė 46,86 proc. visos ŽRVVG teritorijos gyventojų, Zarasų rajone vyrai sudarė 47,26 proc. visų savivaldybės gyventojų, Visagino savivaldybėje vyrai sudarė 45,91 proc. visų savivaldybės gyventojų. Utenos apskrityje vyrai sudarė 47,02 proc. visų apskrities gyventojų, Lietuvos teritorijoje vyrai sudarė 46,76 proc. visų gyventojų.

2023 m. pradžioje ŽRVVG teritorijoje gyveno 18320 moterų, tai sudarė 53,14 proc. visų ŽRVVG teritorijos gyventojų. Zarasų rajono savivaldybėje gyveno 7689 moterys, tai sudarė 52,74 proc. visų savivaldybės gyventojų, Visagino savivaldybėje gyveno 10 631 moterys tai sudarė 54,09 proc. visų savivaldybės gyventojų. Utenos apskrityje moterys sudarė 52,98 proc. visų apskrities gyventojų, Lietuvos teritorijoje moterys sudarė 53,24 proc. visų gyventojų.³³ Zarasų rajono savivaldybėje 2022 metais 1 tūkst. vyrų teko 1 115 moterų, Visagino savivaldybėje 1 tūkst. vyrų teko 1 149 moterys.³⁴

Nuo 2021 metų vyrų skaičius (procentine išraiška) ŽRVVG teritorijoje mažėjo, o moterų augo. 2021 metais ŽRVVG teritorijoje vyrai sudarė 47,77 proc. (16254 vyrai) visų teritorijos gyventojų, Zarasų rajono savivaldybėje 47 proc. (7103 vyrai), Visagino savivaldybėje 46,61 proc. (9151 vyras). ŽRVVG teritorijoje moterys sudarė 52,77 proc. (18793 moterys) visų gyventojų, Zarasų rajono savivaldybėje moterys sudarė 53 proc. (8011 moterų) visų gyventojų, Visagino savivaldybėje moterys sudarė 53,29 pro. (10482 moterys) visų savivaldybės gyventojų.

³¹ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=2a2a4134-0b53-4f8a-9d70-6f53301aec35#/>

³² <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R166#/>

³³ <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?hash=198afb75-03e3-483b-9f52-ac7db10ee354#/>

³⁴ <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventojai-2022/salies-gyventojai/miesto-ir-kaimo-gyventojai>

VVG atstovaujamos teritorijos gyventojų ekonominis aktyvumas. 2023 m. pradžioje ŽRVVG teritorijoje buvo registruoti 34 230³⁵ nuolatiniai gyventojai, iš jų: ŽRVVG teritorijoje registruoti 4498 gyventojai nuo 0 iki 15 metų amžiaus, tai sudarė 13,14 proc. visų ŽRVVG teritorijos gyventojų ir buvo didesnis už Utenos apskrityje šio mažiaus grupės vidurkį - 12,2 proc. visų apskrities gyventojų, tačiau žymiai mažesnis nei Lietuvos vidurkis - 15,91 proc. visų Lietuvos gyventojų. Palyginus su 2021 m. ŽRVVG teritorijoje gyventojų nuo 0 – iki 15 metų sumažėjo 52 gyventojais (4550 gyventojai) arba 1,14 proc. 2023 m. ŽRVVG teritorijoje buvo registruoti 20 407 darbingo amžiaus gyventojai, tai sudarė 59,62 proc. visų ŽRVVG teritorijos gyventojų tuo tarpu Utenos apskrityje darbingo amžiaus gyventojai sudarė 61,47 proc. visų gyventojų, Lietuvoje 62,48 proc. Palyginus su 2021 m. darbingo amžiaus gyventojų ŽRVVG teritorijoje sumažėjo 813 gyventojų arba 3,83 proc. Regione gyveno 9325 pensinio mažiaus nuolatiniai gyventojai tai sudarė 27,24 proc. visų regiono gyventojų, ir buvo šiek tiek mažesnis nei Utenos apskrities vidurkis - 26,33 proc. visu apskrities gyventojų, tuo tarpu Lietuvoje pensinio mažiaus gyventojai sudarė 21,61 proc. Palyginus su 2021 m. Regione pensinio amžiaus gyventojų padaugėjo 1348 gyventojais arba 16,9 proc.³⁶

2023 m. pradžioje *Zarasų rajono savivaldybėje* registruoti 14 578 gyventojų. Palyginus su 2021 m. savivaldybėje gyventojų sumažėjo 833 gyventojais arba 3,54 proc. 2023 m. nuo 0 iki 15 metų amžiaus savivaldybėje buvo 1751 gyventojas arba 12,2 proc. visų savivaldybės gyventojų. Palyginus su 2021 m. šios amžiaus grupės gyventojų sumažėjo 120 gyventojų arba 6,86 proc. Darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje buvo 8997 gyventojai, tai sudarė 61,72 proc. visų savivaldybės gyventojų. Palyginus su 2020 m. darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje sumažėjo 301 gyventojų arba 3,23 proc. 2023 m. savivaldybėje registruoti 3830 pensinio amžiaus gyventojai tai sudarė 26,08 proc. visų gyventojų. Palyginus su 2021 m. pensinio mažiaus gyventojų sumažėjo 115 gyventojų arba 2,27 proc. 2023 m. savivaldybėje 100 darbingo amžiaus žmonių (Bendrasis išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas) teko 17 vaikų nuo 0-iki 14 metų ir 38 pensinio amžiaus gyventojai, ir atitiko Utenos apskrities vidurkį, kur 100 darbingo amžiaus gyventojui teko 18 gyventojų nuo 0 iki 14 metų ir 38 pensinio mažiaus gyventojai, tačiau skyrėsi nuo Lietuvos Respublikos vidurkio, kur 100 darbingo amžiaus gyventojų teko 23 gyventojai nuo 0 iki 14 metų ir 31 pensinio amžiaus gyventojas. 2021 m. savivaldybėje 100 darbingo amžiaus žmonių teko 17 vaikų nuo 0-iki 14 metų ir 35 pensinio amžiaus gyventojai.³⁷

2023 m. pradžioje *Visagino savivaldybėje* registruoti 19 652 gyventojų. Palyginus su 2021 m. savivaldybėje gyventojų padaugėjo 19 gyventojų arba 0,1 proc. 2023 m. nuo 0 iki 15 metų amžiaus savivaldybėje buvo 2747 gyventojai arba 13,98 proc. visų savivaldybės gyventojų. Palyginus su 2021 m. šios amžiaus grupės gyventojų padaugėjo 68 gyventojais arba 2,54 proc. Darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje buvo 11410 gyventojų, tai sudarė 58,06 proc. visų savivaldybės gyventojų. Palyginus su 2020 m. darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje sumažėjo 512 gyventojų arba 4,29 proc. 2023 m. savivaldybėje registruoti 5495 pensinio amžiaus gyventojai tai sudarė 27,04 proc. visų gyventojų. Palyginus su 2021 m. pensinio mažiaus gyventojų padaugėjo 1550 gyventojų arba 9,21 proc. 2023 m. savivaldybėje

³⁵ <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?hash=198afb75-03e3-483b-9f52-ac7db10ee354#/>

³⁶ <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?hash=198afb75-03e3-483b-9f52-ac7db10ee354#/>

³⁷ <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?hash=0bb72f46-e9ab-4102-a336-12c71a9e4984#/>

100 darbingo amžiaus žmonių (Bendrasis išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas) teko 21 vaikas nuo 0-iki 14 metų ir 40 pensinio amžiaus gyventojai. 2021 m. savivaldybėje 100 darbingo amžiaus žmonių teko 20 vaikų nuo 0-iki 14 metų ir 33 pensinio amžiaus gyventojai.

ŽRVVG gyventojų užimtumas. Vidutinis metinis užimtų gyventojų skaičius analizuojamu 2020–2022 metų laikotarpiu didėjo, kaip ir Utenos apskrityje bei Lietuvos Respublikoje.³⁸

Užimtų gyventojų skaičius, tūkst., 2020–2022 m. pokytis

Metai	Lietuvos Respublika	Utenos apskritis	Visagino sav.	Zarasų r. sav.
2020	1 358,1	49,5	8,0	5,8
2021	1 368,6	48,9	7,7	5,3
2022	1 420,8	52,1	8,1	6,6

Bedarbiai. Užimtumo tarnybos duomenimis 2022 m. pabaigoje ŽRVVG teritorijoje buvo įregistruoti 2392 gyventojai³⁹, kurie neturėjo darbo arba 11,73 proc. darbingo amžiaus gyventojų ŽRVVG teritorijoje neturėjo darbo. Zarasų rajono savivaldybėje buvo įregistruoti 1174 bedarbiai iš jų ilgalaikiai bedarbiai – 496 gyventojai, vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje siekė 13,2 proc., Visagino savivaldybėje 2022 m. užregistruoti 1218 bedarbių iš jų ilgalaikiai bedarbiai 241 gyventojas, vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje siekė 10,9 proc. tuo tarpu Utenos apskrityje šis rodiklis siekė 10,8 proc., šalyje – 9,0 proc. ŽRVVG teritorijoje 2022 m. didžiausia bedarbių grupę sudarė asmenys nuo 50 metų, tokių gyventojų ŽRVVG teritorijoje buvo 1219 arba 50,97 proc. visų ŽRVVG teritorijoje registruotų bedarbių, iš jų: Zarasų rajono savivaldybėje - 622 gyventojai arba 52,99 proc. visų bedarbių savivaldybėje buvo asmenys nuo 50 metų, Visagino savivaldybėje tokių gyventojų buvo 597 gyventojų arba 50,86 visų bedarbių savivaldybėje buvo asmenys nuo 50 metų, Visagino savivaldybėje tokių gyventojų buvo 597 gyventojų arba 50,86 proc. visų registruotų bedarbių savivaldybėje buvo asmenys nuo 50 metų. 2022 m. Zarasų rajono savivaldybėje 2022 m. vidutiniškai buvo 141 gyventojas bedarbis nuo 16 - 29 m. arba 6,5 proc. visų savivaldybės gyventojų nuo 16 - iki 29 metų, Visagino savivaldybėje tokių gyventojų buvo 170 gyventojų arba 8,3 proc. visų savivaldybės gyventojų nuo 16 - iki 29 metų proc., Utenos apskrityje 5,7 proc., Lietuvoje 6,7 proc. 2018 - 2022 m. vidutinis metinis bedarbių procentų nuo 16-29 m. amžiaus gyventojų Zarasų rajono savivaldybėje sumažėjo 1,2 proc., Visagino savivaldybėje padidėjo 1,3 proc., Utenos apskrityje padidėjo 0,2 proc., Lietuvoje padidėjo 1.6 proc.

2020 – 2022 metų laikotarpiu bedarbių gyventojų procentas Zarasų rajono savivaldybėje sumažėjo 4,9 proc. Visagino savivaldybėje 4,2 proc., Utenos apskrityje 4,4 proc., Lietuvoje 3,6 proc.⁴⁰

³⁸ <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=c34f1d84-9261-406e-bbc5-cd319f4b29aa#/>

³⁹ <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

⁴⁰ <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

2022 vidutiniškai laisvų darbo vietų ŽRVVG regione buvo 62, iš jų Zarasų rajono savivaldybėje 10 darbo vietų, Visagino savivaldybėje – 52.

VVG atstovaujamos teritorijos gyventojų pasiskirstymas pagal pragyvenimo šaltinį.

2022 m. pragyvenimo šaltinis didžiausiai gyventojų daliai Zarasų rajono savivaldybėje buvo pajamos iš darbo užmokesčio – 6619 gyventojai arba 44,28 proc. visų savivaldybės gyventojų, senatvės pensijos buvo mokamos 3858 rajono gyventojams arba 25,81 proc. visų gyventojų, šeimos ir (ar) kitų asmenų išlaikomų asmenų Zarasų rajone buvo - 1802 asmenys (vaikai 0 iki 14 m) arba 12,06 proc., iš pašalpų gyveno – 1241 rajono gyventojai arba 8,31 proc., 367 gyventojai vykdė veiklą pagal verslo liudijimą arba 2,46 proc., 931 gyventojas registravo individualią veiklą arba 6,23 proc. kitos veiklos – 132 arba 0,85 proc. visų gyventojų.

Visagino savivaldybėje 2021 m. darbo užmokestį gavo 9 459 gyventojai arba , senatvės pensija buvo mokama - 5176 gyventojams, šeimos ir (ar) kitų asmenų išlaikomų asmenų (vaikų nuo 0 iki 14 metų) savivaldybėje buvo - 2 650 gyventojai, iš pašalpų gyveno 1282 rajono gyventojai, 313 gyventojai veiklą vykdė pagal verslo liudijimą, 932 gyventojai vykdė individualią veiklą.⁴¹

2.4. ŽVVG teritorijos ekonominė situacija

2.4.1. **Bendra informacija apie ekonominę situaciją.** Regiono pramonės bei verslo išsivystymo lygis yra santykinai žemas. Pagal pagrindinius ekonominio lygio išsivystymo rodiklius regionas ženkliai atsilieka nuo šalies vidurkio

2023 m. pradžioje Zarasų rajone buvo registruota 897 ūkio subjektų, tačiau iš jų veikiančių Zarasų rajone buvo 370 ūkio subjektų. Palyginus su 2021 m. veikiančių ūkio subjektų Zarasų rajono savivaldybėje padaugėjo 55 subjektais arba 17,46 proc., Visagino savivaldybėje buvo registruota 950 ūkio subjektų, tačiau iš jų veikiančių 460 Palyginus su 2021 m. savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų padidėjo 23 vienetais arba 5,27 proc.

Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal pajamų dydžio grupes metų pradžioje⁴²

Teritorija	Lietuvos Respublika	Utenos apskritis	Visagino sav.	Zarasų r. sav.
2021 m.	108 258	3000	437	315
2022 m.	113 516	3131	453	340
2023 m.	122 458	3450	460	370
Pokytis proc.	13,12	15,00	5,27	17,46

⁴¹ <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

⁴² <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=315667df-6b01-49a7-b33e-e3c3399b49bd#/>

Regionė vyravo ūkio subjektai, kurių metinės pajamos buvo iki 9 999 Eur. Zarasų rajono savivaldybėje buvo registruoti 166 ūkio subjektai, kurių pajamos siekė iki 9 999 Eur arba 44,6 proc. visų rajone registruotų ūkio subjektų savivaldybėje. Palyginus su 2021 m. pradžia labai mažų arba mažų įmonių skaičius savivaldybėje padidėjo 38 įmonėmis arba 15,38 proc. Visagino savivaldybėje buvo registruoti 217 ūkio subjektų kurių pajamos siekė 9 999 Eur, tai sudarė 47,17 proc. visų savivaldybėje registruotų ūkio subjektų tuo tarpu Utenos apskrityje tokios įmonės sudarė 38,46 proc. visų veikiančių ūkio subjektų, o Lietuvos Respublikoje 31,25 proc.

Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal pajamų dydžio grupes 2023 metų pradžioje⁴³

	Lietuvos Respublika		Utenos apskritis		Visagino savivaldybė		Zarasų rajono savivaldybė	
	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.
Iš viso pagal pajamų grupes	122 458	100,00	3 450	100,00	460	100,00	370	100,00
iki 9 999 EUR	37 690	31,25	1 327	38,46	217	47,17	165	44,60
10 000–49 999 EUR	25 899	21,14	767	22,23	93	20,21	77	20,81
50 000–99 999 EUR	12 474	10,15	334	9,68	33	7,17	32	8,65
100 000–499 999 EUR	26 416	21,17	648	18,91	77	16,56	61	16,40
500 000–999 999 EUR	7 392	6,03	157	4,5	22	4,78	20	5,4
1 000 000–1 999 999 EUR	5 067	4,13	101	2,9	8	1,74	8	2,16
2 000 000–4 999 999 EUR	3 948	3,22	63	1,8	5	1,08	4	1,08
5 000 000–9 999 999 EUR	1 696	1,38	30	0,86	4	0,87	2	0,54
10 000 000–19 999 999 EUR	976	0,8	9	0,26	1	0,21	1	0,27
20 000 000–49 999 999 EUR	562	0,45	8	0,23	-	0,0		
50 000 000 EUR ir daugiau	338	0,28	6	0,17	1	0,21		

Regionė dominuoja labai mažos arba mažos įmonės⁴⁴, kuriose daugiausiai dirba nuo 0 iki 4 darbuotojų. 2023 m. Zarasų rajono savivaldybėje tokių įmonių buvo 268, tai sudarė 71,44 proc. visų savivaldybėje registruotų įmonių. Savivaldybėje nebuvo įmonių kurios būtų turėjusios 250 ir daugiau darbuotojų.

⁴³ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=315667df-6b01-49a7-b33e-e3c3399b49bd#/>

⁴⁴ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=49f18c0e-6d2f-4158-a638-a9427f02d358#/>

Visagino savivaldybėje 2023 m. buvo registruotos 307 įmonės kurios turėjo nuo 0 iki 4 darbuotojų tai sudarė 66,70 proc. visų savivaldybėje registruotų įmonių. Savivaldybėje veiklą vykdė viena iš trijų Utenos apskrities įmonių kurios turėjo 500 – 999 darbuotojų, ir vienintelė Utenos apskrities įmonė, kuri turėjo daugiau kaip 1000 darbuotojų.

Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal darbuotojų skaičiaus grupes 2023 metų pradžioje⁴⁵

Įmonės pagal darbuotojų skaičių	Lietuvos Respublika		Utenos apskritis		Visagino sav.		Zarasų r. sav.	
	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.
Iš viso įmonių	122458	100,00	3450	100,00	460	100,00	370	100,00
0 – 4 darbuotojai	87712	71,34	2465	71,39	307	66,70	268	71,44
5 - 9 darbuotojai	15713	12,84	441	12,79	76	16,53	47	12,71
10 – 19 darbuotojų	8423	6,88	216	6,26	29	6,31	20	5,41
20 - 49 darbuotojai	5948	4,86	175	5,08	22	4,79	18	4,87
50 - 99 darbuotojai	2728	2,23	99	2,87	16	3,48	12	3,25
100 – 149 darbuotojai	785	0,65	25	0,73	4	0,87	4	1,09
150 – 249 darbuotojai	537	0,44	16	0,47	2	0,44	1	0,27
250 – 499 darbuotojų	370	0,31	10	0,29	2	0,44	-	-
500 – 999 darbuotojai	151	0,13	3	0,09	1	0,22	-	-
1000 ir daugiau darbuotojų	91	0,08	1	0,03	1	0,22	-	-

2022 metais ŽRVVG teritorijoje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių struktūroje didžiąją užėmė įmonės, kurios užsiėmė didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto įmonės. Šią veiklą užsiėmė 139 įmonės sudarė 27,47 proc. visų ŽRVVG mažų ir vidutinių įmonių, Lietuvoje šia veikla užsiėmė 27,14 proc. visų įmonių. Statybos srityje veikė 68 įmonės, tai sudarė 13,31 proc. ŽRVVG teritorijoje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, Lietuvoje šia veikla užsiėmė 11,20 proc. visų įmonių. Apdirbamoji gamybos srityje veikė 61 viena įmonė, tai sudarė 12,00 proc. ŽRVVG teritorijoje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių,

⁴⁵ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=e560ec90-701a-47e5-9481-6fa0fcd4b98f#/>

Lietuvoje šią veiklą vykdė 8,96 proc. visų įmonių. 2020 – 2022 m. laikotarpiu ŽRVVG teritorijoje mažų ir vidutinių įmonių padidėjo 6,08 proc., tuo tarpu Lietuvoje tokių įmonių padidėjo 6,79 proc.

Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje pagal ekonomines veiklos rūšis⁴⁶

	ŽRVVG teritorija					Lietuvos Respublika				
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Proc. nuo visų įmonių 2022 m.	Pokytis proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Proc. nuo visų įmonių 2022 m.	Pokytis proc.
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	477	482	506	100,00	+6,08	86 738	87 284	92 628	100,00	+6,79
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	14	15	14	2,77	0,00	2 275	2 248	2 282	2,47	+0,31
Apdirbamoji gamyba	47	57	61	12,00	+29,79	7 875	7 885	8 293	8,96	+5,18
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	1	1	1	0,2	0,00	139	138	157	0,17	+12,95
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	7	6	6	1,19	-14,28	983	916	995	1,08	+1,22
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	8	7	7	1,39	-12,5	397	371	350	0,36	-11,83
Statyba	69	66	68	13,31	-1,45	8 977	9 326	10 369	11,20	+15,51
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto	147	140	139	27,47	-5,44	24 634	24 259	25 152	27,14	+2,11

⁴⁶ <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=0ed80464-1b3e-4d81-b114-15573bfe2d22#/>

priemonių ir motociklų remontas											
Transportas ir saugojimas	33	31	33	6,53	0,00	8 484	8 406	8 741	9,44	+303	
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	32	29	29	5,74	-9,37	3 702	3 754	3 947	4,27	+5,15	
Informacija ir ryšiai	19	22	22	4,35	+15 79	3 275	3 357	3 687	3,97	+12,58	
Nekilnojamojo turto operacijos	9	8	10	1,98	+11,12	5 377	5 514	5 863	6,32	+9,04	
Finansinė ir draudimo veikla	-	-	2	0,4	+ 200	972	1 051	1 292	1,4	+32,93	
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	46	50	57	11,20	+23,92	10 669	10 815	11 665	12,60	+9,34	
Administracinė ir aptarnavimo veikla	19	19	24	4,75	+26,32	3 534	3 602	3 916	4,23	+10,76	
Švietimas	5	7	8	1,59	+60,00	785	802	879	0,95	+11,98	
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	-	-	-			8	10	12	0,001	0,00	
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	10	11	11	2,18	+11	2 295	2 326	2 399	2,59	+4,54	
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	5	7	8	1,56	+60,00	890	959	1 016	1,10	+14,16	
Kita aptarnavimo veikla	6	6	7	1,39	+16,67	1 467	1 545	1 613	1,75	+1,10	

Savarankiškai dirbantys asmenys. Zarasų rajono savivaldybėje turėdami verslo liudijimus 2022 metais dirbo 367 rajono gyventojai (2021 m. - 378 m., 2020 m. – 368 gyventojai). Daugiausiai asmenų, turėdami verslo liudijimus dirbo prekybos srityje - 63

gyventojai, statybos srityje - 58 gyventojai, apgyvendinimo (kaimo turizmo) paslaugas teikė – 39 gyventojai, kirpyklų, kosmetikos kabinetų ir salonų, soliariumų paslaugas teikė - 27 gyventojai. Lengvatomis, įsigyjant verslo liudijimus, pasinaudojo 228 gyventojai.

Visagino savivaldybėje 2022 m. turėdami verslo liudijimą dirbo 365 savivaldybes gyventojai (2021 m. - 355, 2020 m. – 361 gyventojas). 2022 m. Daugiausiai asmenų, turėdami verslo liudijimus, dirbo prekybos srityje - 103 gyventojai, kirpyklų, kosmetikos kabinetų ir salonų, soliariumų veikla – 49 gyventojai, gyvenamosios paskirties patalpų nuoma – 38 gyventojai, statybos darbų srityje – 34 gyventojai, Lengvatos, įsigyjant verslo liudijimus, atskiroms asmenų grupėms pasinaudojo 204 gyventojai.⁴⁷

Laisvos darbo vietų tendencijos. 2020 – 2022 m. laikotarpyje neterminuotų, laisvų darbo vietų Lietuvos Respublikos teritorijoje padaugėjo 29,50 proc. arba 58 907 neterminuotomis, laisvomis darbo vietos, tuo tarpu Utenos apskrityje sumažėjo 18,3 proc. arba 239 neterminuotomis laisvomis darbo vietomis, ŽRVVG teritorijoje laisvų darbo vietų sumažėjo 21,58 proc. arba 531 darbo vieta, iš jų Zarasų rajono savivaldybėje 433 darbo vietomis arba 40,35 proc., Visagino savivaldybėje 78 laisvomis darbo vietomis arba 6,02 proc. 2022 m. daugiausia laisvų darbo vietų Zarasų rajono savivaldybėje buvo paslaugų srityje – 47,1 proc., pramonės srityje 28,7 proc. Visagino savivaldybėje 2020 m. daugiausia laisvų darbo vietų buvo paslaugų srityje – 49,00 proc., pramonės srityje 40,3 proc.⁴⁸

Laisvos darbo vietos neterminuotam darbui⁴⁹

Teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis	
				Vnt.	Proc.
Lietuvos Respublika	199714	337711	258621	+58 907	+29,50
Utenos apskritis	1306	1869	1067	-239	-18,30
ŽRVVG regionas	2367	2297	1856	-531	-21,58
Zarasų rajono savivaldybė	1073	1003	640	-433	- 40,35
Visagino savivaldybė	1294	1294	1216	-78	- 6,02

Vidutinis atlyginimas. 2022 m. pabaigoje vidutinis atlyginimas (bruto) Lietuvoje buvo - 1903,00 Eur, Utenos apskrityje siekė 1497,2 Eur (bruto), mažesnis buvo tik Marijampolės apskrityje - 1488,1 Eur. Zarasų rajono savivaldybėje 2022 metų pabaigoje vidutinis atlyginimas (bruto) buvo 1281,3 Eur ir buvo vienas iš mažesnių mažiausias iš visų savivaldybių Lietuvoje t. y. 621,70 Eur mažesnis nei Lietuvos vidurkis arba siekį 67,33 proc. Lietuvos vidurkio ir 215,90 Eur mažesnis nei vidutinis atlyginimas Utenos apskrityje arba siekė 85.57 proc. Utenos apskrities vidurkio. Visagino savivaldybėje vidutinis atlyginimas (bruto) buvo 1628,3 Eur, pagal atlyginimo

⁴⁷<https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

⁴⁸<https://uzt.lt/darbo-rinka/darbo-rinkos-tendencijos/89>

⁴⁹<https://uzt.lt/darbo-rinka/darbo-rinkos-tendencijos/89>

vidurki savivaldybė buvo 16 vietoje tarp visų Lietuvos savivaldybių ir didžiausias Utenos apskrityje. Utenos apskrities vidurki viršijo 130,10 Eur arba 8,76 proc., tačiau mažesnis nei Lietuvos vidurkis 274,70 Eur arba siekė 85,57 proc. Lietuvos vidurkio.⁵⁰

Investicijos ir Europos fondų pritraukimas. Tiesioginės užsienio investicijos 2019 – 2021 m. laikotarpiu regione kaip ir Lietuvos Respublikoje bei Utenos apskrityje augo, tačiau ženkliai atsiliko nuo Lietuvos respublikos ir Utenos apskrities vidurkio. 2021 m. vienam Zarasų rajono gyventojui teko 273 Eur tiesioginių užsienio investicijų. Pagal tiesioginių užsienio investicijų dydį, tenkantį vienam gyventojui 2021 m. Zarasų rajono savivaldybė užėmė paskutinę vietą tarp Utenos apskrities savivaldybių. Palyginus su 2019 m. investicijos vienam rajono gyventojui išaugo 99 Eur arba išaugo 42,52 proc.

2021 m. vienam Visagino savivaldybės gyventojui teko 602 Eur tiesioginių užsienio investicijų. Pagal tiesioginių užsienio investicijų dydį, tenkantį vienam gyventojui 2021 m. Visagino savivaldybė buvo antra po Utenos savivaldybės. 2019 -2021 m. laikotarpyje tiesioginės užsienio investicijos vienam gyventojui padidėjo 89 Eur arba 16 proc.

Tiesioginės užsienio investicijos (mln. EUR) laikotarpio pabaigoje, Tiesioginės užsienio investicijos (Eur), tenkančios vienam gyventojui, laikotarpio pabaigoje⁵¹

Teritorija	2019 m.		2020 m.		2021 m.	
	Viso (Eur)	Tenka 1 gyventojui (Eur)	Viso (Eur)	Tenka 1 gyventojui (Eur)	Viso (Eur)	Tenka 1 gyventojui (Eur)
Lietuvos Respublika	20691,38	7405	23998,13	8563	27109,91	9661
Utenos apskritis	187,27	1499	193,65	1568	215,35	1714
Zarasų rajono savivaldybė	2,59	174	2,79	187	4,04	273
Visagino savivaldybė	9,47	519	10,35	571	11,68	602

Materialinės investicijos. Tai išlaidos skirtos ilgalaikiam materialiajam turtui, kuris bus naudojamas ilgiau nei vienus metus, įsigyti, sukurti ir esamam materialiajam turtui atnaujinti (jo vertei padidinti). 2021 m. laikotarpio pabaigoje materialinės investicijos tenkančios vienam gyventojui Utenos apskritį, Zarasų rajono savivaldybėje bei Visagino savivaldybėje žymiai atsiliko nuo Lietuvos Respublikos vidurkio. 2021 m pabaigoje vienam Lietuvos gyventojui vidutiniškai teko 3718 Eur materialinių investicijų, vienam Utenos apskrities gyventojui teko 1254 Eur materialinių investicijų, Zarasų rajono savivaldybės gyventojui teko 768 Eur materialinių investicijų arba 484 proc. mažiau nei šalies vidurkis ir 163 proc. mažiau nei Utenos apskrities vidurkis. Visagino savivaldybės gyventojui teko 918 Eur.

⁵⁰ <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=10690854>

⁵¹ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=7ce2b409-80c0-4d09-91c8-0fc1d930370d#/>

materialinių investicijų arba 405 proc. mažiau nei Lietuvos vidurkis ir 36 proc. mažiau nei Utenos apskrities vidurkis. Lyginant rodiklį su 2018 m. materialinės investicijos vienam Lietuvos gyventojui padidėjo 1131 Eur arba 30,15 proc., Utenos apskrities gyventojui padidėjo 107 Eur arba 9,33 proc., Zarasų rajono savivaldybėje 2018 m. – 2021 m., materialinės investicijos tenkančios vienam savivaldybės gyventojui padidėjo 159 Eur arba 26,11 proc. Visagino savivaldybėje 2018 – 2021 metais vienam gyventojui tenkančios materialines investicijas sumažėjo 1165 Eur arba sumažėjo 44,08 proc.⁵²

Žemės ūkis. VVG teritorija pasižymi santykinai mažesne žemės ūkio naudmenų dalimi, nes ženkliai didesnę teritorijos dalį užima vandenys ir miškai. Tokia išskirtinė rajono žemės fondo struktūra parodo, kad ši teritorija pasižymi ne tik vaizdingu kraštovaizdžiu, bet ir ne užterštomis žemės ūkio naudmenomis, o tai leidžia užauginti natūralius ir ekologiškus žemės ūkio produktus, vis labiau vertinamus Lietuvoje ir užsienio šalyse. 2022 m. ŽRVVG teritorijoje buvo registruoti 1787 ūkininkų ūkis, iš jų Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje 1784 ūkiai, Visagino savivaldybės teritorijoje 3 ūkiai, tai sudarė 2,05 proc. Lietuvos ūkių ir 17,97 proc. Utenos apskrities ūkių. Vieno ūkio vidutinis vieno ūkio dydis (ha) Zarasų rajono savivaldybėje buvo didesnis nei Utenos apskrityje 4,67 proc. ir siekė 96,34 proc. Lietuvos vieno ūkio vidurkį (ha). Visginio savivaldybėje žemės ūkio veikla vykdoma maža apimtimi, 2022 metų pabaigoje savivaldybėje buvo registruoti 3 ūkininkų ūkiai, vieno ūkio vidutinis vieno ūkio dydis (ha) buvo 4,78 ha.

2020 - 2022 m. laikotarpiu Lietuvoje ūkininkų ūkių skaičius padidėjo 0,02 proc., Tuo Utenos apskrityje sumažėjo, 52 proc. Zarasų rajono savivaldybėje 0,83 proc., Visagino savivaldybėje padidėjo vienu ūkiu arba 40,0 proc. Vidutinis ūkio dydis (ha) Lietuvėje padidėjo didėjo 1,67 proc., Utenos apskrityje 4 proc., Zarasų rajono savivaldybėje 4,81 proc., Visagino savivaldybėje sumažėjo -45,05 proc.

Ūkininkų ūkių, vidutinis ūkininko ūkio dydis, 2020 m. – 2022 m.⁵³

Teritorija	2020 m.		2021 m.		2022 m.		Pokytis (proc.)	
	Ūkininkų ūkių skaičius	Vidutinis ūkininko ūkio dydis, (ha)	Ūkininkų ūkių skaičius	Vidutinis ūkininko ūkio dydis, (ha)	Ūkininkų ūkių skaičius	Vidutinis ūkininko ūkio dydis, (ha)	Ūkininkų ūkių skaičius	Vidutinis ūkininko ūkio dydis, (ha)
Lietuvos Respublika	86258	15,58	87614	15,42	87141	15,84	+0,02	+1,67
Utenos apskritis	10027	14,02	10135	13,83	9947	14,58	-0,52	+4,0
Zarasų rajono savivaldybė	1802	14,56	1822	14,47	1787	15,26	-0,83	+4,81

⁵² <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=effd578b-3a25-451f-b4ec-dc525610174e#/>

⁵³ VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras. <https://ismain.vic.lt/VurapPublic/Ataskaitos/>

Visagino savivaldybė	2	8,70	3	4,57	3	4,78	+40	-45,05
----------------------	---	------	---	------	---	------	-----	--------

Ūkiai pagal ūkio dydį (ha). 2022 m. pagal ūkyje naudojamą žemės plotą ŽRVVG teritorijoje vyravo smulkūs ūkiai kurie disponavo nuo 1 iki 5 ha žemės, tokių ūkių buvo 517 arba 28,94 proc. visų ūkių, 391 ūkiai valdė nuo 5 iki 10 ha tai sudarė proc. 21,88 proc. visų ūkių, nuo 10 iki 20 ha valdė 342 ūkiai arba 19,14 proc. visų ŽRVVG ūkių, nuo 20 iki 50 ha ūkius valdė 245 ūkiai, tai sudarė 13,71 Proc. visų ŽRVVG teritorijoje registruotų ūkių, nuo 50 iki 100 ha ūkais disponavo 176 ūkiai , tai sudarė 9,85 proc. visų ŽRVVG ūkių, nuo 100 iki 200 ha regione buvo 19 ūkių arba 1,07 Proc. visų ūkių, nuo 200 iki 300 ha valdė 11 ūkių, tai sudarė 0,62 proc. visų ūkių ir 2 ūkiai valdė nuo 300 iki 500 ha.⁵⁴

Ūkininkų amžius. 2022 m. pabaigoje žemės ūkio veikla užsiėmė 30 juridiniai asmenų, iš jų 28 registruoti Zarasų rajono savivaldybėje, 2 Visagino savivaldybėje. Žemės ūkio veikla 2022 metais ŽRVVG teritorijoje užsiėmė 243 fiziniai asmenys iki 40 metų arba 13,63 proc., nuo 40 iki pensinio amžiaus žemės ūkio veikla ŽRVVG teritorijoje vykdė 822 arba 46,00 proc. visų ŽRVVG teritorijos ūkininkų ir 722 pensinio amžiaus ūkininkai arba 40,37 proc. visų regiono ūkininkų.⁵⁵

2022 m. ŽRVVG teritorijoje 57,85 proc. bendrosios žemės ūkio produkcijos sudarė augalininkystė produktai ir 42,15 proc. gyvulininkystės produktai.

Gyvulininkystės sektorius. 2022 metais ŽRVVG teritorijoje buvo registruoti 431 gyvulininkystės ūkių, iš jų mėšinių galvijų ūkiai - 164 ūkiai, pieno ūkių - 267 ūkiai, 157 ūkiai, kurie augino avis ir 63 ūkiai kurie augino ožkas. Palyginus su 2021 m. regione gyvulininkystės ūkių sumažėjo 70 ūkių arba 13,97 proc. upininkystės ūkių sumažėjo 75 ūkais arba 21,93 proc., ūkių kurie laikė avis regione sumažėjo 31 ūkiai arba 16,93 proc., ūkių kurie laikė ožkas sumažėjo 17 arba 21,25⁵⁶

VVG teritorijos ūkininkai, žvelgdami į perspektyvą ir didėjančius reikalavimus dėl klimato kaitos, augančius pajamų praradimus vis labiau ieško galimybių kooperotis bei perdirbti savo produkciją. VVG regione veikia 2 žemės ūkio kooperatyvai, kurie jungia mėšinių galvijų augintojus. Kooperatyvo nariai ne tik augina mėšinius galvijus, tačiau patys perdirba ir realizuoja savo produkcija. 2022 metais Lietuvos ūkininkų sąjungos Zarasų skyrius Dusetų seniūnijoje įrengė galvijų skerdimo bei mėsos išpjautymo cechus.

Augalininkystės sektorius. 2023 m. pradžioje Žemės ūkio veiklai vykdyti, Zarasų rajono savivaldybėje buvo naudojama 46737,77 (ha) arba 35,11 proc. viso savivaldybės žemės fondo,, iš jų ariama žemė užima 31821,40 ha arba 68,09 proc. visų žemės ūkio naudmenų, pievos ir natūralios ganyklos užėmė 14691,46 ha, tai sudarė 31,44 proc. visų rajono žemės ūkio naudmenų, sodai užėmė 224,91 ha arba 0,47 proc. visų žemės ūkio rajono naudmenų. Palyginus su 2021 m. žemės ūkio veiklai vykdyti naudojamas žemės plotas sumažėjo 0,07 proc., ariamos žemės plotas padidėjo 858,88 ha arba 2,78 proc., pievų ir natūralių ganyklų plotai sumažėjo 985,50 ha arba 15676.96 4,58 proc., plotas kurį užėmė sodai padidėjo 27,31 ha arba 12,14 proc.

⁵⁴VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras, <https://www.vic.lt/statistine-informacija/>

⁵⁵ VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras, <https://www.vic.lt/statistine-informacija/>

⁵⁶ VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras , <https://www.vic.lt/gpsas-apskaita/gpsas-metines-ataskaitos/>

2023 m. pradžioje Visagino savivaldybėje žemės ūkio naudmenos užima 206,55 ha arba 3,56 proc. viso savivaldybės žemės ploti, iš jų ariama žemė - 39,29 ha, tai sudarė 19,03 proc. visų savivaldybės žemės ūkio naudmenų, pievos ir natūralios ganyklos užėmė 166,96 ha, tai sudarė 80,84 proc. visų žemės ūkio naudmenų, sodai užėmė 0,3 ha, tai sudarė 0,03 proc. visų savivaldybės žemės ūkio naudmenų. Palyginus su 2021 m. savivaldybėje žemės ūkio naudmenos sumažėjo 0,1 proc., iš jų ariamos žemės plotas padidėjo 5,91 ha arba 17,71 proc., pievų ir natūralių ganyklų plotai sumažėjo 12,05 ha arba 6,73 ha.⁵⁷ Dėl nenašių žemių regione daugiausiai buvo auginami griekiai, rapsai bei avižos.

Turizmas. Turizmas yra prioritetinga regiono plėtros sritis. Teritorijos gamtinės sąlygos lemia santykinai aukštą turizmo plėtojimo potencialą, kuris sąlygoja aukštą vietinio ir regioninio lygmens lankymo paklausos lygį. Susiformavo patrauklios kultūrinio turizmo tradicijos, gausūs rekreaciniai ištekliai sąlygoja kurortinės plėtros kryptis. Zarasų rajone, VVG teritorijoje labiausiai paplitusi ir išvystyta turizmo forma kaimo turizmas.

2023 m. pradžioje ŽRVVG teritorijoje apgyvendinimo paslaugas teikė 4 klasifikuojamos įstaigos, iš jų: 2 Visagino mieste (kokybės lygis - 3 žvaigždutės), 1 įstaiga Zarasų mieste (kokybės lygis - 1 žvaigždutė) ir viena Zarasų rajone (kokybės lygis – 4 žvaigždutės)⁵⁸. Neklasifikuojamas apgyvendinimo paslaugas regione teikė 79 apgyvendinimo įstaigos, iš jų 4 Visagino savivaldybėje bei 75 Zarasų rajono savivaldybėje. Regione apgyvendinimo paslaugas teikė 54 turizmo sodybos, daugiausia turizmo sodybų, kurios buvo Zarasų rajone - Dusetų seniūnijoje – 21 sodyba, Salako seniūnijoje – 10 sodybų, Zarasų kaimiškoje seniūnijoje – 7 sodybos. 2023 m. pradžioje trumpalaikio apgyvendinimo paslaugas VVG teritorijoje teikė 4 paslaugų teikėjai, poilsio namų paslaugas teikė 1 paslaugų teikėjas, nakvynės namų paslaugų teikė 5 apgyvendinimo paslaugų teikėjai, turistinės stovyklos paslaugas teikė 4 įstaigos, Daugiausiai darbuotojų kaimo turizmo sektoriuje dirbo įsigijus verslo liudijimą, 2022 m. juos buvo įsigiję 43 darbuotojai (2021 m. – 42 darbuotojai).

Regiono veikia 27 stovyklavietės/kempingai, iš jų Zarasų rajono savivaldybėje veikia 26 stovyklavietės/kempingai⁵⁹, 1 Visagino savivaldybėje⁶⁰.

Pagrindiniai turizmo ištekliai Visagino savivaldybėje susiję su Ignalinos atominė elektrine, urbanistiniu paveldu, daugiatautiškumu bei gamtos objektais. Visagino savivaldybėje yra keli lankytini objektai: Ignalinos atominės elektrinės informacijos centras; Ignalinos atominės elektrinės valdymo skydo simulatorius. 2021 m. pabaigoje Visagino savivaldybėje veikia 1 viešbutis, 1 nakvynės ir pusryčių paslaugas teikianti įstaiga ir 1 nakvynių namų paslaugas teikianti įstaiga „Visagino parkas“, prie Visagino ežero pakrantės, teikiamos stovyklavietės paslaugos.

Turizmo sektorius Zarasų rajone kasmet plečiasi, didėja poilsiautojų srautai, vis daugiau užsienio turistų atranda ežerų kraštą. Viena iš Zarasų krašto turizmo plėtros silpnųjų – aukšto lygio viešbučio stoka, o iš stiprybių - pakankamai didelis kaimiškų turizmo sodybų skaičius. Zarasų kraštas išsiskiria savo gamta, nuo seno stebina ežeringumu, kalvotumu, gaiviu oru, rekreaciniu potencialu, daug lankomų

⁵⁷ Žemės informacinė sistema. <https://zis.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=f4cf3cb7074f413bb9c0ed9af1db90cf>

⁵⁸ Valstybinė vartotojų teisių tarnyba <https://www.vvtat.lt/vartojimo-paslaugos/turizmo-paslaugos/turizmo-paslaugu-teikejai/128>

⁵⁹ <https://www.visitzarasai.lt/lt/apgyvendinimas>

⁶⁰ <https://www.visitvisaginas.lt/produktai/apsistok/>

kultūrinių paveldo ir gamtinių objektų, kurie nėra pilnai išnaudojami ir įveiklinami. Neišnaudojamas vietinių ūkininkų, amatininkų, vietos bendruomenių potencialias. Trūksta teikiamų paslaugų, pramogų įvairovės, kad atvykusį turistą galima būtų sudominti ilgesnį laiką, todėl suteikti ne tik nakvynę, užimtumo, aktyvaus poilsio ir kt. paslaugas.

Turistų skaičius (vnt.) apgyvendinimo įstaigose⁶¹

Teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis	
				Vnt.	Proc.
<i>Lietuvos Respublika, iš jų:</i>	2 126 714	2 467 994	3 825 203	+1698489	+79,87
Lietuvos gyventojai	1 615 148	1 962 633	2 675 666	+1060518	+65,66
Užsieniečiai	511 566	505 361	1 149 537	+637971	+124,67
<i>Utenos apskritis, iš jų:</i>	140 173	134 754	166 604	+26431	+18,86
Lietuvos gyventojai	135 278	130 455	157 831	+22553	16,68
Užsieniečiai	4 895	4 299	8 773	+3878	79,23
<i>Zarasų rajono savivaldybė, iš jų:</i>	8 462	12 061	7 091	-1371	-16,20
Lietuvos gyventojai	7 683	11 713	5 880	-1803	-23,46
Užsieniečiai	779	348	1 211	+432	+181,13
<i>Visagino savivaldybė, iš jų:</i>	3 281	3 824	2 190	-1090	-33,23
Lietuvos gyventojai	3 099	3 558	1 937	-1162	-37,49
Užsieniečiai	182	266	253	+71	+39,01

ŽRVVG teritorijos NVO sektoriaus ekonominis gyvybingumas. Pasinaudojus 2014- 2020 m. Kaimo plėtros programa ir Zarasų – Visagino regiono vietos veiklos grupės strategijos įgyvendinimo lėšomis VVG teritorijoje pastebimas bendruomeninio, socialinio verslo didėjimas. Daugiausiai tai edukacinės programos, siūlomos vietos gyventojams ir turistams, taip pat maitinimo, apgyvendinimo paslaugos. Bendruomenė „Šlyninkos vandens malūnas“ turistams siūlo edukacines programas „Duonos kelias“, „Lino kelias“, ekskursiją po 300 metų vandens malūną, prekiauja sertifikuotais, į kultūros paveldo registrą įtrauktais duonos gaminiiais, įvairių rūšių miltais; teikia maitinimo paslaugas.⁶² Vajasiškio kaimo bendruomenė – turistams siūlo edukacinę programą „Senolių kaimas“. programos metu kartu su bendruomenės nariais galima pasimokyti senovinių amatų - siūloma išmokyti vepti, austi, vyti virves, drožti, dalyvauti senovinėje teminėje vakaronėje. Bendruomenė teikia maitinimo, apgyvendinimo paslaugas.⁶³ VŠĮ „Inovatorių slėnis“ vietos gyventojams ir turistams siūlo

⁶¹ <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3e840626-e701-4714-b552-51a86376d1fd#/>

⁶² <https://www.visitzarasai.lt/lt/lankytinos-vietos/top-lankomiausi-turizmo-objektai-zarasu-rajone/slyninkos-vandens-malunas->

⁶³ <https://www.visitzarasai.lt/lt/poilsis-ir-pramogos/edukacines-programos/vajasiškio-kaimo-bendruomenes-teminis-senoliu-kaimas>

	<p>maitinimo, apgyvendinimo paslaugas, rengia Pameistrystė MEDINO dirbtuvėse, edukacija, edukacija bityne, organizuoja įvairios tematikos renginius, stovyklas, turistinius žygius baidarėmis, dviračiais.⁶⁴ Baibių bendruomenė, Vajasiškio bendruomenė, Antalieptės kaimo bendruomenė ir Dusetų bendruomenė teikia išvažiuojamojo maitinimo paslaugas.</p> <p>Visagino savivaldybėje - Visagino savivaldybėje Regioninė asociacija „Gyvūnų šansas“ įgyvendinusi projektą iš Zarasų – Visagino regiono vietos grupės dvisektorės strategijos lėšų 2021 m. pradėjo socialinį verslą ir vietos gyventojams pradėjo teikti kačių viešbučio paslaugas. Visuomeninė organizacija Menų rezidencija „Taškas“, nuolat auganti erdvė jaunimui, menininkams, turistams ir žmonėms ieškantiems savęs, tylos ar įkvėpimo, teikiamos apgyvendinimo paslaugos.⁶⁵</p> <p>Pasinaudojant EJŽF fondu Vasaknų bendruomenė „Baltų tradicijos“ įgyvendina bendruomeninio verslo projektą „Žvejok ir pramogauk prie Vasakno“. Įgyvendinus projektą bendruomenė pradės teikti rekreacinės žvejybos, valčių nuomos bei SPA paslaugas. Vasaknų bendruomenė įgyvendina projektą „Vasaknos – žvejų Eldoradas“. Įgyvendinus projektą Vasaknų kaime bus įrengtas žvejų mokymo centras, teikiamos rekreacinės žvejybos edukacinės paslaugos bei apgyvendinimo paslaugos.⁶⁶</p> <p>2022 m. akredituotas socialines paslaugas Zarasų rajone teikė 12 nevyriausybių organizacijų: 5 viešos įstaigos, 4 bendruomenės, 2 draugijos ir 1 visuomeninė organizacija. Dusetų bendruomenė, Salako bendruomenė „Sakalas“, Zarasų rajono Sadūnų kaimo bendruomenė, Zarasų rajono Samanių bendruomenė „Dvargantis“, VšĮ „Žvaigždynai“, VO „Gelbėkit vaikus“, Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga teikė - vaikų socialinės priežiūros paslaugas vaikų dienos centre, paslaugų gavėjų skaičius – 120 vaikų, Socialinės reabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugas teikė VšĮ LASS šiaurės rytų centras, Zarasų rajono neįgaliųjų draugija, pagalbos į namus paslaugos suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms teikė VšĮ „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“, Psichosocialines pagalbos paslaugą vaikams su negalia ir jų šeimoms, vaikams teikė VšĮ „Inovatorių slėnis“⁶⁷.</p> <p>Nors 2018 – 2022 m. VVG teritorijoje pastebimas NVO bendruomeninio, socialinio verslo didėjimo tendencijos, tačiau jis yra nepakankamas siekiant NVO atsparumo ir finansinės nepriklausomybės. NVO sektorius pasyviai dalyvauja viešųjų paslaugų teikime, neformalaus ugdymo procese, nepakankamai išnaudojami vietos resursai, įrengta ar atnaujinta infrastruktūra. VVG teritorijos socialines paslaugas teikiančios NVO regione pasiskirsčiusios netolygiai.</p>
--	--

2.5.	ŽVVG teritorijoje veikiančių žvejybos ir (arba) akvakultūros įmonių situacija
2.5.1.	<i>Pateikite informaciją apie ŽVVG teritorijoje veikiančių žvejybos ir (arba) akvakultūros įmonių sektorių (rekomenduojami statistinės informacijos šaltiniai: Lietuvos statistikos departamento duomenys (internetu tinklalapis www.stat.gov.lt), VĮ Žemės ūkio duomenų centro duomenys (internetu tinklalapis www.vic.lt))</i>

⁶⁴ <https://inovatoriuslenis.lt/paslaugos/>

⁶⁵ Visagino turizmo informacijos centras. <https://www.visitvisaginas.lt/produktas/pamatyk-ir-patirk/visagino-menu-rezidencija-taskas/>

⁶⁶ Zarasų – Visagino regiono VVG. <http://www.zarasaiivvg.lt/projektine-veikla/>

⁶⁷ Zarasų rajono savivaldybė. <https://www.zarasai.lt/socialine-parama>

<ul style="list-style-type: none"> - žvejybos sektorių (rekomenduojama pateikti už paskutinius trejus metus statistinę informaciją apie darbuotojus, dirbančius Baltijos jūroje, Baltijos jūros priekrantėje, vidaus vandenyse žvejojantiose įmonėse; ŽVVG teritorijoje veikiančias Baltijos jūroje, Baltijos jūros priekrantėje, vidaus vandenyse žvejojantias įmones; verslinę žvejybą (žuvų sugavimus vidaus vandenyse, Baltijos jūroje ir Baltijos jūros priekrantėje); - akvakultūros sektorių (rekomenduojama pateikti už paskutinius trejus metus statistinę informaciją apie darbuotojus, dirbančius akvakultūros įmonėse ir ūkiuose; ŽVVG teritorijoje veikiančias akvakultūros įmones; išaugintos ir realizuotos akvakultūros produkcijos kiekius); - žuvininkystės produktų perdirbimo sektorių (rekomenduojama pateikti už paskutinius trejus metus statistinę informaciją apie darbuotojus, dirbančius žuvininkystės produktų perdirbimo įmonėse; ŽVVG teritorijoje veikiančias žuvininkystės produktų perdirbimo įmones; žuvininkystės produktų perdirbimo įmonėse pagamintos ir realizuotos produkcijos kiekius). <p>Apibendrinkite ŽVVG teritorijos žuvininkystės sektoriaus įmonių situaciją, jos atitiktį ŽVVG teritorijos vizijai.</p>
--

2.6.	Papildoma informacija
2.6.1.	Papildoma informacija pateikiama ŽVVG savarankiškai pasirinkta tematika. Tuo atveju, jei ji yra reikšminga, siekiant tinkamai įvertinti visuomeninę aplinką ŽVVG teritorijoje ir yra ryšys su tinkamomis VPS priemonėmis.

3. ŽVVG teritorijos SSGG		
3.1.	Stiprybės	Stiprybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.1.1.	ŽVVG teritorija pasižymi unikalios gamtos, vandens telkinių gausumu, todėl yra patraukli rekreacinio turizmo, mėgėjiškos žūklės ir su tuo susijusių aptarnaujančių verslų kūrimui ir plėtrai.	
3.1.2.	ŽVVG teritorijoje yra daug viešųjų erdvių, kuriose sutvarkyta vidaus vandenų pakrančių infrastruktūra	
3.1.3.	Dideli vandens tvenkinių plotai, žuvų išteklių sudaro prielaidas žuvininkystės ir akvakultūros paslaugų kūrimui ir plėtrai.	
3.1.4.	Teritorijoje yra akvakultūra užsiimančių ūkininkų ir pavienių asmenų bei veikia viena didžiausių akvakultūros įmonių Lietuvoje.	
3.1.5.	Teritorija išsiskiria kaimo turizmo paslaugų gausa, išplėtotu tautinio ir kulinarinio paveldo produktų gamyba	
3.1.6.	ŽVVG teritorijoje stiprus NVO sektorius, turintis projektų vykdymo patirties, gebantis vystyti bendruomeninį ar socialinį verslą	

3.1.7.	ŽVVG teritorija dėl išvystytos infrastruktūros, gamtinio, kultūrinio, bendruomeninio potencialo yra patraukli naujakuriams.	
3.2.	Silpnybės	Silpnbę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.2.1.	Mažas teikiamų paslaugų turistams viešinimas, nėra išvystyta žuvininkystės įrankių, valčių nuomos, mėgėjiškos žūklės gidų paslaugų teikimo paslaugos	
3.2.2.	Žemas jaunimo aktyvumas darbo rinkoje, galimybių jaunoms šeimoms ir specialistams įsitvirtinti VVG teritorijoje trūkumas	
3.2.3.	Dauguma akvakultūros sektoriaus verslų nekuria galutinės žuvies paruošimo vartotojui grandinės (nuo auginimo iki stalo vartotojui).	
3.2.4.	Spartus ŽVVG teritorijos gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas	
3.2.5.	Žemas ŽVVG teritorijos gyventojų ekonominis aktyvumas ir verslumas, didelis jaunimo ir ikipensijinio amžiaus asmenų nedarbas	
3.2.6.	Sezoniškumo įtaka verslui	
3.2.7.	Nepakankamai įveiklinta viešoji infrastruktūra, stokojama laisvalaikio zonų, trūksta aktyvaus laisvalaikio infrastruktūros ir paslaugų, dalis viešosios infrastruktūros nusidėvėjusi	
3.2.8.	Nepakankamai naudojami atsinaujinantys energijos šaltiniai ir žaliosios technologijos	
3.2.9.	Visuomenė nepakankamai informuota apie aplinkosaugą ir žuvies išteklių tausų naudojimą	
3.3.	Galimybės	
3.3.1.	Žvejybos ir akvakultūros ekonominių veiklų skatinimas kuriant ir išlaikant sukurtas darbo vietas.	
3.3.2.	Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, plėtojant socialines ir ekonomines veiklas	
3.3.3.	Tvaraus turizmo ir rekreacijos paslaugų plėtra, skatinant verslo ir NVO sektoriaus bendradarbiavimą ir ekonominį gyvybingumą	
3.3.4.	Didesnis gamtinio ir kultūrinio paveldo, kraštovaizdžio patrauklumo išnaudojimas	
3.3.5.	Viešųjų erdvių sutvarkymas ir pritaikymas rekreacijai, rekreacinei žuvininkystei, turizmo paslaugų plėtrai	
3.3.6.	Pažintinės žuvininkystės erdvių kūrimas, formuojant visuomenės (ypač jaunosios kartos) gamtosauginę pasaulėžiūrą	

3.3.7.	Produktų, paslaugų ir technologinių inovacijų diegimas ir rinkodara
3.3.8.	Trumpųjų maisto tiekimo grandinių plėtra ir žuvininkystės produkcijos perdirbimas bei tiekimas rinkai
3.3.9.	Sezoniškumui nejautrių rekreacijos paslaugų plėtra
3.3.10.	Investicinių priemonių nukreipimas naujakurių pritraukimui į regioną, skatinant ekonominės veiklos pradžią
3.3.11.	Paramos verslo vystymui ir/ar veiklos įvairinimas, pasitelkiant inovacijas, mėlynąsias biotechnologijas, atsinaujinančią energiją
3.4.	Grėsmės
3.4.1.	Senstanti visuomenė, didėjanti emigraciją, kvalifikuotų, iniciatyvių, lyderystės gebėjimų turinčių gyventojų skaičiaus mažėjimas
3.4.2.	Nacionalinė socialinė politika neskatinanti gyventojų ekonominio aktyvumo, ko pasėkoje augs nedarbo lygis regione
3.4.3.	Gyventojų pasyvumas (nesidomėjimas sudaromomis galimybėmis, nenoras įsitraukti sprendžiant vietos problemas ir kt.)
3.4.4.	Dėl kvalifikuotos darbo jėgos stygiaus ir darbuotojų išlaikymo kaštų verslo subjektai diegs technologines inovacijas, nekurdami darbo vietų
3.4.5.	Neigiamas pandemijų, karo bei kitų globalių krizių poveikis verslo subjektų ekonominiam gyvybingumui ir gyventojų perkamajai galiai
3.4.6.	Nepakankamas žmonių ekologinio sąmoningumo laipsnis
3.4.7.	Nesuvaldyta sezoniniškumo įtaka regiono ekonominiam gyvybingumui
3.4.8.	Klimato kaitos padarinių intensyvėjimas
3.4.9.	Griežtėjantys verslinei žvejybai keliami aplinkosaugos reikalavimai galintys mažinti žvejų pajamas ir didinti žvejybos verslo sezoniškumą
3.4.10.	Augantys ir nuolatos besikeičiantys aplinkos apsaugos, maisto saugo ir kokybės, darbuotojų saugos, gyvūnų gerovės reikalavimai
3.4.11.	Kapitalo verslo pradžia trūkumas pradedantiems verslininkams mažins verslumo iniciatyvas

4. ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka			
Eil. Nr.	ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Poreikį pagrindžiantys ŽVVG teritorijos SSGG teiginiai (Nr.)	Poreikio tenkinimas / netenkinimas iš VPS lėšų
4.1.	Skatinti tvarią ir darnią ekonominę regiono plėtrą žvejybos, akvakultūros ir rekreacinio turizmo srityse, didinant vietos gyventojų užimtumą ir naujakurių pritraukimą į regioną	3.1.1, 3.1.7, 3.2.4, 3.2.5, 3.2.8, 3.3.1, 3.3.5, 3.3.7, 3.3.10, 3.3.11, 3.4.2, 3.4.4, 3.4.5, 3.4.9, 3.4.11	Poreikis tenkinamas
4.2.	Skatinti trumpųjų maisto tiekimo grandinių vystymą, didinant vietos žuvininkystės ir akvakultūros produktų pridėtinę vertę ir sudarant palankias sąlygas produkcijos realizavimui	3.1.3, 3.1.4, 3.2.3., 3.2.8, 3.3.1, 3.3.7, 3.3.8, 3.3.10, 3.3.11, 3.4.2, 3.4.4, 3.4.5, 3.4.9, 3.4.10, 3.4.11	Poreikis tenkinamas

4.3.	Stiprinti NVO ir verslo sektoriaus gyvybingumą ir atsparumą, siekiant minimizuoti sezoniškumo poveikį ekonominiam regiono vystymuisi	3.1.5, 3.1.6, 3.2.1., 3.2.6, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.9, 3.4.7	Poreikis tenkinamas
4.4.	Skatinti bendruomenės iniciatyvas ir bendradarbiavimą, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį ir aplinkosauginę savimone	3.2.7, 3.2.9, 3.3.2, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.6, 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.4.6	Poreikis tenkinamas
4.5.	Kurti, atnaujinti ir plėtoti viešąjį pakrančių infrastruktūrą	3.1.2, 3.2.7, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5, 3.4.8	Poreikis tenkinamas

II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?

5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys			
5.1.	VPS prioritetai, priemonės ir jų veiklos sritys (jei veiklos sritys numatytos):	Sąsaja su ŽVVG teritorijos poreikiais	
5.1.1.	I prioritetas: Verslo vystymas mėlynojo augimo sektoriuose, įvairinant žvejybos ir akvakultūros veiklas, plečiant produkcijos ir paslaugų pasiūlą bei rinkas		
		Kodai	
5.1.1.1.	Priemonė: Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas	BIVP-1	4.1., 4.3
5.1.1.2.	Priemonė: Tvarių maisto sistemų plėtojimas	BIVP-2	4.1., 4.2., 4.3
5.1.2.	II prioritetas: Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį		
		Kodai	
5.1.2.1.	Priemonė: Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį	BIVP-3	4.3., 4.4

5.1.3.	III prioritetas: Darnaus regiono vystymosi ir patrauklumo skatinimas panaudojant vietos išteklius		
		Kodai	
5.1.3.1.	Priemonė: Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui	BIVP-4	4.5., 4.3

6. VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su prioritetais bei tikslinėmis sritimis, EJRŽAF konkrečiais tikslais ir uždaviniais				
6.1. EJRŽAF dalis: VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJRŽAF strateginiais, konkrečiais ir specifiniais tikslais				
EJRŽAF specifiniai tikslai nustatyti Aprašo 4 priedo III skyriaus:				
	7.1 p.	7.2 p.	7.3 p.	7.4 p.
I VPS prioritetas: Verslo vystymas mėlynojo augimo sektoriuose, įvairinant žvejybos ir akvakultūros veiklas, plečiant produkcijos ir paslaugų pasiūlą bei rinkas				
VPS priemonė: Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas	X			
VPS priemonė: Tvarių maisto sistemų plėtojimas		X		
II VPS prioritetas: Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį				
VPS priemonė: Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį			X	X
III VPS prioritetas: Darnaus regiono vystymosi skatinimas veiksmingai valdant regiono išteklius				
Priemonė: Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui	X			

7. VPS sąsaja su ŽVVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS			
Strateginio dokumento pavadinimas		VPS sąsajos pagrindimas	
7.1.	ŽVVG teritorijos savivaldybės (-ių) plėtros strateginis (-iai) planas (-ai)	Zarasų rajono savivaldybės 2022 – 2030 metų strateginis plėtros planas	Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono 2023-2027 m. vietos plėtros strategija
		1.1 tikslas. Patrauklios ekonominės aplinkos kūrimas ir investicijų skatinimas	Priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“

		<p>1.1.1 uždavinys. Gerinti verslo plėtros bei investicijų pritraukimo sąlygas</p> <p>1.1.2 uždavinys. Skatinti gyventojų verslumą bei ekonominį mobilumą</p> <p>1.1.2.2. priemonė <i>Teikti informacinę, techninę ir metodinę pagalbą verslininkams, verslo įmonėms, asmenims, investuotojams, ketinantiems pradėti verslą</i></p>	<p>Tikslas - skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.</p> <p>Priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“</p> <p>Tikslas - sudaryti sąlygas mėlynosios ekonomikos augimui ir regiono gyventojų užimtumo didinimui, skatinant verslo iniciatyvas, kuriant naujas ir išlaikant esamas darbo vietas.</p> <p>Priemonė „Tvarių maisto sistemų plėtojimas“</p> <p>Tikslas - sudaryti sąlygas skatinti žuvininkystės produktų atsiradimą ir kokybės gerinimą visoje vertės grandinėje, taip kuriant tvarias žuvininkystės produktų ir paslaugų sistemas bei tiekimą galutiniam vartotojui, kuriant naujas ir išlaikant darbo vietas</p> <p>Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“</p> <p>Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.</p>
		<p>1.2 tikslas. Turizmo vystymas ir kurortinė plėtra</p> <p>1.2.1 uždavinys. Stiprinti kurortinį ir turizmo potencialą</p> <p>1.2.2 uždavinys. Pritaikyti gamtos, istorinius ir kultūros paveldo objektus turizmui</p> <p>1.2.3 uždavinys. Vystyti turizmo paslaugų rinkodarą ir informacinę sklaidą</p>	<p>Priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“</p> <p>Tikslas - skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.</p>
		<p>1.3 tikslas. Pažangaus žemės ūkio vystymas bei kaimo plėtra</p>	

		<p>1.3.1 uždavinys. Modernizuoti žemės ūkiui reikalingą infrastruktūrą, skatinti pažangų ūkininkavimą <i>1.3.1.3 priemonė Skatinti vietinio maisto sistemų atsiradimą ir plėtojimą</i></p> <p>1.3.2 uždavinys. Plėtoti alternatyvias veiklas kaime <i>1.3.2.1. priemonė Vykdyti kaimiškų vietovių gyventojų verslumą bei alternatyvias žemės ūkiui veiklas kaime skatinančius mokymus</i> <i>1.3.2.2. priemonė Teikti metodinę pagalbą fiziniams asmenis dėl paramos kaimo vietovėse</i> <i>1.3.2.4. priemonė Dalyvauti Sumanaus kaimo projektuose ir iniciatyvose</i></p>	<p>Priemonė „Tvarių maisto sistemų plėtojimas“ Tikslas - sudaryti sąlygas skatinti žuvininkystės produktų atsiradimą ir kokybės gerinimą visoje vertės grandinėje, taip kuriant tvarias žuvininkystės produktų ir paslaugų sistemas bei tiekimą galutiniam vartotojui, kuriant naujas ir išlaikant darbo vietas</p> <p>Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“ Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.</p>
		<p>3.2 tikslas. Efektyvios ir modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas 3.2.1 uždavinys. Vystyti žaliąją energetiką, diegti energiją tausojančias priemones, skatinti darnų išteklių naudojimą</p>	<p>Priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“ Tikslas: sudaryti sąlygas mėlynosios ekonomikos augimui ir regiono gyventojų užimtumo didinimui, skatinant verslo iniciatyvas, kuriant naujas darbo vietas.</p>
		<p>3.3. tikslas. Aplinkos kokybės gerinimas ir kraštovaizdžio išsaugojimas 3.3.2 uždavinys. Didinti kraštovaizdžio patrauklumą, gerinti miesto ir kaimo gyvenamąją aplinką</p>	<p>Priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“ Tikslas - skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.</p>
		<p>4.2 tikslas. Nevyriausybinių sektoriaus įtraukties į viešąjį valdymą didinimas 4.2.1 uždavinys. Skatinti nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų dalyvavimą viešajame valdyje ir viešųjų paslaugų teikime</p>	<p>Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“</p>

		<p>4.1.2.4. priemonė Dalinai finansuoti Vietos veiklos grupių (toliau-VVG) strategijų įgyvendinimą</p>	<p>Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.</p>
		<p>Visagino savivaldybės 2023 -2030 metų strateginis plėtros planas</p>	<p>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono 2023-2027 m. vietos plėtros strategija</p>
		<p>1 PRIORITETINIS TIKSLAS. KONKURENCINGO VERSLO SKATINIMAS IR VIETINĖS EKONOMIKOS TVARI PLĖTRA 1.1.Uždavinys. Gerinti investicinės aplinkos patrauklumą ir didinti ekonominį potencialą</p> <p>1.2.Uždavinys. Didinti turistinį savivaldybės patrauklumą, teikiant viešąsias paslaugas bei plėtojant viešąją turizmo infrastruktūrą</p>	<p>Priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“ Tikslas - sudaryti sąlygas mėlynosios ekonomikos augimui ir regiono gyventojų užimtumo didinimui, skatinant verslo iniciatyvas, kuriant naujas darbo vietas.</p> <p>Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“ Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.</p> <p>Priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“ Tikslas - skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.</p>
		<p>2 PRIORITETINIS TIKSLAS. SOCIALINĖS GEROVĖS KŪRIMAS SUMANIAI, PAŽANGIAI,</p>	<p>Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“</p>

		BESIMOKANČIAI, MODERNIAI IR LAIMINGAI BENDRUOMENEI 2.5. Uždavinys. Didinti socialinę įtrauktį ir skatinti socialinę atsakomybę	Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.
7.2.	ŽVVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	2022–2030 m. Utenos regiono plėtros planas	Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono 2023-2027 m. vietos plėtros strategija
		1 tikslas. Gerinti socialinių, sveikatos priežiūros, švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą 1.1 Uždavinys. □agerinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų infrastruktūrą, išplėsti paslaugų spektrą, pagerinti jų kokybę ir prieinamumą	Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“ Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.
		3 tikslas. Prisidėti prie investicinės aplinkos patrauklumo ir bendrų turizmo paslaugų vystymo 3.1 Uždavinys. Išplėsti investicijoms ir verslo vystymui palankią aplinką	Priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“ Tikslas - sudaryti sąlygas mėlynosios ekonomikos augimui ir regiono gyventojų užimtumo didinimui, skatinant verslo iniciatyvas, kuriant naujas darbo vietas.
		3.2 Uždavinys. Modernizuoti turizmo paslaugų infrastruktūrą ir sukurti bendrą turizmo rinkodarą	Priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“

			Tikslas - skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.
7.3.	ESBJRS	Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono VVG parengta VPS priemonėmis prisidės ir prie Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos (ESBJRS) įgyvendinimo.	
		ES Baltijos jūros regiono strategija	Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono 2023-2027 m. vietos plėtros strategija
		<p>Tikslas. PADIDINTI GEROVĘ. Politikos sritis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Turizmas. ✓ Inovacijos. ✓ Švietimas. <p>Kompleksinė tema.</p> <ul style="list-style-type: none"> • inovacijos – išnaudoti visas regiono mokslinių tyrimų, inovacijų ir MVI galimybes, naudojantis bendrąja skaitmeninio turinio rinka kaip talentų ir investicijų pritraukimo šaltiniu; • turizmas – didinti makroregiono sanglaudą skatinant turizmą <p>Keturiais horizontaliaisiais veiksmais daugiausia dėmesio skiriama gebėjimų stiprinimui, klimato kaitai, bendradarbiavimui su kaimyninėmis ES nepriklausančiomis šalimis ir teritorijų planavimui.</p>	<p>Priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“ Tikslas - skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.</p> <p>Priemonė „Tvarių maisto sistemų plėtojimas“ Tikslas - sudaryti sąlygas skatinti žuvininkystės produktų atsiradimą ir kokybės gerinimą visoje vertės grandinėje, taip kuriant tvarias žuvininkystės produktų ir paslaugų sistemas bei tiekimą galutiniam vartotojui, kuriant naujas ir išlaikant darbo vietas.</p> <p>Priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“ Tikslas - sudaryti sąlygas mėlynosios ekonomikos augimui ir regiono gyventojų užimtumo didinimui, skatinant verslo iniciatyvas, kuriant naujas darbo vietas.</p> <p>Priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“</p>

			Tikslas - skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.
7.4.	Kaimo vietovių vietos plėtros strategija (-os) (taikoma, kai tokia (-ios) vietos plėtros strategija (-os) yra patvirtinta (-os) ŽVVG teritorijoje)	Šiuo metu parengtas Zarasų – Visagino regiono VVG 2023–2029 m. vietos plėtros strategijos projektas, tačiau jis dar nėra patvirtintas.	

III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?

8. LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

LEADER metodo principai

8.1.	Teritorinis principas:
8.1.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Teritorinis požiūris į vietovių raidą sudaro LEADER pagrindą, kuris apibūdinamas kaip metodas, leidžiantis numatomos teritorijos plėtros politikoje vyrauti teritoriniam aspektui, nesvarbu nuo teritorijos dydžio ar administracinio paskirstymo. Vienodėjant kultūriniais kontekstams, vietovių identiteto kūrimas ir puoselėjimas, išskirtinių paslaugų sukūrimas įgyja ypatingą reikšmę kaip atpažinimo elementas, atskleidžiantis ir pabrėžiantis vietinius teritorijos išskirtinumus bei privalumus, teigiamai veikiantis konkurencingumą bei patrauklumą, gyvenamąją aplinką ir gyventojų gyvenimo kokybę.</p> <p>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono VVG VPS rengimo procese buvo laikomasi teritorinio principo, užtikrinančio ilgalaikę vietos plėtrai svarbių problemų sprendimą ir vietos išteklių racionalų naudojimą. Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės teritorija apima Zarasų rajono ir Visagino savivaldybių teritorijas. Savivaldybių teritorijos susisiečia Drūkšių ežero pakrante, o sausumoje Zarasų rajono savivaldybės Turmanto seniūnija ribojasi su Visagino savivaldybės teritorija. Zarasų ir Visagino ŽRVVG teritorijos ribos sutampa su administracinėmis Zarasų rajono savivaldybės ir Visagino savivaldybės ribomis ir sudaro vientisą 1392 km² teritoriją, todėl geografiškai ŽRVVG atitinka geografinio vientisumo principą.</p> <p>Siekiant tinkamai įgyvendinti teritorinį principą, buvo svarbu atlikti išsamią ŽRVVG teritorijos analizę, iširti turimus teritorijos resursus. Atlikus išsamią VVG teritorijos analizę, atsirado galimybė apibrėžti galimas vietos plėtros sritis.</p> <p>Rengiant ŽRVVG VPS buvo laikomasi teritorinio principo:</p>

	<p>a) atliekant teritorijos situacijos analizę bei siekiant atskleisti teritorijos ypatumus, visose Zarasų rajono seniūnijose ir Visagine buvo organizuoti susitikimai, kur susirinkusiųjų buvo prašoma pateikti informaciją apie kiekvienos seniūnijos išskirtinius bruožus, kraštovaizdį, identitetą, saugomas teritorijas, kultūros paveldo objektus, socialinę, ekonominę, kultūrinę, švietimo bei infrastruktūros situaciją. Prašoma įvardinti galimus vietos plėtros svarbių problemų sprendimus ir galimybes racionaliai panaudoti vietos išteklius;</p> <p>b) siekiant ištirti ŽRVVG teritorijos gyventojų poreikius, jų gebėjimus įgyvendinti vietos plėtros strategiją, taip pat siekiant sutelkti vietos bendruomenės bendriems tikslams 2023–2027 m. laikotarpiu, regioniniu principu buvo organizuota 10 susitikimų su gyventojais, vietovių seniūnais, bendruomenėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, jaunimo atstovais, savivaldybės specialistais, verslininkais, ūkininkais. Susitikimų metu buvo aptariamos projektų idėjos, jų nauda ŽRVVG teritorijos plėtrai. Siekiant ištirti teritorijos plėtros poreikį, buvo dalinamos anketos. Interneto svetainėje www.zarasaiivvg.lt, www.zarasai.lt, www.visaginas.lt, www.zarasubendruomenes.lt, ŽRVVG Facebook paskyroje buvo viešai paskelbta tyrimo anketa į kurią atsakė 115 respondentų (anketų tyrimo ataskaita pateikiama x priede).</p> <p>Atsižvelgiant į anketavimu išskirtas problemas, galimus sprendimų būdus, teritorijos ypatumus, situaciją, gyventojų poreikius bei projektų idėjas, identifikuoti ŽRVVG poreikiai, suformuoti vietos plėtros strategijos prioritetai ir priemonės.</p> <p>Visos ŽRVVG teritorijos gyventojai aktyviai dalyvavo rengiant VPS, išsakė savo nuomonę, įvardino problemas, kurias reikia spręsti, siūlė jų sprendimo būdus, buvo išryškintas ŽRVVG teritorijos išskirtinumas, identitetas, garsi bendra istorija, tamprūs gyvenamųjų vietovių ir bendruomenių socialiniai ryšiai, bendra aktyvi veikla rengiant ir įgyvendinant projektus, siekiant bendrų ilgalaikių ŽRVVG teritorijos plėtros tikslų.</p> <p>Visi ŽRVVG teritorijos duomenys, jos išskirtinumas, identitetas, socialinės, ekonominės, socialinės infrastruktūros, kultūros, gamtos išteklių atlikta analizė ir vietos gyventojų poreikiai pateikti VPS analizės dalyse, bendri ilgalaikiai tikslai numatyti vizijoje, jų sprendimo būdai – prioritetuose ir priemonėse. VPS rengimo metu ŽRVVG įgyvendino LEADER metodo teritorinį principą.</p>
8.1.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Zarasų ir Visagino žuvininkystė regiono VVG bendruomenė, siekdama tinkamai panaudoti vietos išteklius bei užtikrinti vietos interesų grupių bendradarbiavimą, išskyrė keletą svarbiausių prioritetų, kurie leis realizuoti daugiaaspektį vietovės plėtros potencialą. Plėtotės kryptyse numatyta kurti ir plėtoti verslus, didinant darbo vietų skaičių bei skatinti gyventojų užimtumą, tokiu būdu prisidedant prie žmoniškųjų išteklių (ypač jaunų žmonių) išsaugojimo ŽRVVG teritorijoje. Tam skirta VPS priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“.</p> <p>Įgyvendinant VPS taip pat bus laikomasi teritorinio principo, užtikrinant vietos interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu, siekiant įgyvendinti ištirtus poreikius, užtikrinant integruotą ŽRVVG teritorijos plėtrą. Ryšys tarp vietovės gyvenimo kokybės ir vietos bendruomenės narių aktyvumo yra labai svarbus: nuoseklus bendruomeniškumo stiprinimas sutelkia gyventojus, bendruomenines organizacijas, verslo ir valdžios atstovus bendrai veiklai, partnerystės, panaudojant vietos išteklius, stiprinimui. Tam taip pat numatyta priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“.</p>

	<p>Zarasų ir Visagino regiono VVG teritorija išsiskiria gamtos išteklių, ežerų gausa. Šie gamtos turtai stiprina vietovės rekreacinį potencialą, daro įtaką viso regiono ekologinei darnai, kraštovaizdžio tvarumui, pabrėžia ŽRVVG teritorijos savitumą ir unikalumą. Be gamtinės aplinkos išskirtinumo ŽRVVG pasižymi kultūros ir tautinio paveldo tradicijomis.</p> <p>Teritorijos principo įgyvendinimą užtikrins ŽRVVG administracija bei ŽRVVG valdymo organas. Kiekvienoje seniūnijoje, Visagino savivaldybėje, kvietimų teikti vietos projektus metu, bus organizuojamas VPS projekto prioritetų, priemonių pristatymas potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Numatomi susitikimai sudarys sąlygas susipažinti su VPS, numatomais įgyvendinti veiksmais bei galimybėmis potencialiems dalyviams prisidėti, įgyvendinant VPS tikslus. Informacinių renginių metu bus išgrynintos vietos projektų idėjos ir aptariamos jų įgyvendinimo galimybės. Daugiausia dėmesio bus skiriama skirtingų sektorių partnerystei, kas sudarys sąlygas įgyvendinti projektus, orientuotus į ŽRVVG teritorijos identiteto puoselėjimą, inovatyvumą, išskirtinumą bei sudarys galimybę sukurti ŽRVVG teritorijos pridėtinę vertę.</p> <p>ŽRVVG parengta VPS užtikrins ilgalaikę ir tolygią plėtrą, skatins pridėtinės vertės kūrimą ŽRVVG teritorijoje. VPS numatyta teikti paramą vietovės ekonomikos skatinimui, kuri apima verslų kūrimą ir plėtrą, įvairias bendradarbiavimo tarp skirtingų sektorių iniciatyvas, investicijas į viešąsias erdves, gerosios patirties sklaidą ir žmogiškųjų gebėjimų ugdymą. Šių veiklų plėtojimas, grįstas glaudžiais partnerystės ryšiais, taps vietovės ekonominio stabilumo ir tolimesnio klestėjimo pagrindu.</p> <p>Įgyvendinant VPS bus laikomasi LEADER metodo teritorinio principo.</p>
8.2.	„Iš apačios į viršų“ principas:
8.2.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>LEADER principas „iš apačios į viršų“ užtikrina ŽRVVG teritorijoje esančių fizinių asmenų, organizacijų, ŽRVVG narių atstovų galimybę dalyvauti sprendimų priėmimo, tiesiogiai lemiančią ŽRVVG regiono politiką, sudaro galimybes patiems identifikuoti pagrindines ŽRVVG teritorijos problemas, numatyti priemones ir būdus problemų sprendimui ir juos įgyvendinti. Principu „iš apačios į viršų“ paremta Vietos plėtros strategija geriau atspindi realią ŽRVVG teritorijos padėtį ir bendruomenės lūkesčius, ji tampa labiau priimtina ir suprantama teritorijos plėtros dalyviams.</p> <p>Vietos gyventojus, bendruomenines organizacijas, kitus pilietinės visuomenės atstovus, verslo ir vietos valdžios atstovus Zarasų ir Visagino žuvininkystė regiono VVG į Strategijos rengimo procesą įtraukė visuose VPS rengimo etapuose:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ organizuojant parengiamuosius susitikimus su vietos gyventojais, NVO sektoriaus, vietos verslo atstovais, Savivaldybių administracijos darbuotojais. ✓ atliekant ŽRVVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę; ✓ nustatant ŽRVVG teritorijos gyventojų, NVO sektoriaus ir verslo sektoriaus poreikius; ✓ sudarant SSGG ir nustatant VPS priemones; ✓ pasirenkant ŽRVVG teritorijai aktualius programos tikslus ir ES bendruosius rezultato rodiklius; ✓ planuojant VPS įgyvendinimo etapus, VPS įgyvendinimo finansinius išteklius.

	<p>Rengiant VPS, nuo 2023 m. birželio iki 2023 m. rugpjūčio mėnesio įvyko 10 susitikimų su Zarasų rajono savivaldybės seniūnijų ir Visagino savivaldybės teritorijos gyventojais, jaunimo, NVO organizacijų, vietos verslo, Zarasų rajono ir Visagino savivaldybių administracijos atstovais. Apie planuojamus susitikimus iš anksto buvo skelbiama Savivaldybių svetainėse, ŽRVVG Facebook paskyroje, svetainėje www.zarasubendruomenes.lt, www.zarasuose.lt bei socialiniuose tinkluose. Susitikimai organizuoti visuose ŽRVVG teritorijos seniūnijose, susitikimuose bendrai dalyvavo 184 dalyviai (asmenų sąrašai saugomi VVG būstinėje). Susitikimų metu identifikuotos konkrečios vietovės (seniūnijos) problematika, išsiaiškintos galimos problemų priežastys ir nustatytos sritys, kurias galima tobulinti ir toliau vystyti ar atrasti naujas. Alternatyvi galimybė poreikiams nustatyti buvo elektroninės anketos. Šias anketas interneto svetainėse www.zarasaiivvg.lt, www.zarasubendruomenes.lt, www.zarasuose.lt, ŽRVVG Facebook paskyroje galėjo užpildyti visi norintys ŽRVVG teritorijos gyventojai. VPS rengimo metu gauta 115 anketų (anketų tyrimo ataskaita pateikiama priede). ŽRVVG teritorijos gyventojų, NVO atstovų, vietos verslo ir kitų subjektų įtraukimas leido atlikti kuo išsamesnę ŽRVVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę, suformuoti SSGG, nustatyti VPS prioritetus ir VPS priemones. VPS priemonių detalizavimui ir išgryninimui organizuoti 3 tiksliniai renginiai: VVG teritorijos jaunimo organizacijų atstovams (2023-05-04), verslininkams (2023-03-29) ir socialinių paslaugų teikėjams (2023-02-11) (susitikimų dalyvių sąrašai saugomi VVG būstinėje). Kiekviename iš jų buvo išklausomi ir sisteminami skirtingų partnerystės grupių atstovų argumentai ir pasiūlymai planuojant VPS priemones, įgyvendinimo etapus ir finansinius išteklius. 2023 m. birželio - rugpjūčio mėnesiais organizuoti 4 darbo grupių susitikimai, kuriose aktyviai diskutuota apie vietos projektų atrankos kriterijus, suformuotos VPS priemonės, numatyti finansiniai ištekliai bei VPS įgyvendinimo etapai.</p> <p>2023 m. rugpjūčio 11 d. VPS projektas pristatytas visuomenei viešam svarstymui, o 2023 m. rugsėjo 5 d. įvyko atviras ŽRVVG visuotinis narių susirinkimas, kuriame buvo pritarta VPS priemonėms, finansiniam planui bei įgyvendinimo etapams. Principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimas rengiant VPS užtikrino, kad į problemų identifikavimą ir jų sprendimą buvo įtraukiami ŽRVVG teritorijos gyventojai, bendruomenės nariai, vietos verslas, o įgyvendinti sprendimai padėjo numatyti naujus ŽRVVG teritorijos problemų sprendimo būdus.</p>
8.2.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>VPS įgyvendinimo metu Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono VVG imsis priemonių, kad VPS įgyvendinimo procesas būtų skaidrus ir į visus VPS įgyvendinimo procesus būtų įtraukiami ŽRVVG teritorijos pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai. Principo „iš apačios į viršų“ bus laikomasi visose VPS įgyvendinimo etapuose:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kiekvienų metų pradžioje, planuojamų VPS priemonių kvietimo grafikas bus tvirtinami ŽRVVG taryboje. Kvietimų grafikas bus skelbiamas ŽRVVG svetainėje ir nuolat atnaujinamas pagal poreikį. ✓ kvietimų dokumentacija bus svarstoma ir tvirtinama ŽRVVG tarybos posėdyje, užtikrinant, kad sprendimų priėmimo tvarka bus vieša, skaidri ir pagrįsta atsakomybe, t. y. balsavimas priimant sprendimus bus patvirtintas dokumentais.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kviečiant teikti vietos projektų paraiškas, informacija apie kvietimus bus skelbiama ŽRVVG interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, Zarasų rajono savivaldybės administracijos svetainėje www.zarasai.lt, Visagino savivaldybės administracijos svetainėje www.visaginas.lt bei socialiniuose tinkluose. Informacija taip pat bus teikiama ŽRVVG būstinėje, be to, konsultacijas bei patarimus vietos projektų, verslo planų rengimo ir klausimais bus galima gauti visomis ryšio priemonėmis. ✓ kvietimų metu, ŽRVVG administracijos darbuotojai teiks konsultacijas paraiškų pildymo, verslo plano ir kitos reikalingos dokumentacijos rengimo klausimais, kad būtų užtikrinta aukštesnė pateiktų paraiškų kokybė. ✓ tvirtinant vietos projektus principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimą užtikrins ŽRVVG taryba, kuri tvirtins vietos projektus ir kurios sudėtis atitiks principo „iš apačios į viršų“ reikalavimus. Taip pat bus nustatyta interesų konfliktų prevencijos tvarka bei aiški ir paprasta sprendimų apskundimo tvarka. Informacija apie ŽRVVG tarybos posėdžius, kuriuose bus tvirtinami vietos projektai, posėdžio protokolai bus skelbiami ŽRVVG interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt. ✓ vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną bus įgyvendinama teikiant metines VPS įgyvendinimo ataskaitas tvirtinti ŽRVVG tarybai. ŽRVVG pirmininko metinė ataskaita, revizoriaus ataskaita bus tvirtinamos Visuotiniame narių susirinkime ir paskelbtos ŽRVVG interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt. <p>ŽRVVG organizuos informacinius renginius, seminarus ir konferencijas, kuriose bus pristatoma VPS įgyvendinimo eiga. ŽRVVG viešųjų ryšių specialistas glaudžiai bendradarbiaudamas su ŽRVVG taryba, ŽRVVG nariais ieškos ir taikys kuo įvairesnius, veiksmingesnius gyventojų įtraukimo į sprendimų priėmimą ir jų įgyvendinimą metodus, motyvuos gyventojus, pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus įtraukti į VPS įgyvendinimą, padės suprasti, kodėl jų dalyvavimas yra svarbus ir naudingas bendradarbiaujant. Įgyvendinant VPS bus laikomasi LEADER metodo principo „iš apačios į viršų“.</p>
8.3.	Partnerystės principas:
8.3.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė veikia partnerystės, grindžiamos trijų sektorių (pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios), principu. Šiuo metu ŽRVVG jungia 20 narių, kurie atstovauja visiems trimis sektoriams. ŽRVVG taryba (kolegialus valdymo organas) sudaryta iš 11 narių, renkamų visuotiniame narių susirinkime pagal skaidrią ir demokratinę procedūrą, nepažeidžiant partnerystės principo ir atstovauja visus 3 sektorius. Tarybą, ją sudaro: 5 pilietinės visuomenės atstovai (45,45 proc.), 4 žuvininkystės verslo sektoriaus atstovai (36,36 proc.) ir 2 vietos valdžios atstovai (18,18 proc.). Tokios sudėties VVG taryba užtikrina, kad priimant sprendimus dėl VPS rengimo, įgyvendinimo būtų atstovaujami visų sektorių interesai ir nei viena interesų grupė neturėtų daugumos.</p> <p>Rengiant VPS, partnerystės principas buvo įgyvendintas trimis pagrindiniais būdais: atliekant vietovės ir poreikių analizę, teikiant informaciją, konsultuojantis ir užtikrinant partnerių įsitraukimą:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ atliekant ŽRVVG teritorijos poreikių analizę, susitikimuose seniūnijose, buvo siekiama užtikrinti įvairių sektorių atstovų dalyvavimą, taip sudarant sąlygas skirtingų sektorių atstovams susipažinti su kitų sektorių pozicijomis, interesais bei problematika įvairiose srityse. Tai leido išgryninti bendras visiems, tą ŽRVVG teritorijos dalį atstovavusių sektorių atstovams, opiausias problemas, siūlyti idėjas ir numatyti problemų sprendimo būdus. ✓ ŽRVVG, atlikdama anketinį tyrimą, organizavo viešą apklausą, kurios metu tyrė tiek pavienių gyventojų, tiek organizacijų (verslo, NVO) poreikius. Juos apibendrinus buvo formuojamos VPS priemonės. ✓ pagrindiniame VPS rengimo etape - VPS priemonių išgryninimo, finansinių išteklių panaudojimo, buvo nuolat konsultuojamasi su visų sektorių atstovais. Suburta darbo grupė, kurioje dirbo visų sektoriaus atstovai. ✓ ŽRVVG, vykdydama vietos bendruomenės aktyvinimo veiklas, siekė, kad visuose aktyvinimo veiklose dalyvautų visų sektorių atstovai. <p>Rengiant VPS buvo siekiama apjungti įvairius sektorius, užtikrinti partnerystę ir sudaryti galimybę geriau panaudoti žmogiškąjį vietos kapitalą: žinias, patirtį, finansinius išteklius, gebėjimus ir iniciatyvą siekiant parengti kokybišką, visų partnerių lūkesčius atitinkančią strategiją.</p>
8.3.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinant VPS, Zarasų ir Visagino žuvininkystė regiono VVG sieks toliau užtikrinti konstruktyvią pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios partnerystę sėkmingos bei tvarios ŽRVVG teritorijos plėtros labui:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ VPS įgyvendinimo laikotarpiu Zarasų ir Visagino žuvininkystė regiono VVG kolegialus valdymo organas išlaikys proporcingą pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovavimą. Kas 3 metus bus vykdoma ŽRVVG tarybos narių rotacija, keičiant ne mažiau kaip 1/3 tarybos narių iš kiekvieno atstovaujamo sektoriaus, taip užtikrinant lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią ŽRVVG veiklą. Taryba atstovaus visas interesų grupes, rengiant ir tvirtinant vietos projektų atrankos ir įgyvendinimo dokumentus, priimant sprendimus dėl vietos projektų finansavimo, stebint ir vertinant VPS įgyvendinimo eigą bei rezultatus. ✓ VPS įgyvendinimo metu, ne rečiau kaip 1 kartą per įgyvendinimo metus, bus šaukiami ŽRVVG narių visuotiniai susirinkimai. Susirinkime bus pristatyta VPS įgyvendinimo eiga, aptariami pasiekti rezultatai. Susirinkimų protokolai bus viešinami ŽRVVG svetainėje www.zarasuzrvvg.lt. Į VPS įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę bus įtraukiami pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai. ✓ Per aktyvinimo veiklas bus siekiama sudaryti galimybes skirtingų sektorių atstovams bendradarbiauti, keistis informacija ir patirtimi, gilinti tarpusavio supratimą, ir aktyviai stiprinti ir apjungti ŽRVVG narių, ŽRVVG bendradarbiavimo partnerių tarpusavio veiklas. <p>Partnerystė VPS įgyvendinime bus grindžiama atvirumu, partnerių įtraukimo, skaidrumo ir tarpusavio atsakomybės principais. Partnerystė bus grindžiama abipusiu pasitikėjimu ir įsipareigojimu siekti maksimaliai efektyvaus paramos panaudojimo, visų partnerių indėlis bus pripažįstamas ir vertinamas.</p>

8.4.	Vietos finansavimo ir valdymo principas:
8.4.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Projektams inicijuoti ir įgyvendinti reikalingas ne tik komunikavimas tarp valdžios, verslo ir nevyriausybinio sektoriaus, bet ir bendradarbiavimas ieškant papildomų projektų finansavimo šaltinių (viešos naudos projektai). Anketose respondentai nurodė, kad regiono vystymui yra būtina išnaudoti ES ir kitų fondų paramą (21%), būtinas didesnis vietos valdžios aktyvumas gerinant infrastruktūrą, verslo aplinką, gyventojų laisvalaikio pasiūlą, turistinį rajono patrauklumą (19,4%), o ir gyventojai turi būti iniciatyvūs, aktyvūs ir verslūs (16,9%).</p> <p>Su abiejų savivaldybių vadovais buvo aptartos galimybės bendradarbiauti rengiant projektus. Svarstytos galimybės dėl savivaldybės prisidėjimo prie nevyriausybinio sektoriaus inicijuotų projektų. Aptartos galimybės tinkamai išnaudoti savivaldybių Smulkaus verslo rėmimo ir Nevyriausybinio sektoriaus rėmimo programas.</p> <p>Į strategijos rengimo susitikimus buvo kviečiami pačių įvairiausių regiono gyventojų grupių atstovai, nevyriausybinių organizacijų ir verslo subjektų atstovai, įstaigų darbuotojai planuojantys kurti ir tobulinti infrastruktūrą pritaikytą žvejybai, akvakultūrai ir rekreaciniam turizmui, planuojantys vystyti ekologinį turizmą, turintys idėjų atgaivinti etnografinės žvejybos tradicijas ir amatus.</p>
8.4.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>vietos finansavimo mechanizmų paiešką ir kūrimą</i> Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono VVG ketina vykdyti bendradarbiaujant su Zarasų rajono ir Visagino savivaldybių administracijomis. Jau rengiant VPS buvo aptartos galimybės taikyti netiesioginius projektų finansavimo būdus ir priemones, t.y. papildyti jau savivaldybių taikomas SVV ir NVO paramos programas; ✓ <i>ieškant galimybių suvienyti partnerių išteklius</i>, skatins bendruomenių ir akvakultūros įmonių bendradarbiavimą ieškant bendrų veiklos galimybių ir abipusių VP rezultatų naudos. Bendradarbiavimas turėtų sudaryti prielaidas ŽRVVG teritorijos vietos ekonomikos gyvybingumui, turizmo plėtrai, bendrai veiklai apjungiant turimas žinias, patirtį ir gebėjimus, žmogiškuosius, kultūrinius, gamtinius, infrastruktūrinius išteklius. Numatoma organizuoti mokymus/konsultacijas kompetencijų bei įgūdžių ugdymui bendradarbiavimo organizavimo, jo tinkamiausių formų, finansavimo šaltinių paieškos srityse ir gerųjų projektų pavyzdžių turuose; ✓ <i>bendram užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimui</i> numatomos organizuoti diskusijos su kitų ŽRVVG atstovais, ieškoma prielaidų naujų kontaktų užmezgimui, projektų idėjų generavimui ir bendradarbiavimo būdų paieškai.
Horizontalieji principai ir prioritetai:	
8.5.	Jaunimas:
8.5.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Jaunimas – viena svarbiausių, LEADER metodu įgyvendinamų priemonių, tikslinių grupių, kuriai rengiant VPS skirtas ypatingas dėmesys. ŽRVVG visuotiniuose narių susirinkimuose jaunimo interesams atstovauja VšĮ Nacionalinis socialinės integracijos institutas ir Vasaknų bendruomenė. ŽRVVG taryboje yra 2 jauni žmonės iki 40 metų arba 18,18 proc.</p>

	<p>Rengiant VPS VVG teritorijos situacijos analizę, duomenys apie jaunimo situaciją ir jaunimo politikos įgyvendinimą buvo gauti iš Zarasų rajono savivaldybės, Visagino savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorių.</p> <p>Jauni asmenys buvo kviečiami dalyvauti susitikimuose, kurių metu buvo analizuojama dabartinė ŽRVVG teritorijos situacija. Buvo surengtos diskusijos su jaunimo atstovais, kurių metu surinkta informacija apie jaunų asmenų situaciją, gyvenamosios vietovės privalumus (stiprybes) ir trūkumus (silpnybes) bei kylančias problemas. Minėtuose susitikimuose dalyvavo jauni asmenys ir Zarasų rajono savivaldybės jaunimo koordinatorė. Susitikimų metu buvo užfiksuoti svarbiausi jaunimo žmonių poreikiai – tai jaunimo užimtumo galimybių didinimas, verslumo ugdymas, jaunimo veiklų koordinavimas, jaunimo galimybių įsijungti į ekonominę veiklą sudarymas, viešųjų paslaugų jaunimui prieinamumo didinimas, darbo su jaunimu formų plėtra VVG teritorijoje.</p> <p>2023 m. gegužės 5 d. ŽRVVG administracijos darbuotojai dalyvavo Salako seniūnijoje vykusioje diskusijoje „Socialinę atskirtį patiriantis jaunimas Anykščių ir Zarasų rajono savivaldybėse - socialinių inovacijų kūrėjas ir realizuotojas“, kurios tikslas buvo išgryninti jaunų žmonių poreikius ir vietos problemas, kurių sprendimo būdai galėtų virsti į bendruomeninio/socialinio verslo modelį ir/arba būtų įtraukti į Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono VVG 2023-2027 m. vietos plėtros strategiją.</p> <p>Diskusijos metu identifikuotos šios pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria jaunimas regione:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Jaunimo skaičiaus mažėjimas (demografinės problemos). ✓ Jaunimo pasyvumas. ✓ Darbo vietų stoka ir žemas jaunimo verslumo lygis. ✓ Jaunimo darbuotojų stoka. ✓ Jaunimo laisvalaikio užimtumo vietų ir formų trūkumas. <p>Kita naudota jaunimo įtraukimo forma į VPS rengimo procesą - anketavimas elektroninio ryšio priemonėmis. Jauni žmonės ir jaunimo organizacijų atstovai, negalėję fiziškai dalyvauti susitikimuose, galėjo išreikšti savo nuomonę, pažymėti jų nuomone svarbiausią problematiką, nurodyti lūkesčius bei pateikti pasiūlymus dalyvaudami gyventojų poreikių tyrime, kuris buvo atliekamas pildant internetines anketas.</p> <p>Atsižvelgiant į jaunų žmonių ŽRVVG teritorijoje esančių jaunimo organizacijų poreikį, VPS suformuotos priemonės atitinkančios jaunimo poreikį, verslo projektuose numatyti papildomi atrankos kriterijai - darbo vieta kuriama asmeniui iki 40 metų (imtinai) arba pareiškėjas yra asmuo iki 40 metų (imtinai).</p>
8.5.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Jaunimas ir jauni žmonės į VPS administravimo ir įgyvendinimo etapus bus įtraukiami įvairiais būdais:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kviečiant ŽRVVG teritorijoje registruotas jaunimo organizacijas ar pavienius asmenis tapti ŽRVVG nariais ir aktyviai dalyvauti veikloje; ✓ organizuojant ŽRVVG tarybos darbą. ŽRVVG taryboje, jaunimui atstovaus, nacionaliniuose teisės aktuose nustatytas, privalomas jaunų žmonių iki 40 m. atstovų skaičius;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vykdančią ŽRVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas, ypatingas dėmesys bus skiriamas aktyvaus jaunimo atstovų įsitraukimui; ✓ VPS numatytos priemonės, kuriuose suteikiami pirmumo balai už jaunimo įtraukimą į projekto veiklas ar darbo vietų sukūrimą jauniems asmenims iki 40 metų (imtinai). ✓ pareiškėjams ŽRVVG vykdys grupines arba individualias konsultacijas rengiant ir inicijuojant vietos projektus, kurie bus orientuoti į jaunų asmenų poreikius; ✓ pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus atrenkami projektai, gerosios praktikos pavyzdžiai, kurių rezultatai prisideda prie vietos jaunimo problemų sprendimo ir laisvalaikio užimtumo skatinimo; ✓ ŽRVVG teritorijos bendruomenės ir kitos NVO bus skatinamos inicijuoti tokias projektines veiklas, kuriomis būtų sprendžiamos ŽRVVG teritorijos jaunimui aktualios problemos. ✓
8.6.	Kultūra:
8.6.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Atliekant ŽRVVG teritorijos gyventojų poreikių analizę, atsakant į klausimą kokioms sritims turėtų būti teikiamas didžiausias dėmesys (prioritetas) rengiant ir įgyvendinant ŽRVVG Vietos plėtros strategiją, 35 (8,2%) respondentai atsakė, kad reikalinga bendruomeniškumą skatinti per sveikatingumo, fizinio aktyvumo ir laisvalaikio praleidimo galimybių didinimą.</p> <p>ŽRVVG regionas yra populiarus tarp turistų, atvykstančių ne tik pailsėti, pamatyti gražias apylinkes, bet ir papramogauti. Ežerų gausa galinčiame pasigirti Zarasų rajone viena populiariausių pramogų yra žvejyba. Zarasų rajono Dusetų sporto klubas „Ainiai“ kiekvienais metais Sartų ežero pakrantėje, Dusetose organizuoja Aukštaitijos regiono poledinės žūklės varžybas, kuriose dalyvauja žvejai ne tik iš Lietuvos, bet ir aplinkinių šalių. Vasara rengiamos populiariu nenusileidžiančios žvejybos iš valtės varžybos. 2022 metais žvejų klubas prie Vasaknų tvenkinių, Vasaknų kaime, Zarasų rajone organizavo Lietuvos sportinės upėtakių žūklės tvenkiniuose čempionatą. Upėtakių gaudymas tvenkiniuose – pakankamai naujas žūklės būdas Lietuvoje, tačiau kasmet ši sportinės žūklės atšaka pritraukia vis daugiau mėškeriotojų.</p> <p>Siekiant stiprinti ŽRVVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinius ryšius, didinti jų kūrybingumą, išteklių panaudojimo verslo plėtrai, užtikrinant žvejybos tradicijų ir paveldo puoselėjimą bei turizmo plėtrą, VPS numatyta priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“ bei „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas didinant gyventojų socialinę įtrauktį“.</p>
8.6.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Daug dėmesio numatoma skirti pasirengiant įgyvendinti VPS priemonę „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“. Pagal priemonę parama skiriama viešojo naudojimo infrastruktūrai, susijusiai su laisvalaikio, poilsio, sporto, pažintine ir kultūrine, regiono pristatymo veikla, gerinti, atnaujinti, saugumui užtikrinti, aplinkai tvarkyti, naujoms technologijoms diegti; viešųjų</p>

	<p>erdvių sutvarkymui bei jų pritaikymui gyventojų poreikiams, jaunimui patrauklių, naujoviškų laisvalaikio užimtumo galimybių sudarymas, įrengiant ar sutvarkant viešąsias erdves.</p> <p><i>Vykdamas ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, kuriomis siekiama ŽVVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinės tapatybės stiprinimo, jų kūrybingumo didinimo, bendruomeniškumo ir pilietiškumo ugdymo, bus siekiama, kad šventėse, VPS priemonių įgyvendinimo pristatymo/aptarimo renginiuose dėmesys būtų skiriamas regiono savitumo puoselėjimui, tautiniam paveldui, tradicinei receptūrai iš žuvies patiekalų reprezentuoti.</i></p>
8.7.	Darnus vystymasis (įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos švelninimo veiksmus):
8.7.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Aplinkos situacija ŽVVG teritorijoje buvo tiriama, remiantis atliktais tyrimais, parengtais strateginiais dokumentais. Rengiant VPS, parenkant jos prioritetus ir priemones buvo siekiama, kad visi prioritetai ir priemonės turėtų galimybę didesne ar mažesne apimtimi teigiamai įtakoti ŽVVG teritorijos darnų vystymąsi. Buvo siekiama, kad nei vienas prioritetas, jo įgyvendinimo priemonė neturėtų prielaidų daryti neigiamą įtaką ŽVVG teritorijos darniam vystymuisi. Vakarų Lietuvos žuvininkystės regiono VVG darnų vystymąsi supranta ne tik kaip darną tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, bet ir kaip galimybę pasiekti visuotinę gerovę dabarties ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Parengta strategija ŽVVG siekia realizuoti darnaus vystymo principą, nes numato įvairių sektorių bendradarbiavimą ŽVVG teritorijoje.</p> <p>Išskirtinai darnaus regiono vystymosi skatinimui, veiksmingai valdant regiono išteklius, švelninant klimato kaitą numatytas atskiras prioritetas ir dvi jį įgyvendinsiančios priemonės, kurios skirta 33 proc. VP įgyvendinimui numatytos paramos sumos. Įgyvendinant šį prioritetą ypatingas dėmesys skiriamas ŽVVG teritorijos socialinio ir kultūrinio potencialo panaudojimui ir kartu jo išsaugojimui.</p> <p>Numatoma ne mažiau kaip 57 proc. visų VP įgyvendinti numatytų paramos lėšų skirti žuvininkystės sektoriaus ekonomikos gerinimui, kuriant darbo vietas, didinant konkurencingumą, nes labai svarbu, kad strategijos įgyvendinimas inicijuotų tokias permainas, kurios turėtų ilgalaikį ekonominį poveikį. Konkurencingumo stiprinimas lengviausiai būtų pasiektas, jei pavyktų prisitaikyti prie kintančių aplinkos sąlygų, padidinti akvakultūros ir/ar žvejybos produktų pridėtinę vertę, vykdyti tiesioginius pardavimus ir bendradarbiauti. Tai leistų efektyviai saugoti biologinę ir kraštovaizdžio įvairovę, gaminti ir realizuoti geros kokybės ir saugius žuvininkystės produktus ir taip prisidėti prie regiono gebėjimo konkuruoti ir panaudoti regiono turizmo potencialą. Tikimasi, kad visos numatytos VPS prioritetų įgyvendinimo priemonės turės tiesioginės teigiamos įtakos darniam vystymuisi.</p> <p>Aplinkos situacija analizė pateikta VPS 2.1 dalyje. Zarasų ir Visagino regiono žuvininkystės vietos veiklos grupės teritorijoje buvo tiriama, remiantis viešai prieinamais atsakingų institucijų duomenis. Buvo surinkta ir apibendrinta informacija apie ŽRVVG teritorijos kraštovaizdį, saugomas teritorijas, biologinę įvairovę, vandens kokybę bei teritorijoje naudojamus atsinaujinančius išteklius.</p> <p>Atsižvelgdama į ekonominės, socialinės, aplinkosauginės analizės rezultatus. Rengiant VPS, parenkant jos prioritetus, priemonės ir veiklos sritis buvo siekiama, kad visi prioritetai ir priemonės turėtų galimybę didesne ar mažesne apimtimi teigiamai įtakoti Zarasų ir Visagino regiono žuvininkystės vietos veiklos grupės teritorijos darnų vystymąsi.</p>

	Priemonių, kurios turės neigiamą įtaką darniam vystymuisi nėra.
8.7.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS: ZVRŽVVG, įgyvendindama VPS, laikysis darnaus vystymosi principo. VPS prioritetų, priemonių įgyvendinimas prisidės prie darnaus vystymo ZVRŽVVG teritorijoje. ZVRŽVVG vykdys šiuos veiksmus, siekdama ZVRŽVVG teritorijos darnaus vystymosi ir jos aplinkos būklės gerinimo atskirais VPS įgyvendinimo etapais:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kvietimų teikti vietos projektus metu vietos projektų pareiškėjams bus keliamas reikalavimas užtikrinti, kad vietos projektai neturės neigiamos įtakos ŽVVG teritorijos darniam vystymuisi ir jos aplinkos būklei; ✓ vietos projektų atrankos metu bus vertinama, ar vietos projekte buvo būtinas poveikio aplinkai vertinimas, ar jis atliktas; ✓ vietos projektų įgyvendinimo metu ŽVVG administracija teiks konsultacijas vietos projektų vykdytojams aplinkosaugos klausimais; ✓ VPS rezultatų sklaidos metu bus siekiama atrinkti ir pristatyti geriausius vietos projektus, kurių rezultatai didžiausiu mastu prisideda prie darnaus vystymosi ir (arba) gerina aplinkos būklę; ✓ ZVRŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo metu ZVRŽVVG organizuos susitikimus su vietos gyventojais, kurių metu bus pristatomi įgyvendinti projektai, turėję teigiamos įtakos ZVRŽVVG teritorijos darniam vystymuisi, o potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus raginami naudotis geraja praktika; ✓ projektų gerosios patirties pavyzdžiai bus viešinami internetinėse svetainėse www.zarasuzrvvg.lt., www.nma.lt.
8.8.	Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas
8.8.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS: Nediskriminavimo tikslas – suteikti visiems asmenims vienodas ir sąžiningas sąlygas pasinaudoti esančiomis galimybėmis ir nė viena asmenų grupė neturėtų būti vertinami mažiau palankiai vien dėl tam tikros savybės, tokios kaip jų lytis, rasinė ar etninė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, amžius ar seksualinė orientacija. Laikantis nediskriminavimo principo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ į VPS rengimo procesą buvo įtraukiami ŽRVVG teritorijos gyventojai, neišskiriant gyventojų pagal lytį, rasę, amžių, įsitikinimus ar socialinę orientaciją. VPS rengimo metu, susitikimuose su ŽRVVG teritorijos gyventojais, įvairių organizacijų atstovai, gyventojai buvo kviečiami atvirai išsakyti savo ar atstovaujamos grupės nuomonę, poreikius, pasiūlymus, pastabas; ✓ ŽRVVG sudarė galimybę atsakyti į anketos klausimus jaunimui, moterims, vyrams, garbaus amžiaus žmonėms, verslo atstovams, neįgaliesiems asmenims ir bedarbiams, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, amžių, šeimyninę padėtį ir seksualinę orientaciją; ✓ ŽRVVG tarybos narių sudėtis sudaryta proporcingai abiejų lyčių atžvilgiu, tarybą sudaro: 6 vyrai arba 54,54 proc. visų tarybos narių ir 5 moterys arba 45,46 proc.

	<p>Rengiant VPS numatyta priemonė, kurioje numatytas socialinės įtraukties skatinimas arba projektų rezultatai orientuoti į socialinės atskirties mažinimą (VPS priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“ (kodas BIVP-3)).</p>
8.8.2.	<p>ŽRVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>VPS įgyvendinimo laikotarpiu moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo ŽRVVG teritorijoje bus siekiama įvairiomis priemonėmis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ įgyvendinant VPS bus sudarytos sąlygos ŽRVVG veikloje dalyvauti ir į ŽRVVG valdymo organus būti renkamiems įvairių organizacijų atstovams, fiziniams asmenims neatsižvelgiant į rasę, religiją ar įsitikinimus, negalia, amžių, šeimyninę padėtį, lytinę orientaciją; ✓ organizuojant ŽRVVG administracijos darbą ir priimant naujus darbuotojus bus atsižvelgiama į darbuotojo kompetencijas ir patirtį nepažeidžiant lyčių lygybės bei nediskriminavimo principų; ✓ vietos projektų vykdytojai, rengdami projektų paraiškas, atskiroje paraiškos dalyje argumentuotai pagrįs projekto teigiamą įtaką vyrų ir moterų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimui ŽRVVG teritorijoje; ✓ konsultuojant pareiškėjus projektų rengimo metu bus akcentuojamas vyrų ir moterų lygių galimybių principas, nediskriminavimo principas. Ypatingas dėmesys bus skiriamas socialinės atskirties grupių įtraukimui į projektines veiklas bei projektams, kurių veiklos ir rezultatai orientuoti į socialinių, viešųjų paslaugų prieinamumo plėtrą ŽRVVG teritorijoje; ✓ sprendimus dėl vietos projektų atrankos priims ŽRVVG taryba, sudaryta vadovaujantis nediskriminavimo ir lygiateisiškumo principu. Tai sudarys prielaidas ŽRVVG tarybai priimti sprendimus laikantis demokratiškumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo bei skaidrumo principų; ✓ projektuose horizontaliai bus užtikrinamas lyčių lygybės principas. Visiems naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteikiamos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose ir naudotis projekto rezultatais. Projektuose bus užkirstas kelias diskriminacijai, remiantis tautiškumu, religija ar įsitikinimais, negalia, amžiumi, šeimynine padėtimi, lytine orientacija. Įvairioms socialinėms grupėms bus suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visas VPS priemones. <p>Viešinant VPS įgyvendinimo rezultatus bus viešinami projektai, kurie ženkliai prisideda prie vyrų ir moterų lygių galimybių ir nediskriminavimo principų įgyvendinimo ŽRVVG teritorijos mastu.</p>

9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas		
9.1. VPS priemonės, neturinčios veiklos sričių		
9.1.1. VPS prioritetas Nr. I „Verslo vystymas mėlynosios ekonomikos augimo sektoriuose, įvairinant žvejybos ir akvakultūros veiklas, plečiant produkcijos ir paslaugų pasiūlą bei rinkas“		
9.1.2. VPS priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“ (kodas BIVP-1)		
9.1.3.	VPS priemonės tikslas: sudaryti sąlygas mėlynosios ekonomikos augimui ir regiono gyventojų užimtumo didinimui, skatinant verslo iniciatyvas, kuriant naujas darbo vietas	
9.1.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>Priemonė siekiama remti fizinių ir juridinių asmenų verslo pradžia bei plėtrą žuvininkystės ir akvakultūros, rekreacinio turizmo srityse, akvakultūros įmonių konkurencingumo bei gyvybingumo didinimą.</p> <p>Priemonė remiamos investicijos į akvakultūrą, akvakultūros produkcijos ir auginamų rūšių įvairinimą, mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimą (biotechnologijų, paslaugų, inovacijų, atsinaujinančios energijos) akvakultūros ūkiuose. Taip pat remiamos investicijos, skirtos rekreacinio turizmo kūrimui ir plėtrai, siekiant didinti regiono konkurencingumą, minimizuojant neigiamą sezoniskumo poveikį ekonominiam regiono vystymuisi, taip užtikrinant verslo sektoriaus atsparumą ir gyventojų užimtumą. Priemonė atliepia identifikuotus ZVŽRVVG teritorijos poreikius skatinti tvarią ir darnią ekonominę regiono plėtrą žvejybos, akvakultūros ir rekreacinio turizmo srityse, didinant vietos gyventojų užimtumą ir naujakurių pritraukimą į regioną bei stiprinti verslo sektoriaus gyvybingumą ir atsparumą, siekiant minimizuoti sezoniskumo poveikį ekonominiam regiono vystymuisi.</p> <p><i>Investicijos yra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu. Planuojama įgyvendinti 3 projektus, sukurti 3 darbo vietas. Priemonei skiriama 42,04 proc. vietos projektams skirtų strategijos lėšų.</i></p>
9.1.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	<p>Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos, papildančios žuvininkystę, žvejybos ir akvakultūros veiklų įvairinimą, mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimą (biotechnologijų, paslaugų, inovacijų, atsinaujinančios energijos) ir reikalingos infrastruktūros pritaikymui žvejybos / rekreacijos poreikiams, žvejybos ir akvakultūros veiklos įvairinimas, remiant turizmo ir kitų paslaugų derinimą su žvejyba ir akvakultūra, maitinimo ir (ar) apgyvendinimo paslaugas ir kt.</p> <p><i>Remiamos veiklos pagal Ekonominių veiklų rūšių klasifikatorių bus nurodytos kvietimo dokumentacijoje, vadovaujantis Vietos projektų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytais reikalavimais, kurie taikomi kvietimų teikti vietos projektus metu.</i></p>
9.1.5.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.5.2.	<i>ne pelno</i>	☐

9.1.6.	Tinkami paramos gavėjai	Fiziniai asmenys (ne jaunesni nei 18 metų amžiaus) ir juridiniai asmenys, atitinkantys labai mažai, mažai arba vidutinei įmonei keliamus reikalavimus, kaip tai apibrėžia LR smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas.
9.1.7.	Priemonės tikslinė grupė	Tinkamais paramos gavėjais gali būti tik ZVŽRVVG teritorijoje registruoti fiziniai ir juridiniai asmenys.
9.1.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Remiama veikla turi būti vykdoma ZVŽRVVG teritorijoje, išimtis taikoma jeigu vietos projekte numatyta ekonominė veikla susijusi su mobilių paslaugų teikimui. 2. Įgyvendinus projektą bus sukurta (-os) darbo vieta (-os).
9.1.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Įgyvendinant projektą investuojama į klimato kaitą švelninančias priemones ir (ar) atsinaujinančios energijos panaudojimo sprendinius ir (ar) mėlynosios ekonomikos galimybes išnaudojančias priemones; 2. Projektu kuriamos inovacijos. 3. Kuriamas darbo vieta jaunam žmogui iki 40 metų amžiaus. <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas patvirtintoje priemonės kvietimo dokumentacijoje.</i>
9.1.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 70 000 Eur

9.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<p>1. 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus žuvininkystės verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išpareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia juridinis (privatus arba viešas) arba fizinis asmuo. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarytų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą turinčių juridinių asmenų, kai jų steigėjais yra vienas fizinis asmuo. Šiame papunktyje nurodytas paramos intensyvumas privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektams didinamas arba mažinamas vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/1139 III priedu;</p> <p>2. 75 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra skirtas žuvininkystės verslui plėtoti arba pradėti, jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, ir pareiškėjas įrodo, kad vietos projektas yra inovatyvus vietos lygiu. Visuomenei turi būti suteikiama galimybė susipažinti su vietos projekto veiksmis ir rezultatais. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, leidžiančią užsiimti žuvininkystės verslu.</p>
9.1.3. VPS priemonė „Tvarių maisto sistemų plėtojimas“ (kodas BIVP-2)		
9.1.3.	VPS priemonės tikslas: sudaryti sąlygas skatinti žuvininkystės produktų atsiradimą ir kokybės gerinimą visoje vertės grandinėje, taip kuriant tvarias žuvininkystės produktų ir paslaugų sistemas bei tiekimą galutiniam vartotojui, kuriant naujas ir išlaikant darbo vietas	
9.1.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>Parama teikiama produktyvioms investicijoms į regiono žuvininkystės produktų perdirbimą, jų mažmeninį pateikimą vartotojui, žuvininkystės produkcijos realizavimą ir kitoms veikloms, atliepančioms priemonės tikslą.</p> <p>Priemonė atliepia identifiкуotą ZVŽRVVG teritorijos poreikį skatinti trumpųjų maisto tiekimo grandinių vystymą, didinant vietos žuvininkystės ir akvakultūros produktų pridėtinę vertę ir sudarant palankias sąlygas produkcijos realizavimui.</p> <p><i>Investicijos yra tiesiogiai susijusios su darbo vietų kūrimu. Planuojama įgyvendinti 1 projektą, sukurti 1 darbo vietą. Priemonei skiriama 16,02 proc. vietos projektams skirtų strategijos lėšų.</i></p>

9.1.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	Pagal priemonę remiamos veiklos, nukreiptos į tvarių maisto sistemų plėtojimą, pasitelkiant inovacijas ir skaitmeninimą visoje vertės grandinėje, skatinant mėlynosios bioekonomikos integravimą į ekonomines veiklas, vietos laimikio rinkodarą ir vertės didinimą regione. <i>Remiamos veiklos pagal Ekonominių veiklų rūšių klasifikatorių bus nurodytos kvietimo dokumentacijoje, vadovaujantis Vietos projektų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytais reikalavimais, kurie taikomi kvietimų teikti vietos projektus metu.</i>
9.1.5.1	<i>pelno</i>	☒
9.1.5.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.6.	Tinkami paramos gavėjai	Fiziniai asmenys (ne jaunesni nei 18 metų amžiaus) ir juridiniai asmenys, atitinkantys labai mažai, mažai arba vidutinei įmonei keliamus reikalavimus, kaip tai apibrėžia LR smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas.
9.1.7.	Priemonės tikslinė grupė	Tinkamais paramos gavėjais gali būti tik ZVŽRVVG teritorijoje registruoti fiziniai ir juridiniai asmenys.
9.1.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Įgyvendinus projektą bus sukurta (-os) ar/ir išlaikyta (-os) darbo vieta (-os); 2. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju, registruotas ŽRVVG teritorijoje.
9.1.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Įgyvendinant projektą investuojama į klimato kaitą švelninančias priemones ir (ar) atsinaujinančios energijos panaudojimo sprendinius ir (ar) mėlynosios ekonomikos galimybes išnaudojančias priemones; 2. Projektu kuriamos inovacijos. 3. Įgyvendinus projektą bus sukurta (-os) darbo vieta (-os). <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas patvirtintoje priemonės kvietimo dokumentacijoje.</i>
9.1.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	80 000 Eur
9.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	1. 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų , kai vietos projektas yra privataus žuvininkystės verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išsipareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia juridinis (privatus arba viešas) arba fizinis asmuo. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarytųjų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą turinčių

		<p>juridinių asmenų, kai jų steigėjais yra vienas fizinis asmuo. Šiame papunktyje nurodytas paramos intensyvumas privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektams didinamas arba mažinamas vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/1139 III priedu;</p> <p>2. 75 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra skirtas žuvininkystės verslui plėtoti arba pradėti, jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, ir pareiškėjas įrodo, kad vietos projektas yra inovatyvus vietos lygiu. Visuomenei turi būti suteikiama galimybė susipažinti su vietos projekto veiksmiais ir rezultatais. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, leidžiančią užsiimti žuvininkystės verslu.</p>
9.2.1.VPS prioritetas Nr. II „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“		
9.2.1. VPS priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“ (kodas BIVP-3)		
9.2.3.	VPS priemonės tikslas: skatinti regiono bendruomenių iniciatyvas, gyvybingumą, atsparumą, socialinę įtrauktį, užimtumą ir ekonominę veiklą.	
9.2.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>Teritorijos gamtinis išskirtinumas ir kultūrinis potencialas teigiamai veikia vietovės konkurencingumą, formuoja jos patrauklumą šalies gyventojams ir užsienio turistams, skatina bendruomenių įsitraukimą. ŽRVVG teritorijoje stiprus NVO sektorius, turintis projektų vykdymo patirties, gebantis vystyti bendruomeninį ar socialinį verslą. NVO sektorius taip pat išvelgiamas potencialiu teikti paslaugas, susijusias turizmu, ypatingą dėmesį skiriant rekreaciniam, ekologiniam, kultūriniam, istoriniam, sveikatinimo, patyriminiam ir lėtajam turizmui.</p> <p>Bendruomenių iniciatyvų skatinimui yra būtinos žinios, kurios ugdytų verslumą, teikiant įvairias paslaugas žuvininkystės ir rekreacinio turizmo sektoriui, organizuojant edukacines programas apie klimato kaitos švelninimą ir biologinės įvairovės išsaugojimą, žvejybos ir akvakultūros regiono tradicijų puoselėjimą, bendradarbiavimo veiklų organizavimą, įgūdžių įgijimą ir informacijos sklaidą.</p> <p>Priemonė atliepia identifikuotus ZVŽRVVG teritorijos poreikius skatinti tvarią ir darnią ekonominę regiono plėtrą žvejybos, akvakultūros ir rekreacinio turizmo srityse, didinant vietos gyventojų užimtumą ir naujakurių pritraukimą į regioną; skatinti bendruomenės iniciatyvas ir bendradarbiavimą, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį ir aplinkosauginę savimone; stiprinti NVO ir verslo sektoriaus gyvybingumą ir atsparumą, siekiant minimizuoti sezoniškumo poveikį ekonominiam regiono vystymuisi.</p>

		<i>Investicijos nėra susijusios su darbo vietų kūrimu. Planuojama įgyvendinti 5 projektus. Priemonei skiriama 15,01 proc. vietos projektams skirtų strategijos lėšų.</i>
9.2.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	<p>Pagal priemonę remiamos veiklos: investicijos į bendruomenių socialinės ir ekonominės įtraukties didinimą, iniciatyvų ir tarpsektorinio bendradarbiavimo skatinimą, siekiant užtikrinti bendruomenių gyvybingumą, vietos gyventojų užimtumą, ugdyti ir skatinti vietos gyventojų, ypač jaunimo, verslumą ir užimtumą.</p> <p>Priemone skatinama ugdyti bendruomenių ir vietos gyventojų žinias ir kompetencijas apie klimato kaitos švelninimą, biologinės įvairovės išsaugojimą, žiedinę ekonomiką, ekologiškesnių vietos vartojimo įpročių skatinimą, tvarų vietos išteklių panaudojimą, energijos suvartojimo mažinimą ir kt.</p> <p>Galimi projektų pavyzdžiai: mokymai, seminarai, bendradarbiavimo, veiklų, gerosios patirties sklaidos projektai, bendruomenės žinių gilinimas apie žuvininkystės ir rekreacinio turizmo plėtros galimybes, akvakultūros įvairovę ir naujoves, šiuolaikines akvakultūros technologijas ir jų taikymą.</p> <p>Vietos projektuose dalyvauti ypač skatinami jauni žmonės iki 40 metų.</p>
9.2.5.1	<i>pelno</i>	☐
9.2.5.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.2.6.	Tinkami paramos gavėjai	<p>Viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, registruoti pagal LR Asociacijų, Labdaros ir paramos fondų ir Viešųjų įstaigų įstatymus, registruoti ŽRVVG teritorijoje.</p> <p><i>Viešieji juridiniai asmenys:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - nevyriausybinė organizacija; - bendruomeninė organizacija; - viešoji įstaiga, savivaldybė; - savivaldybės ar valstybės įstaiga
9.2.7.	Priemonės tikslinė grupė	ŽRVVG teritorijos bendruomenės, gyventojai, jaunimas, vietos ir užsienio turistai.
9.2.8.	Tinkamumo sąlygos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju, registruotas ŽRVVG teritorijoje. 2. Projektas įgyvendinamas su partneriu (-iais).
9.2.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Didesnis partnerių skaičius. 2. Didesnis naudos gavėjų skaičius. 3. Į projekto veiklas įtraukiami jauni asmenys iki 40 metų amžiaus. <p><i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas patvirtintoje priemonės kvietimo dokumentacijoje.</i></p>

9.2.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	15 000 Eur
9.2.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra ne pelno ir jį teikia NVO ar kitas viešasis juridinis asmuo, o remiami veiksmai atitinka vieną iš kriterijų: 1) atitinka kolektyvinius interesus; 2) turi kolektyvinį paramos gavėją arba 3) turi inovacinių aspektų, kai tinkama, vietos (ŽVVG teritorijos) lygmeniu ir užtikrina galimybę visuomenei susipažinti su jų rezultatais.
9.3.1.VPS prioritetas Nr. III „Darnaus regiono vystymosi ir patrauklumo skatinimas panaudojant vietos išteklius“		
9.3.1. VPS priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“ (kodas BIVP-4)		
9.3.3.	VPS priemonės tikslas:	skatinti rekreacinę žvejybą ir turizmą, kuriant ir puoselėjant vandens telkinių viešąją infrastruktūrą.
9.3.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>Pagal priemonę parama skiriama kurti, atnaujinti ir plėtoti viešąją pakrančių infrastruktūrą, siekiant pritaikyti ją gyventojų ir turistų poreikiams, sudarant kokybiškas žuvininkystės ir rekreacinio turizmo, laisvalaikio ir užimtumo galimybes.</p> <p>Investicijos į pakrančių infrastruktūros tvarkymą prisidėtų prie sveikos gyvensenos propagavimo, rekreacinio, ekologinio, kultūrinio, istorinio, patyriminio, lėtojo turizmo plėtros regione, kuris skatintų darnią ir tolygią ekonominę regiono plėtrą.</p> <p>Priemonė atliepia identifikuotus ŽVŽRVVG teritorijos poreikius kurti, atnaujinti ir plėtoti viešąją pakrančių infrastruktūrą; skatinti tvarią ir darnią ekonominę regiono plėtrą žvejybos, akvakultūros ir rekreacinio turizmo srityse, didinant vietos gyventojų užimtumą ir naujakurių pritraukimą į regioną; skatinti bendruomenės iniciatyvas ir bendradarbiavimą, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį ir aplinkosauginę savimone.</p> <p><i>Investicijos nėra susijusios su darbo vietų kūrimu. Planuojama įgyvendinti 3 projektus. Priemonei skiriama 26,93 proc. vietos projektams skirtų strategijos lėšų.</i></p>
9.3.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	Pakrančių infrastruktūros įrengimas, atnaujinimas, sutvarkymas ir pritaikymas rekreaciniam turizmui ir žvejybai; žvejybos lieptelių, prieplaukų įrengimas, valčių ir kitų vandens transporto priemonių įleidimo į vandens telkinius vietų įrengimas; viešųjų erdvių pritaikymas rekreaciniam turizmui ir kt.
9.3.5.1	<i>pelno</i>	☐
9.3.5.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.3.6.	Tinkami paramos gavėjai	Viešieji pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, registruoti pagal LR Asociacijų, Labdaros ir paramos fondų ir Viešųjų įstaigų įstatymus, registruoti ŽRVVG teritorijoje, Zarasų rajono savivaldybė, Visagino savivaldybė.
9.3.7.	Priemonės tikslinė grupė	ŽRVVG teritorijos gyventojai, jaunimas, vietos ir užsienio turistai.

9.3.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju, registruotas ŽRVVG teritorijoje. 2. Remiama veikla turi būti vykdoma VVG teritorijoje.
9.3.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Projektas įgyvendinamas prie kelių vandens telkinių. 2. Sudaromos sąlygos rekreacinei žvejybai ir turizmui ten, kur jų nebuvo. <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas patvirtintoje priemonės kvietimo dokumentacijoje.</i>
9.3.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 44 841 Eur
9.3.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra ne pelno ir jį teikia NVO ar kitas viešasis juridinis asmuo, o remiami veiksmai atitinka vieną iš kriterijų: 1) atitinka kolektyvinius interesus; 2) turi kolektyvinį paramos gavėją arba 3) turi inovacinių aspektų, kai tinkama, vietos (ŽVVG teritorijos) lygmeniu ir užtikrina galimybę visuomenei susipažinti su jų rezultatais.

10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas		
	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir priemonėmis
10.1.	2023 m.	
10.1.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: ✓ VPS patvirtinimas ŽRVVG narių susirinkime; ✓ VPS pateikimas NMA vertinimui; ✓ Esant poreikiui VPS koregavimas/taisymas pagal NMA vertintojų ir ekspertų pastabas ir kt. veiksmai, susiję su VPS vertinimu; ✓ VPS įgyvendinimo sutarties derinimas su NMA ir jos pasirašymas; ✓ ŽRVVG tarybos ir narių informavimas apie pasirašytą VPS įgyvendinimo sutartį; ✓ Parengiamieji veiksmai VPS įgyvendinimui: ŽRVVG administracijos darbuotojų atranka ir sutarčių pasirašymas, kitų VPS administravimui reikalingų paslaugų ir prekių viešųjų pirkimų vykdymas.	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis
10.1.2.	Susiję su ŽRVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gyventojų informavimas apie pasirašytą VPS įgyvendinimo sutartį ir prioritetų bei priemonių pristatymas; ✓ Aiškinamojo stendo parengimas; ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, socialinio tinklo <i>Facebook</i> paskyroje „<i>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė</i>“; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje. 	
10.2.	2024 m.	
10.2.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p><i>I kvietimas teikti VP paraiškas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ VP dokumentacijos I kvietimui teikti VP paraiškas rengimas, VP atrankos kriterijų nustatymas, dokumentacijos pristatymas ŽRVVG tarybai ir tvirtinimas; ✓ I kvietimo VP paraiškų surinkimas, jų vertinimas, ŽRVVG tarybos posėdžio organizavimas ir finansuotinių VP tvirtinimas; ✓ I kvietimo VP įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę. <p><i>Administravimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimo aprašo parengimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas; ✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas. 	<p>VPS</p> <p>KVIETIMAS NR. 1 VPS prioriteto Nr. I priemonė „Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas“ (kodas BIVP-1)</p>
10.2.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, socialinio tinklo <i>Facebook</i> paskyroje „<i>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė</i>“; ✓ Konsultacijų teikimas potencialiems pareiškėjams ir VP vykdytojams; ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinimo pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje. 	<p>Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis</p>
10.3.	2025 m.	

10.3.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p><i>II ir III kvietimas teikti VP paraiškas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ VP dokumentacijos II ir III kvietimui teikti VP paraiškas rengimas, VP atrankos kriterijų nustatymas, dokumentacijos pristatymas ŽRVVG tarybai ir tvirtinimas; ✓ II ir III kvietimo VP paraiškų surinkimas, jų vertinimas, ŽRVVG tarybos posėdžio organizavimas ir finansuotinių VP tvirtinimas; ✓ I-III kvietimo VP įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę. <p><i>Administravimas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimo aprašo parengimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas; ✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas. 	<p>VPS</p> <p>KVIETIMAS NR. 2 VPS prioriteto Nr. III priemonė „Tvarių maisto sistemų plėtojimas“ (kodas BIVP-2)</p> <p>KVIETIMAS NR. 3 VPS prioriteto Nr. II priemonė „Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui“ (kodas BIVP-4)</p>
10.3.2.	<p>Susiję su ŽRVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje „Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė“; ✓ Konsultacijų teikimas potencialiems pareiškėjams ir VP vykdytojams; ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinimo pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje. 	<p>Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis</p>
10.4.	2026 m.	

10.4.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu: <i>IV kvietimas teikti VP paraiškas</i> ✓ VP dokumentacijos IV kvietimui teikti VP paraiškas rengimas, VP atrankos kriterijų nustatymas, dokumentacijos pristatymas ŽRVVG tarybai ir tvirtinimas; ✓ IV kvietimo VP paraiškų surinkimas, jų vertinimas, ŽRVVG tarybos posėdžio organizavimas ir finansuotųjų VP tvirtinimas; ✓ I-IV kvietimo VP įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę.</p> <p><i>Administravimas</i> ✓ Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimo aprašo parengimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas; ✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas.</p>	<p>VPS</p> <p>KVIETIMAS NR. 4 VPS prioriteto Nr. II priemonė „Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį“ (kodas BIVP-3)</p>
10.4.2.	<p>Susiję su ŽRVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje „Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė“; ✓ Konsultacijų teikimas potencialiems pareiškėjams ir VP vykdytojams; ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinimo pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje.</p>	<p>Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis</p>
10.5.	2027 m.	
10.5.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 2. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: ✓ Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimo aprašo parengimas; ✓ Viešųjų pirkimų organizavimas; ✓ Būhalterinių dokumentų rengimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas;</p>	<p>Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis</p>

	✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas.	
10.5.2.	Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt , socialinio tinklo <i>Facebook</i> paskyroje „ <i>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė</i> “; ✓ Konsultacijų teikimas VP vykdytojams; ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinimo pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje.	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis
10.6.	2028 m.	
10.6.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 2. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: ✓ Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimo aprašo parengimas; ✓ Viešųjų pirkimų organizavimas; ✓ Buhalterinių dokumentų rengimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas; ✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas.	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis
10.6.2.	Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt , socialinio tinklo <i>Facebook</i> paskyroje „ <i>Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė</i> “; ✓ Konsultacijų teikimas VP vykdytojams; ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinimo pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje.	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis
10.7.	2029 m.	
10.7.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra.	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis

	<p>2. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Metinio VPS administravimo išlaidų poreikio pagrindimo aprašo parengimas; ✓ Viešųjų pirkimų organizavimas; ✓ Buhalterinių dokumentų rengimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas; ✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas. 	
10.7.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje „Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė“; ✓ Konsultacijų teikimas VP vykdytojams; ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinimo pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje. 	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis
10.8.	2030 m.	
10.8.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir pateikimas. ✓ Galutinės VPS įgyvendinimo ataskaitos rengimas, tvirtinimas ir teikimas. ✓ Galutinio mokėjimo prašymo teikimas NMA; ✓ VP įgyvendinimo koordinavimas ir monitoringas: ataskaitų rinkimas, patikros vietoje, konsultavimas; ✓ VPS įgyvendinimo stebėsenai reikalingų duomenų rinkimas ir analizė; ✓ VPS įgyvendinimo eigos apžvalga ir aptarimas. 	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis
10.8.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Informacijos, susijusios su VPS įgyvendinimu ir įgyvendintų VP gerosios patirties viešinimas talpinimas interneto svetainėje www.zarasuzrvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje „Zarasų ir Visagino žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė“; ✓ Konsultacijų teikimas VP vykdytojams; 	Veiklos susijusios su visomis VPS priemonėmis

<ul style="list-style-type: none"> ✓ VPS įgyvendinimo eigos viešinio pristatymas ŽRVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose; ✓ Dalyvavimas ŽRVVG tinklo veikloje; ✓ Baigiamojo VPS įgyvendinimo renginio organizavimas.

11. VPS finansinis planas					
VPS finansinis planas pagal prioritetus:					
11.1.	Prioriteto Nr.	VPS prioriteto pavadinimas	Planuojama paramos lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)	
11.1.1.	I	Verslo vystymas mėlynojo augimo sektoriuose, įvairinant žvejybos ir akvakultūros veiklas, plečiant produkcijos ir paslaugų pasiūlą bei rinkas	290 000,00	58,06	
11.1.2.	II	Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį	134 523,00	26,93	
11.1.3.	III	Darnaus regiono vystymosi ir patrauklumo skatinimas panaudojant vietos išteklius	75 000,00	15,01	
			Iš viso: 499 523,00	Iš viso: 100	
VPS finansinis planas pagal priemones:					
11.2.	VPS priemonės pavadinimas	VPS prioriteto Nr., kuriam priskiriama priemonė	VPS priemonės kodas	Planuojama lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)
11.2.1.	Žuvininkystės regiono verslo sektoriaus stiprinimas	I	BIVP-1	210 000,00	42,04
11.2.2.	Tvarių maisto sistemų plėtojimas	I	BIVP-2	80 000,00	16,02

11.2.3.	Bendruomenės iniciatyvų ir gyvybingumo skatinimas, didinat vietos gyventojų socialinę įtrauktį	II	BIVP-3	134523,00	26,93						
11.2.4.	Viešųjų erdvių pritaikymas rekreacinei žvejybai ir turizmui	III	BIVP-4	75 000,00	15,01						
				Iš viso: 499 523,00	Iš viso: 100 (nuo vietos projektams įgyvendinti planuojamos sumos)						
VPS administravimo išlaidų finansinis planas:											
11.3.	VPS administravimo išlaidų kategorijos	Planuojama lėšų (Eur)			Planuojama lėšų (proc.)						
11.3.1.	ŽVVG veiklos išlaidos	104 291,00			74,02 proc. (nuo visos ŽVVG administravimui planuojamos sumos)						
11.3.2.	ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo išlaidos	36 600,00			25,98 proc. (nuo visos ŽVVG administravimui planuojamos sumos)						
11.3.3.	Iš viso:	140 891,00			21,99 proc. (nuo visos VPS įgyvendinti skirtos sumos)						
11.4.	Indikatyvus VPS lėšų poreikis pagal metus:	ES fondas	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Iš viso:
11.4.1.	Planuojamas lėšų poreikis vietos projektams pagal VPS finansuoti pagal metus (proc. nuo vietos projektams numatytos sumos)	EJRŽAF	-	42,04	42,95	15,01	-	-	-	-	100 proc.
11.4.2.	Planuojamas lėšų poreikis VPS administravimo išlaidoms pagal metus (proc. nuo VPS administravimui numatytos sumos)	EJRŽAF	3	14	15	14	14	14	13	13	100 proc.

12. VPS įgyvendinimo rodikliai

12.1. VPS pasiekimų rodikliai:	
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas
12.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.):
12.1.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 12
12.1.1.2.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė vietos valdžios institucija (savivaldybė) arba valstybės institucija / organizacija, skaičius (vnt.): 3
12.1.1.3.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė mažos ir vidutinės įmonės, skaičius (vnt.): 3
12.1.1.4.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė fiziniai asmenys, skaičius (vnt.): 1
12.1.1.4.1.	iš jų iki 40 m.: 0
12.1.1.4.2.	iš jų vyresni kaip 40 m.: 1
12.1.1.5.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė 12.1.1.3–12.1.1.4 papunkčiuose neišvardyti asmenys, skaičius (vnt.): 0
12.1.2.	Priemonės kodas: BIVP-1
12.1.2.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 3
12.1.3.	Priemonės kodas: BIVP-2
12.1.3.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 1
12.1.4.	Priemonės kodas: BIVP-3
12.1.4.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 5
12.1.5.	Priemonės kodas: BIVP-4
12.1.5.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 3
12.2. VPS pasiekimų tikslo rodikliai (angl. target)	
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas
12.2.1.	Sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06): 3
12.2.2.	Išsaugotų darbo vietų skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR07): 1
12.2.3.	Įkurtų įmonių skaičius (vnt.) (CR03): 1
12.2.4.	Sudarytos sąlygos inovacijoms – naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius (vnt.) CR14): 2

12.2.5.	Paremtų subjektų, didinančių išteklių naudojimo efektyvumą gamybos ir (arba) perdirbimo veikloje, skaičius (vnt.) (CR17): 1
12.2.6.	Paremtų tvarių maisto sistemų plėtojimo remiant suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo veiklas projektų skaičius (vnt.) CR13): 1
12.2.7.	Projektų, kuriais prisidedama prie geros aplinkos būklės, įskaitant gamtos atkūrimą, išsaugojimą, ekosistemų apsaugą, biologinę įvairovę, gyvūnų sveikatą ir gerovę, skaičius (vnt.) (CR10): 1
12.2.8.	Padidintas vietos bendruomenės ir žuvininkystės sektoriaus informuotumas – subjektų, kurie gauna naudos iš skatinimo ir informavimo veiklos, skaičius (vnt.) (CR16): 10
12.2.9.	Paremtas bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, siekiant, kad naudą gautų kuo daugiau naudos gavėjų (vnt.) (CR08): 5
12.2.10.	Paremtų socialinių tvarumą didinančių subjektų skaičius (vnt.) (CR11): 0
12.2.11.	Vietos projektų, kuriais siekiama gerinti valdymo gebėjimus, skaičius (vnt.) (CR19): 1
12.2.12.	Parengtų duomenų rinkiniai ir suteiktų konsultacijų skaičius (vnt.) (CR21): 1

13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną

13.1.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus	
13.1.1.	ŽVVG nariai	ŽVVG nariai, vadovaudamiesi įstatais ir jų pagrindu, priima sprendimus, susijusius su VPS įgyvendinimu, t.y. svarsto bei tvirtina pasiūlymus dėl VPS įgyvendinimo gerinimo, tvirtina VPS ir jos pakeitimus, aktyviai dalyvauja asociacijos veikloje ir VPS įgyvendinime, tvirtina ŽVVG pirmininko metinę ataskaitą bei finansinę atskaitomybę.
13.1.2.	ŽVVG valdymo organo nariai	Kolegialus valdymo organas (Taryba): <ul style="list-style-type: none"> ✓ tvirtina vietos projektų kvietimų dokumentaciją; ✓ tvirtina metines VPS įgyvendinimo ataskaitas; ✓ teikia siūlymus ŽVVG visuotiniam narių susirinkimui ir ŽVVG pirmininkui dėl VPS įgyvendinimo problemų sprendimo; ✓ atlieka kitas funkcijas, numatytas ŽVVG įstatuose.
13.1.3.	VPS administravimo vadovas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koordinuoja ir kontroliuoja VPS įgyvendinimą; ✓ Koordinuoja savalaikį atsiskaitymą su Nacionaline mokėjimo agentūra; ✓ Vykdo kitas funkcijas, numatytas ŽVVG įstatuose.

13.1.4.	VPS finansininkas (buhalteris)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tvaroko finansinę ir buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos buhalterinę apskaitą reglamentuojančius teisės aktus, užtikrina finansinių–ūkinių operacijų teisėtumą, tinkamą dokumentų įforminimą, rengia finansinių ataskaitų rinkinį ir teikia ŽVVG tarybai bei ŽVVG visuotiniam narių susirinkimui; ✓ Rengia VPS mokėjimo prašymus paramos sutartyje numatytu laiku, teikia pasiūlymus ir informaciją apie projektų finansinį vykdymą, problemas bei trūkumus VPS administravimo vadovui, ŽVVG pirmininkui, ŽVVG valdybai, ŽVVG visuotiniam narių susirinkimui ir projektą administruojančioms bei kontroliuojančioms institucijoms.
13.1.5.	kiti ŽVVG administracijos darbuotojai:	
13.1.5.1.	VPS administratorius (-iai)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Teikia konsultacijas vietos projektų pareiškėjams paraiškų rengimo, projektų įgyvendinimo klausimais, rengia kvietimų dokumentaciją, registruoja vietos projektų paraiškas, atlieka vietos projektų paraiškų vertinimą, rengia medžiagą posėdžiui dėl lėšų vietos projektams įgyvendinti skyrimo, rengia paramos sutartis, sutarties pakeitimus, vykdo įgyvendinamų projektų priežiūrą, vietos projektų patikras vietoje, vertina vietos projektų ataskaitas (įgyvendinimo metines ir galutines). ✓ Teikia reikiamą informaciją susijusią su VPS įgyvendinimu, VPS įgyvendinimo ataskaitas Agentūrai, ŽŪM ir ZVŽRVVG valdymo organams.
13.1.5.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atlieka ZVŽRVVG teritorijos gyventojų, verslo subjektų, NVO ir viešojo sektoriaus aktyvinimą, palaiko glaudžius ryšius su Agentūra, ŽŪM, regiono savivalda, bendruomenėmis ir kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis, verslo subjektais. ✓ Rengia pranešimus visuomenei apie ZVŽRVVG vykdomą veiklą ir VPS įgyvendinimą, kvietimus teikti paraiškas. ✓ Administruoja ZVŽRVVG internetinę svetainę, socialinio tinklo Facebook paskyrą, rengia, viešina ir prižiūri ten esančią informaciją. Atsako į suinteresuotiems asmenims rūpimus klausimus apie ZVŽRVVG vykdomą veiklą ir VPS įgyvendinimą. ✓ Kontroliuoja, ar paramos gavėjai viešina gautą paramą, kaip numatyta Viešinimo taisyklėse.

13.2.	ŽVVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
13.2.1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje, arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turėti aukštąjį išsilavinimą buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje, arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS, dvisektoriaus VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijas (šis reikalavimas netaikomas, jeigu VPS finansų valdymui pasitelkiama buhalterinės apskaitos paslaugas teikianti įmonė).
13.2.3.	kiti ŽVVG administracijos darbuotojai:	
13.2.3.1.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.3.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.3.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas	
13.3.1.	<p>Vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema – tai reguliarių ir sistemingų veiksmų visuma, kuriuos atliekant bus vykdomas kokybinių ir kiekybinių duomenų apie VPS įgyvendinimo eigą rinkimas, apibendrinimas ir teikimas. VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną įgyvendins pagal VPS įgyvendinimo taisyklių nustatytą tvarką. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema leis nuolatos stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą. Tai ZVŽRVVG veikla, apimanti VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenų ir rodiklių vertinimą, VPS įgyvendinimo problemų identifikavimą, Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir (arba) Žemės ūkio ministerijos informavimą apie jas, siūlymų teikimą Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir (arba) Žemės ūkio ministerijai dėl VPS įgyvendinimo problemų sprendimo.</p> <p>Stebėseną bus vykdoma rengiant ir teikiant metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. Vykdydama VPS stebėseną ZVŽRVVG teiks NMA metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius metus ir ją viešins. ŽVVG valdymo sistema ir organizacinė struktūra bus vykdoma pagal ŽVVG įstatuose numatytą tvarką, kuriuose apibrėžta kiekvieno valdymo organo funkcijos ir veiklos ribos.</p>	

Valdyme išskiriami trys lygmenys:

- ZVŽRVVG narių visuotinis susirinkimas;
- ZVŽRVVG kolegialus valdymo organas (Taryba);
- ZVŽRVVG pirmininkas.

Aukščiausias valdymo organas yra ZVŽRVVG visuotinis susirinkimas, kolegialus valdymo organas – Taryba, vienasmenis valdymo organas yra ZVŽRVVG pirmininkas. Valdyba yra pavaldi visuotiniam susirinkimui ir ZVŽRVVG pirmininkui. ZVŽRVVG administracija pavaldi ZVŽRVVG pirmininkui.

VPS įgyvendinimą organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja VPS administravimo vadovas. Administracijos vadovas koordinuoja darbuotojų (VPS finansininko, administratoriaus ir viešųjų ryšių specialisto) darbą ir atsiskaito ZVŽRVVG Tarybai. VPS administracijos darbuotojai bendradarbiauja su ZVŽRVVG teritorijos gyventojais ir kitomis tikslinėmis grupėmis, konsultuoja jas, numato priemones, kurių pagalba siekiama efektyvaus gyventojų aktyvinimo, veiklų skatinimo, vietos projektų įgyvendinimo.

ZVŽRVVG administracija atsako už VPS administravimą, metodinius ir finansinius valdymo gebėjimus įgyvendinti VPS ir administruoti viešąsias lėšas, tinkamą Tarybos informavimą; finansų valdymo gebėjimus įgyvendinant VPS ir viešųjų lėšų administravimą; vietos projektų vykdymo gebėjimus, administruojant viešąsias lėšas.

ZVŽRVVG Taryba atsako už sprendimų priėmimą, susijusį su vietos projektų įgyvendinimui; tinkamą viešųjų ir privačių interesų derinimą.

ZVŽRVVG visuotinio susirinkimo nariai atsako už tinkamą kolegialaus valdymo organo suformavimą ir demokratinį sprendimų priėmimą.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą, teikimo tvarką, atsakomybę. Vykdydama VPS stebėseną, ZVŽRVVG teiks metines VPS įgyvendinimo ataskaitas už ataskaitinius metus Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos. Ataskaitos bus viešinamos ZVŽRVVG atstovaujamos teritorijos interneto svetainėje www.zarasurvg.lt ir www.nma.lt. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, gavusi metinę VPS įgyvendinimo ataskaitas, vertina jas ir tvirtina. Ataskaitose bus teikiama informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas. Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimą, sisteminimą ir analizę bei papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu, organizavimą bus atsakingi ŽVVG administracijos darbuotojai (VPS administravimo vadovas, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas).

Informaciją apie VPS įgyvendinimo eigą teikia:

✓ ŽVVG nariams:

- ŽVVG pirmininkas, visuotinio susirinkimo metu atsiskaitydamas už ŽVVG veiklą;
- ŽVVG taryba, teikdama tvirtinti visuotiniam ŽVVG narių susirinkimui ŽVVG veiklos ataskaitą;
- ŽVVG revizorius, teikdamas tvirtinti visuotiniam ŽVVG narių susirinkimui revizoriaus ataskaitą.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ŽVVG kolegialaus valdymo organo nariams: <ul style="list-style-type: none"> - ŽVVG pirmininkas, teikdamas ŽVVG veiklos ataskaitą; - ŽVVG pirmininkas, VPS administravimo vadovas, VPS finansininkas ir atskiri darbuotojai, susiję su VPS administravimu, ŽVVG valdybos posėdžiuose pateikdami aktualią VPS įgyvendinimo informaciją. ✓ VPS administravimo vadovui: <ul style="list-style-type: none"> - ŽVVG nariai, ŽVVG taryba, ŽVVG pirmininkas; - VPS finansininkas, atskiri darbuotojai, susiję su VPS administravimu, atsiskaitydami už savo veiklą. ✓ VPS finansininkui, atskiriems darbuotojams, susijusiems su VPS administravimu: <ul style="list-style-type: none"> - ŽVVG nariai, ŽVVG valdyba, ŽVVG pirmininkas, ŽVVG administracijos vadovas, suformuluodami aktualias VPS įgyvendinimo užduotis. <p>Atskaitomybės (pavaldumo) tarp atskirų dalyvaujančių ŽVVG subjektų įgyvendinant VPS. ŽVVG taryba kartu su ŽVVG pirmininku už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį ŽVVG narių susirinkimą kaip aukščiausią ŽVVG valdymo organą. ŽVVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, yra tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi ŽVVG pirmininkui.</p> <p>Atsakomybės sistemos taikymas, jeigu VPS įgyvendinama netinkamai. ŽVVG administracijos darbą, teises ir pareigas, atsakomybę reglamentuoja pareigybių aprašymai, ŽVVG pirmininko įsakymai. Darbuotojai už funkcijų bei pareigų vykdymą atsako darbo tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Pastebėjus ar nustačius ŽVVG administracijos darbuotojų tam tikrą piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, sprendimą priima ŽVVG taryba. VPS administruojantiems darbuotojams už darbo drausmės pažeidimus gali būti skiriamos drausminės nuobaudos Darbo kodekso nustatyta tvarka.</p>
--	--